

Mötesbok: Individ- och familjenämnden (2024-09-25)

Individ- och familjenämnden

Datum: 2024-09-25

Plats: KS sammanträdesrum

Kommentar:

Dagordning

Tid: 25 september 2024, kl 08:30-15:00

Plats: KS sammanträdesrum

Beslut om justeringstid

Allmänna ärenden

196/24 Godkännande av dagordning	3
197/24 Anmälan av jäv	4
198/24 Nya chefer	5
199/24 Underlag för bedömning av individ- och familjenämndens grunduppdrag	6
200/24 Delårsrapport individ- och familjenämnden 2024 , inklusive ekonomirapport och internkontrollrapport	11
201/24 Förslag till effektiviseringar för att uppnå en budget i balans - redovisning av ytterligare effektiviseringsåtgärder	56
202/24 Förslag till effektiviseringar för att nå uppnå en budget i balans- subventionering av taxiresor till och från korttidstillsyn	102
203/24 Förslag till effektiviseringar för att uppnå en budget i balans- Upphandling LSS boendeplatser	122
204/24 Oberoende granskning av umgängesbegränsning	144
205/24 2023:1 Omställningsuppdraget	177
206/24 Stöd till personer i utsatthet	191
207/24 Patientsäkerhetsberättelse individ- och familjenämnden 2024 - Halvårsuppföljning	201
208/24 Återkoppling från kurser och konferenser	207
209/24 Övriga frågor	208
210/24 Dataskyddsberättelse individ- och familjenämnden 2024 -Halvårsuppföljning	209

Ärenden under handläggning (ej offentliga)

211/24 Socialdirektören informerar	213
212/24 Anmälan av delegerade beslut/anmälningsärenden individ- och familjenämnden 2024	214

Sekretess ärenden

213/24 Anmälan av ordförandebeslut	251
214/24 Beslut enligt FB	252
215/24 Beslut enligt FB	253
216/24 Beslutenligt FB	254

Denna behandling '196/24 Godkännande av dagordning' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '197/24 Anmälan av jäv' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '198/24 Nya chefer' har inget tjänsteutlåtande.

Tjänsteskrivelse

2024-09-05

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariennr: IFN-2024/00176

Underlag för bedömning av individ- och familjenämndens grunduppdrag

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner informationen

Ärendebeskrivning

I den grundläggande granskningen 2023 hade revisionen en del synpunkter gällande bedömning av i vilken grad nämnden verkställt sitt grunduppdrag.

På Individ- och familjenämndens sammanträde i maj fick förvaltningen i uppdrag att ta fram ett underlag för bedömning av måluppfyllnad i grunduppdraget.

I anvisningarna -Rapportering från nämnd till KS/KF- framgår att bedömningen av i vilken grad nämnden verkställt sitt grunduppdrag ska göras bland annat utifrån nämndens verksamhetsplan (samt planeringsdirektiv och givna förutsättningar).

I enlighet med anvisningen kommer uppföljningen under 2024 göras utifrån gällande verksamhetsplan, vilket medför att möjligheterna att göra förändringar i uppföljning och bedömning detta år är begränsade. En skillnad mot 2023 års rapportering kommer dock vara att det kommer att göras en bedömning på grunduppdraget i sin helhet, inte bara uppdelat på delprocesser. Bedömning och motivering kommer också beskrivas tydligare.

Till detta behöver dock tilläggas att det kommer finnas en viss svårighet att ta fram tillförlitlig statistik som underlag, med anledning av byte av verksamhetssystem.

Förvaltningen har påbörjat ett arbete, med syfte att tydliggöra och förbättra de delar revisionen påpekat. Det kommer att sammanställas och framgå av verksamhetsplanen för 2025. Något förvaltningen just nu ser över är att tydliggöra vilka aktiviteter som krävs för god uppfyllnad av

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2024/00176

grunduppdraget, samt hur dessa aktiviteter ska följas upp och bedömas. Delårsrapport och årsbokslut för 2025 bedöms således kunna ha ett tydligare underlag och motivering till bedömning av grunduppdrag.

Inom ramen för stabschefsnätverket har även ett kommunövergripande arbete gällande bedömning av grunduppdrag initierats, där förvaltningen deltagit.

Beredningsansvarig

Enhetschef systematiskt kvalitetsarbete Erica Bålfors Birgersson

Beslutet ska skickas till

Enhetschef systematiskt kvalitetsarbete Erica Bålfors Birgersson

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Erica Bålfors Birgersson
Enhetschef

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2024-09-11

§ 91

Diariennr: IFN-2024/00176

Underlag för bedömning av individ- och familjenämndens grunduppdrag

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden beslutar att godkänna informationen.

Ärendebeskrivning

I den grundläggande granskningen 2023 hade revisionen en del synpunkter gällande bedömning av i vilken grad nämnden verkställt sitt grunduppdrag.

På Individ- och familjenämndens sammanträde i maj fick förvaltningen i uppdrag att ta fram ett underlag för bedömning av måluppfyllnad i grunduppdraget.

I anvisningarna -Rapportering från nämnd till KS/KF- framgår att bedömningen av i vilken grad nämnden verkställt sitt grunduppdrag ska

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2024-09-11

göras bland annat utifrån nämndens verksamhetsplan (samt planeringsdirektiv och givna förutsättningar).

I enlighet med anvisningen kommer uppföljningen under 2024 göras utifrån gällande verksamhetsplan, vilket medför att möjligheterna att göra förändringar i uppföljning och bedömning detta år är begränsade. En skillnad mot 2023 års rapportering kommer dock vara att det kommer att göras en bedömning på grunduppdraget i sin helhet, inte bara uppdelat på delprocesser. Bedömning och motivering kommer också beskrivas tydligare.

Till detta behöver dock tilläggas att det kommer finnas en viss svårighet att ta fram tillförlitlig statistik som underlag, med anledning av byte av verksamhetssystem.

Förvaltningen har påbörjat ett arbete, med syfte att tydliggöra och förbättra de delar revisionen påpekat. Det kommer att sammanställas och framgå av verksamhetsplanen för 2025. Något förvaltningen just nu ser över är att tydliggöra vilka aktiviteter som krävs för god uppfyllnad av grunduppdraget, samt hur dessa aktiviteter ska följas upp och bedömas. Delårsrapport och årsbokslut för 2025 bedöms således kunna ha ett tydligare underlag och motivering till bedömning av grunduppdrag.

Inom ramen för stabschefsnätverket har även ett kommunövergripande arbete gällande bedömning av grunduppdrag initierats, där förvaltningen deltagit.

Arbetsutskottets beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beredningsansvarig

Enhetschef systematiskt kvalitetsarbete Erica Bålfors Birgersson

Beslutet ska skickas till

Enhetschef systematiskt kvalitetsarbete Erica Bålfors Birgersson

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2024-09-11

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2024-09-17

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2024/00002

Individ- och familjenämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden januari-augusti 2024

Förslag till beslut

Individ-och familjenämnden föreslår kommunstyrelsen att godkänna nämndens personal- och ekonomiuppföljning för perioden januari-augusti.

Individ-och familjenämnden godkänner ekonomirapporten.

Individ – och familjenämnden godkänner internkontrollrapporten för perioden januari-augusti och bedömer att den interna kontrollen är tillräcklig.

Ärendebeskrivning

Individ-och familjenämndens rapport till kommunstyrelsen för perioden januari-augusti beskriver verksamhetens genomförda aktiviteter samt måluppfyllelse i enlighet med nämndens uppdragsplan utifrån perspektiven personal och ekonomi.

Den ekonomiska uppföljningen visar nämndens resultat för perioden januari-augusti 2024.

Individ – och familjenämnden beslutar årligen om en internkontrollplan. Uppföljningen som förvaltningen redovisar för nämnden gäller för perioden januari–augusti

Beslutsunderlag

Rapport till kommunstyrelsen för perioden januari-augusti 2024

Internkontrollrapport januari-augusti 2024

Ekonomirapport t.o.m. augusti 2024

Budgetavvikelse och prognos augusti 2024

Beredningsansvariga

Socialdirektör Karolina Lundqvist

Ekonomichef Simon Blomberg

HR-chef Annika Lundin

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2024/00002

Beslutet ska skickas till
Kommunstyrelsen

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Internkontrollplan individ-och familjenämnden 2024

Uppföljning januari – augusti 2024

Internkontrollplanen följs upp varje tertial och slutrapporteras i samband med årsbokslutet.

RV= riskvärde

Kontrollområde	Identifierad risk	Aktivitet	Status	Kommentarer
Kompetensförsörjning	Svårigheter att rekrytera personal (RV 16)	Aktiviteter i kompetensförsörjningsplanen	Enligt plan	Marknadsföringsåtgärder har genomförts och planeras. Åtgärderna bedöms ha gett god effekt då rekrytering av sommarvikarier fallit väl ut.
	Svårigheter att rekrytera rätt kompetens (RV 12)	Aktiviteter i kompetensförsörjningsplanen samt i utbildningsplanen	Enligt plan	Aktiviteter pågår i enlighet med kompetensförsörjnings- samt utbildningsplan. Ex: Uppstart av yrkesresan inom FO planeras.
Systematiskt arbetsmiljöarbete	Hot och våld mot medarbetare (RV 12)	1.Fastställa säkerhetsstrategi och implementera den.	1. Ej enligt plan	1. Säkerhetsstrategi är ej klar. Fler perspektiv än arbetsmiljö behöver lyftas in. Dialog kommer ske med säkerhetsenheten.
		2.Arbeta systematiskt med arbetsmiljöarbete, och göra risk- och konsekvensbedömningar	2.Enligt plan	Arbete pågår dock i verksamhet, ex utbildningar. Pågår även en genomlysning för att säkra nämndens verksamheter mot välfärds kriminalitet, vilket har en koppling till detta. 2. Det arbetas systematiskt med arbetsmiljöarbete och ROKas görs i verksamheterna. Vägledning har tagits fram som stöd för att göra riskbedömningar utifrån hot och våld.

				Riskanalyser har kunnat göras utifrån hotbild och otillbörlig påverkan med hjälp från säkerhetsenheten.
	Hög arbetsbelastning för befintlig personal (RV 9)	1. Arbeta systematiskt med aktiviteter i kompetensförsörjningsplanen för att säkra bemanningen. 2.Tydliga prioriteringar vid hög arbetsbelastning - åtgärdstrappa 3.Löpande systematiskt arbetsmiljöarbete	Enligt plan	Arbete pågår enligt kompetensförsörjningsplan och följs upp. Det finns tydliga planer och prioteringar vid hög arbetsbelastning.
Införande av nytt verksamhetssystem	Tar tid, kraft och resurser från grunduppdraget (RV 12)	1. Införandeprojektet 2. Tydlig information och kommunikation om införandet, inkl det positiva som det leder till. 3.Upprätta frågor och svar på intranätet. 4. Tydliga kanaler för var man vänder sig med frågor under implementeringen.	Ej enligt plan	Införandet har pausats då riskerna med fortsatt införande bedömdes stora. Riskerna har identifierats och hanteras nu enligt plan inom projektet och tillsammans med leverantör. Kommunikation och information sker löpande.
	Att verksamhetssystemet inte kan användas fullt ut på grund av avsaknad av förvaltande resurser (RV 9)	Fortsatt dialog med IT.	Enligt plan	Dialog och samverkan fortsätter mellan projektorganisation, IT och systemförvaltningen.
Ekonomi	Ofinansierade projekt och beslut (RV 12)	Inför beslut, i underlag - Belys de ekonomiska begränsningarna och fokus på	Enligt plan	Inga ofinansierade beslut tagna ännu under 2024

		kärnverksamhet för att tydliggöra effekten av ofinansierade beslut och påverkan på övrig verksamhet.		
	Otillräcklig ram för att täcka behov och volymökningar (RV 16)	Löpande analys av det ekonomiska läget och åtgärder	Enligt plan	Löpande nära uppföljning av ekonomin pågår enligt plan. Analys av effekter av effektiviseringsåtgärder. Underskottet kvarstår men har ökat i lägre takt än föregående år. Ekonomiska åtgärder har börjat ge effekt
Patientsäkerhet	Brister i vårdkedjan mellan kommun och region (RV 9)	1. Upprätthålla samverkan med region inom ramen för arena-möten 2. Säkerställa att avvikelser görs vid vårdkedjebrister	Enligt plan	Inom ramen för ordinarie struktur genomförs samverkan för att förhindra vårdkedjebrister och för att tillgodose behovet av hälso- och sjukvård. Samverkan med BUP och mynd./IFO har startat upp under våren för att tillsammans ta fram strukturer och rutiner för hur samverkan ska fungera bättre. Avvikelser gällande brister i vårdkedjan görs och analyseras. De handlar i samtliga fall om avsaknad av eller bristfällig kommunikation, där bristerna har varit både internt och externt.
	Brister i läkemedelshantering (RV 9)	1.Säkerställa att både ny och befintlig personal utbildas för att klara kunskapstest inför delegering (följsamhet till rutin) 2. Implementera reviderat arbetsflöde gällande dokumentation av vårdförloppet	Enligt plan	Under årets första månader har delegeringsrutinen reviderats och implementerats i verksamheten. Delegeringsförfarandet upplevs som effektivt. Totalt har det under perioden maj-aug rapporterats 349 avvikelser gällande brister i läkemedelshantering, vilket är en minskning mot T1, och också färre än samma period föregående år. En förklaring kan vara att det standardiserade delegeringsförfarandet har gett effekt.
Informationssäkerhet	Brister i skyddet av personuppgifter (RV 9)	Genomlysning av personuppgifter som behandlas utanför avsedda verksamhetssystem.	Enligt plan	Inom FO och IFO är arbetet med genomlysning pågående och i slutfasen, bör vara genomfört under 2024. Övriga verksamheter har genomfört aktiviteten.

		Säkerställa skyddet av de personuppgifterna.		
Rättssäkerhet	Otillbörlig påverkan som påverkar handläggning/beslut (RV 12)	Följsamhet till nämndens kompletterande arbetsformer	Enligt plan	Följs upp vid samtliga arbetsutskott och var 6:e månad vid nämndssammanträde.
	Svårigheter att verkställa beslut (RV 12)	1. Säkerställa att vi har en heltäckande och aktuell prognos för lokalbehov 2. Säkerställa relevant och effektivt arbetsflöde från prognos till leverans av lokal	Enligt plan	Arbetet är påbörjat med en första inventering av vilka områden och insatser som behöver prognoser ur ett lokalförsörjningsperspektiv
Kvalitet och systematiskt kvalitetsarbete	Brister i avvikelshanteringsprocessen (SoL/LSS)	1. Inrätta forum för kvalitet med utgångspunkt i avvikelser. 2. Översyn av styrande och vägledande dokument.	Enligt plan	Forum för kvalitet är ännu inte inrättade, planering pågår.

Ekonomirapport augusti 2024

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner ekonomirapporten.

Ärendebeskrivning

Sammanfattning

Individ- och familjenämndens resultat för perioden (-22,3 mnkr) förklaras av funktionshinderomsorg (-0,7 mnkr), gemensamma kostnader (+3,3 mnkr), ensamkommande barn (-3,7 mnkr), försörjningsstöd (+5,8 mnkr) samt individ- och familjeomsorg (-27,1 mnkr). Individ- och familjenämndens nettokostnader (1141 mnkr) har ökat med 5,6% (61 mnkr) i jämförelse med 2023. För att ha en budget i balans kunde nettokostnaderna öka med 3,5 % (29 mnkr) vilket innebär en negativ budgetavvikelse på -22,3 mnkr

Gemensamma kostnader

Individ- och familjenämndens gemensamma kostnader uppvisar en positiv avvikelse på +3,3 mnkr främst på grund av positiva effekter på grund av uttag av semester.

Den sammanlagda kostnaden för viten ej verkställda beslut uppgår för perioden till 774 tkr varav 158 tkr är för boende enligt LSS. 65 tkr är viten för ej verkställda beslut genom kontaktperson och 343 tkr för ledsagarservice. 208 tkr består av skadeståndskostnader för en dom i ett upphandlingsärende från tidigare år.

Funktionshinderomsorg

Inom funktionshinderomsorgen beror resultatet (-0,6) på flertalet verksamheter och generellt sett handlar det fortsatt om påverkan på verksamhetsområdet i form av minskning av timmar utförda inom hemtjänsten jämfört med budgeterat samt högre kostnader för LSS-boenden. Under sommaren har utfallet förbättrats dels genom än bättre sommar än förväntat samt avskrivning av ärenden från försäkringskassan som ej kommer belasta kommunens ekonomiska resultat.

De verksamheter som har störst effekt är hemtjänsten och övriga insatser LSS.

- **Hemtjänst +24,2 mnkr.** Överskottet beror främst på att antalet beviljade timmar varit 57 % av budget och i jämförelse med samma period 2023 har antalet beviljade timmar minskat med 16,2 %. Hemtjänsten fortsätter sin långsiktiga trend med mindre insatser och har sedan 2019 minskat med 45,5%
- **Övriga insatser LSS +6,2 mnkr.** Överskottet beror på lägre kostnader för ledsagarservice, avlösarservice och kontaktpersoner. Viten belastar detta område på grund av ej verkställda beslut men den positiva avvikelsen fortsätter öka.
- **LSS-boende -29,5 mnkr.** LSS-boende uppvisar ett negativt resultat där LSS-boende kvarhåller de volymer som sågs under slutet av 2023. LSS-boenden fortsätter vara kostsamma för kommunen med en svårighet att få en kostnadsbild som motsvarar budget. Behovet av externa placeringar kommer från en avsaknad av lämpliga lokaler som kan möta upp brukares behov inom nämnden och det är inom dessa externa placeringar underskottet ligger. Den interna verkställigheten uppvisar ett mindre underskott på grund av barnboenden där lokaler ej möjliggör att bedriva boenden kostnadseffektivt. Verksamhet har under början på sommaren

påbörjat omförhandling av dygnspriser på vissa externa placeringar där viss minskning av kostnader uppnåtts på detta vis.

- Personlig assistans LSS och SFB. -4,4 mknr. Ett underskott uppvisas inom detta område på grund av mer personalintensiva insatser samt att ersättning från FK ej täcker insatsbehov. Underskottet inom området belastas av ett återkrav från Försäkringskassan om -4,4 mknr där den rättsliga processen pågår. Den snabba förbättringen under sommaren består till stor del av genomgång av ärenden med Försäkringskassan där man kunnat avskriva förväntade kostnader på grund av att ärenden ej längre kommer belasta kommunen i samma nivå som förväntat.

Individ- och familjeomsorg

Underskottet inom individ- och familjeomsorgen (-27,1 mknr) beror framför allt på barn- och ungdomsvården (-14,4 mknr) där behov av konsultstödda familjehem och av extern institutionsvård är fortsatt större än budget med extern institutionsvård fortsätter ligga på de höga nivåer som uppstod under slutet på 2022.

Inom vuxna missbruksvården är det ett underskott på (-19,3 mknr) där nämnden ser att öppna insatser i Umeå ökat mycket och många av dessa insatser riktar sig mot tidigare kända individer som blivit äldre.

Verksamheten fortsätter sitt arbete med att granska placeringar och undersöka möjligheter att ta hem placerade individer för att minska kostnader. En viss minskning av placeringar har åstadkommits men ökningen av dygnskostnader har lett till att kostnadsminskningen ej kommit i samma takt. Verksamheten rapporterar en bättre sommar än väntat vilket speglas genom mindre lite mindre kostnadsökningar än under våren. Då sommaren brukar vara en ekonomiskt bättre period för IFO verksamheterna så kvarstår risker för ekonomiska bakslag under hösten.

Bytet av verksamhetssystem fortsätter påverka uttaget av statistik och analysmöjligheter av IFO verksamheterna där svårigheter att aggregera information inom området är en utmaning.

Ensamkommande barn

Underskottet inom verksamheten för ensamkommande barn (-3,7 mknr) beror på högre lokalkostnader än budgeterat. Underskottet ökat på grund av tillkommande kostnad för placering.

Försörjningsstöd

Försörjningsstödet resultat för perioden är (+5,8 mknr). Någon djupare jämförelse om mängden hushåll och snittbelopp per hushåll går ej att göra då statistiken för insatserna ännu ej bedöms tillförlitliga men trenden pekar nedåt.

Utifrån att överskottet fortsätter öka samt samtal med enhetschefer på försörjningsstöd verkar tidigare trend med låg mängd försörjningsstöd hålla i sig.

Prognos

Prognosen efter augusti kvarstår på -66 på grund av de kostnader som setts under hösten de senaste åren inom IFO området och osäkerhetsfaktorn kring hur årets höstvinster kommer bli.

Inom FO området ligger prognosen negativt då uttag av semester kommer sluta hjälpa resultatet och underskottet prognostiseras öka på grund av denna effekt.

Beslutsunderlag

Ekonomirapport augusti 2024

Beredningsansvariga

Simon Blomberg, Ekonomichef

Ekonomisk utveckling 2024

Individ- och familjenämnden

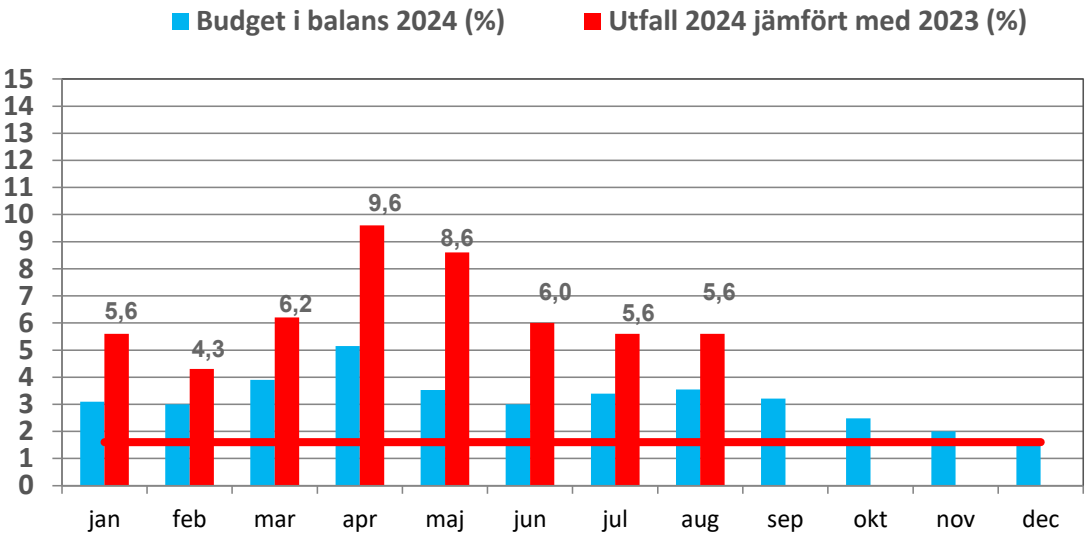

Verksamhetens nettokostnadsutveckling 2024 (ack)

Individ- och familjenämnd

Akkumulerad nettokostnadsökning för perioden uppgår till 5,6%

För en budget i balans kan nettokostnaderna öka med i genomsnitt 3,5% jämfört med utfallet 2023.

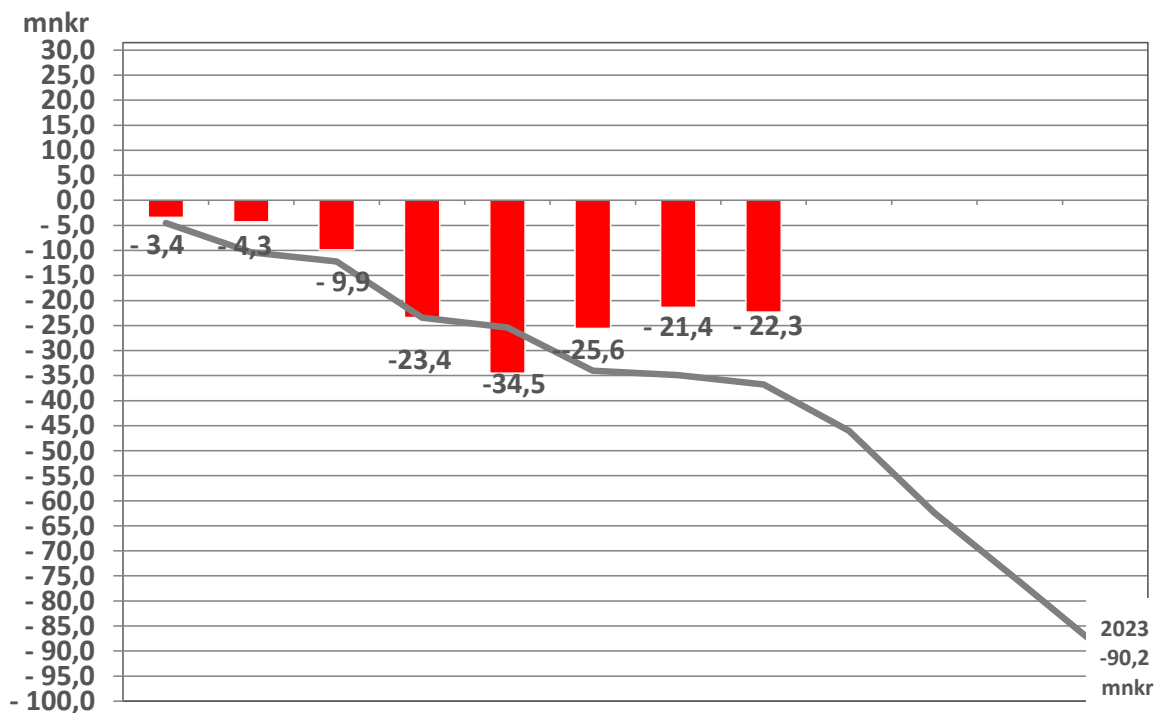
Akkumulerade värden	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Budget 2024 (mnkr)	-140	-281	-421	-565	-710	-856	-983	-1 119	-1 261	-1 404	-1 546	-1 689
Utfall 2023 (mnkr)	-136	-273	-405	-537	-686	-831	-951	-1 080	-1 221	-1 370	-1 516	-1 662
Budget i balans 2024 (%)	3,1%	3,0%	3,9%	5,1%	3,5%	3,0%	3,4%	3,5%	3,2%	2,5%	2,0%	1,6%
Utfall 2024 (mnkr)	-144	-285	-430	-589	-745	-881	-1 005	-1 141				
Utfall 2024 jämfört med 2023 (%)	5,6	4,3%	6,2%	9,6%	8,6%	6,0%	5,6%	5,6%				
Utfall 2023 jämfört med 2022 (%)	10,5	13,7	12,5	10,9	12,1	12,4	12,5	12,3	12,4	12,7	12,5	12,2

Verksamhetens nettokostnader: verksamhetens intäkter och kostnader samt avskrivningar

Ackumulerad budgetavvikelse 2024

Individ- och familjenämnden
Årets budgetavvikelse (-22,3 mnkr) innebär en förbättring på +14,5 mnkr i jämförelse med samma period 2023 (-36,8 mnkr).

Månadsavvikelse (mnkr)	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2024	-3,4	-4,3	-9,9	-23,4	-34,5	-25,6	-21,4	-22,9				
2023	-4,5	-10,4	-12,2	-10,9	-25,4	-34,0	-34,9	-36,8	-46,0	-62,4	-76,2	-90,2

Budgetavvikelse verksamhet 2024

Ack budgetavvikelse (mnkr)	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Prognos
1. Funktionshinderomsorg	-0,8	0,6	-1,6	-11,6	-15,9	-3,2	-0,6	-0,7					-15
2. Individ och familjeomsorg	-3,7	-5,5	-9,2	-12,6	-18,2	-21,7	-24,1	-27,1					-53
3. Försörjningsstöd	0,9	0,7	1,2	1,3	1,7	3,0	4,3	5,8					5
4. Gemensamma kostnader	0,4	0,2	0,1	-0,7	-1,8	-1,6	1,6	3,3					0
Ack budgetavvikelse 2024 exkl EKB	-3,2	-4,0	-9,6	-23,7	-34,1	-23,5	-18,7	-18,6					-63
Ack budgetavvikelse 2023 exkl EKB	-4,4	-10,2	-11,6	-10,1	-24,2	-31,9	-32,6	-34,9	-43,7	-59,0	-72,3	-85,2	
5. Ensamkommande barn	-0,2	-0,3	-0,3	-0,1	-0,4	-2,1	-2,7	-3,7					-3
Ack budgetavvikelse 2024 inkl EKB	-3,4	-4,3	-9,9	-23,8	-34,5	-25,6	-21,4	-22,3					-66
Ack budgetavvikelse 2023 inkl EKB	-4,5	-10,4	-12,2	-10,9	-25,4	-34,0	-34,9	-36,8	-46,0	-62,4	-76,2	-90,2	

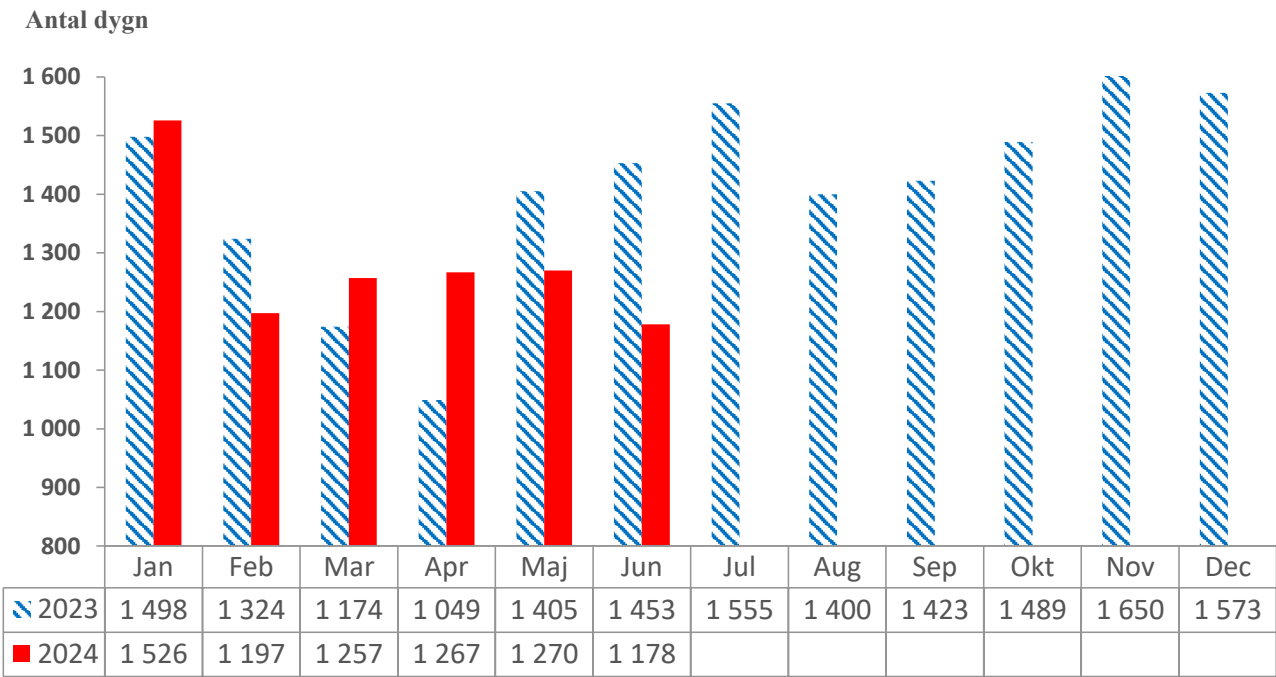
Budgetavvikelse Funktionshinderomsorg 2024 (ackumulerad)

Ackumulerat resultat (mnkr)	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
1. Funktionshinderomsorg	-0,8	0,6	-1,6	-11,6	-15,9	-3,2	-0,6	-0,7				
- Administration/ledning/utredning	0,1	0,0	-0,1	-0,5	-0,8	-1,1	0,4	1,0				
- Betalningsansvar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1				
- Daglig verksamhet LSS	0,4	0,7	0,5	0,4	0,5	0,5	1,7	1,3				
- LSS-boende	-5,5	-8,0	-12,0	-16,7	-19,4	-23,4	-27,2	-29,5				
Varav mynd	-3,6	-6,6	-10,3	-13,4	-16,8	-20,0	-23,1	-26,3				
Varav verkställighet	-1,9	-1,4	-1,7	-3,3	-2,6	-3,4	-4,1	-2,5				
- Hemtjänst i ordinärt boende	3,2	6,0	8,9	11,5	14,7	17,8	21,3	24,2				
- Personlig assistans LSS	0,7	-1,0	-4,3	-6,8	-10,8	2,4	1,2	0,2				
- Personlig assistans SFB	-0,5	1,5	3,3	-2,0	-3,4	-3,6	-4,1	-4,6				
- Övriga insatser LSS	0,8	1,3	1,8	2,2	3,0	3,6	5,2	6,2				
- Öppen verksamhet ej bistånd	0,1	0,2	0,3	0,2	0,3	0,6	0,8	0,5				
Ackumulerad budgetavvikelse 2024	-0,8	0,6	-1,6	-11,6	-15,9	-3,2	-0,6	-0,7				
Ackumulerad budgetavvikelse 2023	-2,1	-4,6	-1,0	4,6	-1,6	0,0	0,2	2,7	-1,3	-7,6	-12,0	-13,2

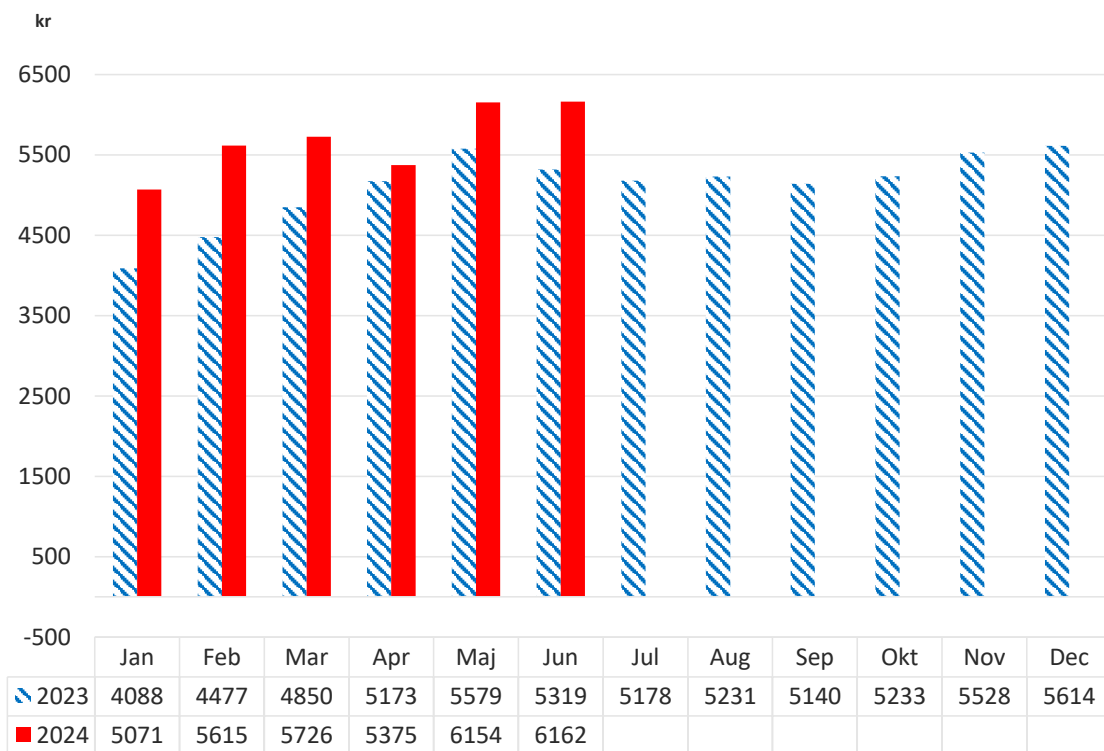
Budgetavvikelse individ- och familjeomsorg 2024 (ackumulerad)

Ackumulerat resultat (mnkr)	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2. Individ och familjeomsorg	-3,7	-5,5	-9,2	-12,6	-18,2	-21,7	-24,1	-27,1				
- Administration/ledning/utredning	0,8	1,4	2,0	2,8	3,4	4,2	4,9	6,0				
- Barn- och ungdomsvård	-1,9	-2,3	-3,9	-6,5	-10,3	-12,1	-13,7	-14,4				
- Vuxna missbruksvård	-2,5	-4,3	-6,6	-8,2	-10,5	-13,1	-15,6	-19,3				
- Öppen verksamhet ej bistånd	-0,2	-0,4	-0,6	-0,7	-0,7	-0,7	0,3	0,6				
Ackumulerad budgetavvikelse 2024	-3,7	-5,5	-9,2	-12,6	-18,2	-21,7	-24,1	-27,1				
Ackumulerad budgetavvikelse 2023	-4,2	-7,4	-12,1	-18,0	-26,1	-36,3	-42,8	-50,5	-56,5	-66,0	-75,5	-85,4

Antal dygn externt HVB

Snittkostnad/dygn HVB

Tillgodose behov av stöd och omsorg	Resultat jan-aug 2023	Målvärde 2024	Resultat jan-aug 2024	Resultat kvinnor/flickor	Resultat män/pojkar	Måluppfyllelse	Kommentarer
Alla personer med beslutade insatser ska ha en genomförandeplan	Mynd:75% FO:90% IFO:100%	100%	Mynd: 94% FO: 92% IFO:90%			I hög grad uppfyllt	Målvärdet 100% kommer ej vara möjligt att nå upp till av olika skäl (på grund av exempelvis; beslut ej hunnit verkställas vid rapporteringen, plan under revidering m.m) Resultatet bedöms därför visa på måluppfyllelse i hög grad. Har ej gått att ta fram tillförlitliga siffror uppdelat på kön.
Nollvision suicid	0	0	1			Ej uppfyllt	
Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVU) till barn, unga och familj	Resultat jan-aug 2023	Målvärde	Resultat jan-aug	Resultat kvinnor/flickor	Resultat män/pojkar	Måluppfyllelse	Kommentarer
Antal placeringsdgn för barn och ungdomar på HVB	10 974	Minska	9013			I hög grad uppfyllt	
Antal placeringsdgn för barn och ungdomar i familjehem ² a) Familjehem totalt b) varav konsultstödda familjehem	a) 41 257 b) 20 100	Minska	a) 38 460 b) 20 499	a) 21 520 b) 11 004	a) 16 921 b) 9 476	I hög grad uppfyllt	
Andel barn och unga som upplever att de varit delaktiga och blivit lyssnade på	95,9%	100%	99%	100%	97%	I hög grad uppfyllt	Familjebehandling
Andel personer som upplever förbättring efter avslutad insats	79,1%	90%	93% (99/106)	96% (51/53)	92% (44/48)	I hög grad uppfyllt	90 % av barn/unga instämmer helt eller till stor del (urval Familjebehandling och unga lagöverträdare) 95% av föräldrar instämmer helt eller till stor del (urval Familjebehandling, Föräldrastödsenheten och unga lagöverträdare)
Antal nyplaceringar/omplaceringar i konsultstödda familjehem	Nya 16 Omplacering 24	Nyckeltal	Nya 10 Omplaceringar 11			I hög grad uppfyllt	
Andel anmälningar inom barn och unga som hanteras inom stipulerad tid efter aktualisering	92%	100%	96%			I hög grad uppfyllt	Ej kvalitetssäkrade siffror pga byte av verksamhetssystem
Andel ärenden där behov av extern samverkan identifierats och genomförts	92%	100%	97%			I hög grad uppfyllt	
Andel ärenden där nätverket involverats under utredning och insats	Nytt 2024		45%			I viss grad uppfyllt	Svarsfrekvensens bedöms för låg för att dra några slutsatser av resultatet. Planerad aktivitet följer planen. För tidigt för att se resultat. Därav bedömning: uppnått i viss grad.
Ge stöd och service enligt LSS till barn, unga och familj	Resultat jan-aug 2023	Målvärde	Resultat jan-dec 2024	Resultat kvinnor/flickor	Resultat män/pojkar	Måluppfyllelse	Kommentarer
Andel LSS-beslut som verkställt inom 3 månader efter beslutsdatum	Nytt 2024	100%	74,6%	-	-	I viss grad uppfyllt	Analys: fortsatt svårt att verkställa inom 3 månader utifrån brist på uppdragstagare (kontaktperson, ledsagare, avlösare), samt att det saknas verksamhetsanpassade lokaler gällande bostad med särskild service för barn.
Ge stöd och service enligt LSS till Vuxna	Resultat jan-aug 2023	Målvärde	Resultat jan-dec 2024	Resultat kvinnor/flickor	Resultat män/pojkar	Måluppfyllelse	Kommentarer
Andel LSS-beslut som verkställt inom 3 månader efter beslutsdatum ³	Nytt 2024	100%	67,8%	-	-	I viss grad uppfyllt	Analys: fortsatt svårt att verkställa inom 3 månader utifrån brist på boendeplatser och brist på uppdragstagare (kontaktperson, ledsagare).
Andel uppföljda beslut personlig assistans	35%	100%	43%	44%	41%	I hög grad uppfyllt	Kommer att uppnås innan årets slut. Totalt antal uppföljda: 36 av 84 till september 2024.

Andel personer som har sin dagliga verksamhet förlagd till företag/förening/offentlig sektor	23%	34%	27,44%			I viss grad uppfyllt	Positiv utveckling jämfört med samma period förra året även om målet inte uppnåts
Antal personer som går från daglig verksamhet till någon form av anställning eller studier	1	4	7	4	3	I hög grad uppfyllt	Analys: Det goda resultatet beror troligen på det arbete som skett i samverkan och dialog med AMI (arbetsmarknad och integration) när det gäller den externa verksamheten
Erbjuda familjerådgivning	Resultat jan-aug 2023	Målvärde	Resultat jan-aug 2024	Resultat kvinnor/ flickor	Resultat män/ pojkar	Måluppfyllelse	Kommentarer
Andel som är nöjd med stödet	Nytt 2024		94 % (161/171)	93% (93/100)	96% (68/71)	I hög grad uppfyllt	
Andel som erbjudits samtal inom 1 månad	Nytt 2024		16 %			I viss grad uppfyllt	Av de ärenden som stått i kö och avslutats under perioden är det 16 % som blev erbjudna det första samtalet inom en månad. Sett till alla ärenden som avslutats under perioden är kötiden i snitt 68 dagar, av dom som ställts i kö 2024 är snitt tiden 55 dagar i kö och dom som ställts i kö innan 2024 är 73 dagar.
Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVM) till vuxna	Resultat jan-aug 2023	Målvärde	Resultat jan-aug 2024	Resultat kvinnor/ flickor	Resultat män/ pojkar	Måluppfyllelse	Kommentarer
Antal som minskat stöd pga. självständighet i boendestöd	35	Öka	57	32	25	I hög grad uppfyllt	
Antal personer som avslutat sitt boendestöd på grund av ökad självständighet	22	Öka	95	42	53	I hög grad uppfyllt	
Andel som fullföljer behandling inom Beroendeenheten	Nytt 2024		59% (57 av 97)	65% (22 av 34)	56% (35 av 63)		Måluppfyllelse går ej att bedöma då det i nuläget saknas målvärde samt möjlighet till jämförelse. Under perioden har 97 ärenden avslutats (vilket är fler än samma tid förra året då 111 ärenden avslutades under helåret 2023). 24% av insatserna har avbrutits på verksamhetens initiativ, främst på grund av att klienten uteblir från behandlingen i hög utsträckning. En femtedel av de avslutade insatserna beror på att klienten återgått i missbruk.
Antal sociala kontrakt som övergår i förstahandskontrakt	Nytt 2024		16	9	7		Måluppfyllelse går ej att bedöma då det i nuläget saknas målvärde samt möjlighet till jämförelse.
Andel våldsutsatta vuxna med individuella mål uppnådda efter avslutat stöd från Centrum mot våld	Nytt 2024		71% (99 av 140)	69% (85 av 123)	81% (13 av 16)		Måluppfyllelse går ej att bedöma då det i nuläget saknas målvärde samt möjlighet till jämförelse. Totalresultatet innefattar personer som angett annan könsidentitet än kvinna/man. I 9% av fallen anges att stödet avbrutits för att behovet bättre tillgodoses genom annan insats, ex skyddat boende eller samtal med psykolog.
Ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av ekonomiskt bistånd	Resultat jan-aug 2023	Målvärde	Resultat jan-aug 2024	Resultat kvinnor/ flickor	Resultat män/ pojkar	Måluppfyllelse	Kommentarer
Antal bidragsmånader för personer som uppbär ekonomiskt bistånd ¹	5 813	Minska	x	x	x		Ej möjligt med statistikuttag då vi bytt system två gånger under mätperioden och varaktigheten baseras på en sammanhängande period. Upplevelsen från verksamheten är att siffrorna bör hålla sig på tidigare nivå.
Antalet barn som ingår i hushåll som uppbär försörjningsstöd ¹	558	Minska	x	x	x		Ej möjligt med statistikuttag då vi bytt system två gånger under mätperioden och uppgiften om antalet barn baseras på en sammanhängande period. Upplevelsen från verksamheten är att siffrorna bör hålla sig på tidigare nivå.
Antalet familjer med barn som uppbär försörjningsstöd ¹	373	Minska	x	x	x		Ej möjligt med statistikuttag då vi bytt system två gånger under mätperioden och uppgiften om antalet familjer baseras på en sammanhängande period. Upplevelsen från verksamheten är att siffrorna bör hålla sig på tidigare nivå.
Antal bidragsmånader för personer som uppbär ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet ¹	2 455	Minska	x	x	x		Ej möjligt med statistikuttag då vi bytt system två gånger under mätperioden och varaktighet baseras på en sammanhängande period. Upplevelsen från verksamheten är att siffrorna bör hålla sig på tidigare nivå.
Nollvision mot vräkning av barn (Försörjningsstöd)	0	0	3 barn 2 familjer	2	1	I viss grad uppfyllt	I båda familjer var boendesituationen ordnad för inblandade barn innan vräkning blev aktuellt, därav bedömningen i viss grad uppfyllt.

Individ och familjenämndens rapport till KS, januari–augusti 2024

Verksamhetsrapport

Individ- och familjenämnden	Bedömning av nämndens grunduppdrag
Nämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor	I hög grad uppfyllt
Grunduppdraget omfattar:	
<i>Ge stöd och service enligt LSS till barn, unga och familjer</i>	<i>I viss grad uppfyllt</i>
<i>Ge råd och stöd i, samt handlägga familjerättsliga ärenden</i>	<i>I hög grad uppfyllt</i>
<i>Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVU) till barn, unga och familj</i>	<i>I hög grad uppfyllt</i>
<i>Ge stöd och service enligt LSS till vuxna</i>	<i>I hög grad uppfyllt</i>
<i>Ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av ekonomiskt bistånd</i>	<i>I hög grad uppfyllt</i>
<i>Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVM) till vuxna</i>	<i>I hög grad uppfyllt</i>
<i>Erbjuda familjerådgivning</i>	<i>I viss grad uppfyllt</i>
<i>Erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid daglig verksamhet</i>	<i>I hög grad uppfyllt</i>

Bedömning och motivering

En sammanvägd bedömning av samtliga delprocessers resultat visar att nämnden i hög grad uppfyllt sitt grunduppdrag. Därtill har nämndens arbete med våldsutsatta har stärkts under perioden, nämndens arbete med implementering av barnkonventionen ligger långt fram och barnkonsekvensanalyser görs i hög utsträckning inför beslut eller åtgärder som berör barn. Åtgärder för att säkra god kvalitet har genomförts under delåret, både på övergripande nivå och i respektive verksamhet.

Ge stöd och service enligt LSS till barn, unga och familjer - bedöms i viss grad uppfyllt. Bedömningen vilar i första hand på verkställandegraden av beslut, med barnperspektivet i fokus. I genomsnitt har nya beslut verkställts i tid i 74,6 %, men det varierar stort mellan insatser. När det gäller beslut om personlig assistans, korttidsvistelse och korttidstillsyn verkställdes alla beslut i tid. Gällande kontaktperson, ledsagarservice och avlösarservice är det omkring hälften som verkställts i tid. Anledningen är brist på uppdragstagare som kan utföra insatsen. Inom detta område pågår åtgärder.

1 beslut gällande bostad med särskild service för barn har inte kunnat verkställas i tid. Orsaken är brist på verksamhetsanpassade lokaler för den här målgruppen.

Ge råd och stöd i, samt handlägga familjerättsliga ärenden - bedöms i hög grad uppfyllt.

Bedömningen baseras på uppgifter från verksamheten som visar att Familjerätten håller tiderna på de uppdrag som domstolen fördelar, inflödet till samarbetssamtal är likvärdiga som föregående år och Familjerätten kan erbjuda en tid för samarbetssamtal inom fyra veckor. Den återkoppling Familjerätten får från domstol och advokater är att kvaliteten på utredningar håller en hög nivå.

Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVU) till barn, unga och familj - bedöms i hög grad uppfyllt. Bedömningen baseras på att planerat arbete genomförts eller pågår enligt plan i hög grad, och att uppföljningen visar att målvärdet för de flesta mått är uppfyllda i hög grad.

Fokus har varit på förebyggande arbete och tidiga insatser. Det förebyggande arbetet går i linje med nämndens bidrag till det kommunövergripande samverkansarbetet i *Umeå växer tryggt och säkert*, samt omställningen till den nya socialtjänstlagen. Planerade aktiviteter har kommit i gång. Utvecklingen av det förebyggande arbetet är även en del i arbetet med att minska placeringar, där en rad aktiviteter pågår. Placeringsdygnen har minskat för barn och ungdomar i såväl familjehem som HVB.

Det pågår ett flertal utvecklingsarbeten för att stärka samverkan med viktiga aktörer. I uppföljningar av den externa samverkan i individärenden syns en positiv utveckling.

Ge stöd och service enligt LSS till vuxna - bedöms i hög grad uppfyllt. Bedömningen baseras på nämndens verkställandegrad, uppföljning av beslut samt mått utifrån ökad självständighet.

I genomsnitt har nya beslut verkställts i tid i 67,8%, men det varierar stort mellan insatser. Alla beslut om avlösarservice och korttidsvistelse verkställdes i tid. Beslut om daglig verksamhet och personlig assistans har verkställts i hög omfattning under perioden (95–98%). 34% av boendebeslut för vuxna enligt LSS har verkställts i tid. Främsta orsak till att beslut inte kan verkställas är brist på verksamhetsanpassade lokaler och därmed boendeplatser. Åtgärder pågår. Totalt sett har 13% av beslut om kontaktperson och ledsagarservice verkställts i tid. Det är brist på uppdragstagare, och åtgärder pågår.

Samarbetet mellan daglig verksamhet och AMI (Arbetsmarknad och integration) har lett till goda resultat då målvärdet för antal personer som går från daglig verksamhet till anställning/studier redan uppnåtts för året. Andel personer som har sin dagliga verksamhet förlagd i företag/förening/offentlig sektor har en positiv utveckling under perioden, och

ligger högre jämfört med samma period förra året. Målet med uppföljningar av personlig assistans bedöms kunna uppnås med aktuell planering.

Ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av ekonomiskt bistånd – bedöms i hög grad uppfyllt. Bedömningen utgår från att arbetet med att utveckla samverkan kring insatser för personer i långvarigt försörjningsstöd pågår enligt plan. Även arbete med att ytterligare stärka barnperspektivet pågår. Bedömningen utgår också från att ingen dom gått emot nämndens beslut i de ärenden som under perioden gått till domstol för prövning.

De mått som normalt följs har inte varit möjliga att sammanställa utifrån byte av verksamhetssystem. Verksamhetens upplevelse är att både antalet bidragsmånader och barnfamiljer med försörjningsstöd ligger på samma nivå som tidigare.

Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVM) till vuxna - bedöms i hög grad uppfyllt. Bedömningen baseras på att de aktiviteter som planerats under 2024, införande av boendestöd, införande av Bostad först samt utvecklingsarbete för att bredda insatser som ger personer förutsättningar att ordna och behålla boende, pågår enligt plan och kommer att ha genomförts under året.

De mått som beskriver måluppfyllelse för delprocessen visar på goda resultat vad gäller antal som minskat eller avslutat boendestöd på grund av självständighet. För måtten andel som fullföljer behandlingen, antal sociala kontrakt som övergår i förstahandskontrakt samt andel våldsutsatta vuxna med individuella mål uppnådda efter avslutat stöd från Centrum mot våld finns ingen tidigare mätning att jämföra mot. Bedömningen är att resultaten visar en positiv riktning gällande sociala kontrakt och stöd från Centrum mot våld.

Resultat i form av minskade placeringar förväntas synas först under senare delen av året.

Erbjuda familjerådgivning - bedöms i viss grad uppfyllt. Bedömningen vilar på uppgifter om andel som erbjudits samtal inom 1 månad, samt andel som är nöjd med stödet. Av de ärenden som stått i kö och som avslutats under perioden jan- aug 2024 är det 16% som blivit erbjudna det första samtalet inom en 1 månad. Väntetider beror bland annat på stort inflöde. Det syns dock en positiv trend gällande väntetider. En hög andel (94%) är nöjd med stödet.

Erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid daglig verksamhet - bedöms i hög grad uppfyllt. Bedömningen vilar på verksamhetens arbete att stärka självständigheten hos brukare, samt det systematiska arbetet med kvalitet och patientsäkerhet. Implementering av Västerbottens hälsosamtal (VHU) utformade för särskilt boende pågår, samt arbete med att erbjuda arbetsterapeutiska insatser till brukare.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Nämndens åtgärder för budget i balans - Med anledning av den ekonomiska utvecklingen och svårigheten att kompetensförsörja gav nämnden förvaltningen i uppdrag redan i april 2023 att ta fram förslag på effektiviseringar och förändrade servicenivåer som behövs för att klara grunduppdraget. Nämnden tog beslut om ett antal åtgärder i december 2023 som förvaltningen arbetar vidare med under 2024. I maj 2024 gav nämnden förvaltningen i uppdrag att ta fram ytterligare effektiviseringsåtgärder.

Införande av nytt processtöd - Inom hela socialtjänsten pågår ett införande av två nya verksamhetssystem. Införandet av det ena verksamhetssystemet gick i skarp läge hos myndighetsutövningen och individ och familjeomsorgen under februari 2023. Sedan införandet har ett antal problem uppdragats där grundläggande funktioner i systemet inte fungerar enligt förväntan, ex. inloggning och driftsstabilitet. Förvaltningsledningen beslutade därför i juni om en paus i införandet för att återgå till att arbeta i det gamla systemet under tiden problemen kvarstår. Detta som en säkerhetsåtgärd innan problemen blir för stora och innan det finns risk för att enskilda kan komma att drabbas. Projektorganisationen arbetar tillsammans med leverantören för att lösa de problem som uppstått.

Omställning till ny Socialtjänstlag – Den nya socialtjänstlagen förväntas träda i kraft vid halvårsskiftet 2025. Med den nya lagen ska socialtjänsten bli mer förebyggande, tillgänglig, jämställd och kunskapsbaserad. Förberedelser inför omställningen har startat, bland annat deltar förvaltningen i ett nationellt projekt (Tidiga insikter för tidiga insatser). Inför förändringar och i effektiviseringsåtgärder tas den nya lagen i beaktande och utgör riktning.

Tillit till socialtjänsten - Förtroendet för socialtjänsten påverkas av uppmärksamhet i media, sociala medier och desinformationskampanjer. I augusti 2024 beslutade nämnden om Plan för det uppsökande arbetet i syfte att öka allmänhetens kunskap om socialtjänstens uppdrag. Dels för att säkra att människor som behöver stöd ska känna sig trygga att vända sig till socialtjänsten, dels som ett led i kompetensförsörjningen - att vara en attraktiv arbetsgivare. Under januari–augusti 2024 har nämnden fortsatt arbeta med att synliggöra socialtjänstens uppdrag till allmänheten bland annat genom dialogträffar och kampanjer.

Brist på verksamhetsanpassade lokaler - Nämndens behov av verksamhetsanpassade lokaler, såväl verksamhetslokaler som administrativa lokaler, har inte kunnat tillgodoses i tillräckligt hög utsträckning. Det påverkar i sin tur påverkar nämndens förutsättningar att uppfylla sitt grunduppdrag. För att komma till rätta med det vidtas åtgärder på flera nivåer. Bland annat genom presidieöverläggningar på den politiska nivån för ett förbättrat samarbete mellan nämnderna. På förvaltningsnivå sker ett förbättringsarbete kring framtagande av behovsprognoser.

Tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige

Uppdrag	Status, jan–aug	Motivering/kommentar	Prognos, status helår
2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.	Delvis genomfört	Första steget i tilläggsuppdraget, problemförståelse, har genomförts och redovisas för nämnden vid sammanträdet i september. För klara grunduppdraget utifrån nuvarande personalbrist och den ekonomiska situationen har nämnden gett förvaltningen uppdrag att arbeta med effektiviseringar. Se mer under rubriken Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser.	Genomfört
2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.	Delvis genomfört	Nämnden har identifierat behov av och påbörjat fördjupad samverkan inom en rad områden som till exempel lokalförsörjning. Även när det gäller digitalisering och hårdvaruförvaltning kopplat till teknik i brukarnära verksamheter har ett arbete med DoIT inletts.	Genomfört

Personalrapport

Nämndens arbete för att nå personalpolitiska mål

Individ- och familjenämnden	Bedömning av nämndens arbete med personalpolitiska mål
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	Mer arbete krävs
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	Enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	Mer arbete krävs

Åtgärder och viktig utveckling/viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 5)

Fokus för perioden har varit att rekrytera inför sommaren och olika aktiviteter har genomförts för att uppnå det. Ett aktivt marknadsföringsarbete har pågått där besök gjorts på gymnasieskolor och universitet. Man har även besökt sommarjobbmässa på Arbetsförmedlingen, Seniortorget, rekryteringsmässan Karriärkvällen samt besök IKSU.

Semesterrekryteringen gick på det stora hela bra men det är, som tidigare år, särskilt utmanande att bemanna tjänsterna inom personlig assistans, nattjänster och verksamheter som finns utan för Umeå tätort. Det är viktigt att verksamheterna fortsätter arbetet med samplanering och tillvaratar pensionärer och andra som vill arbeta kortare tillfällen för att klara oplanerad frånvaro under sommaren. Det har varit utmanande i och med de nya dygnsvilo-reglerna och att den höga sjukfrånvaron pga att många insjuknade i covid.

Ledarskap (mål 6)

Ett prioriterat område som identifierats i Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet är att säkerställa att enhetschefer har rimlig arbetsbelastning och tillräckligt med tid för att kunna utöva ett närvarande ledarskap. De aktiviteter som arbetas med är att identifiera och analysera faktorer som bidrar till chefers höga arbetsbelastning samt att stärka och stödja chefer i att utveckla grupper och individer i medarbetarskapet.

Friskfaktorer (mål 7)

Den pilot som genomförts inom personlig assistans för att minska sjukfrånvaron har fortsatt inom ordinarie årsplanering och det pågår nu planering för hur arbetssättet kan spridas till övriga verksamhetsområden inom förvaltningen. Under sommaren har dock sjukfrånvaron varit något högre än normalt och orsaken anges vara hög spridning av covid 19.

Fortsatt arbete med grupputvecklingsinsatser som också ligger i linje med de åtta s.k. friskfaktorerna. Grupputvecklingsmodellen ger chefer konkreta verktyg t. ex. för att skapa delaktighet och öka kommunikationen i arbetsgrupperna.

Web-baserad utbildning i att förebygga hot och våld samt motverka otillåten påverkan har upphandlats och myndighetsutövningens och individ- och familjeomsorgens chefer har påbörjat utbildningen. För att underlätta för cheferna att kartlägga risker för hot och våld, så är vägledning publicerad på intranätets arbetsmiljösidor. Skyddsombud i förvaltningen har erbjudits utbildning i arbetsgång vid behov av förändringar i lokaler samt riskbedömningar vid hot och våld. Chefer och skyddsombud har erbjudits deltagande i workshop, som syftar till att hitta former för samverkan på arbetsplatsnivå.

Arbetet med att ta fram hållbara schemalösningar utifrån de nya direktiven pågår fortfarande. Verksamheter med jour berörs extra mycket utifrån de skärpta dygnsvilloreglerna och man prövar sig fram till att hitta bemanningslösningar som är hållbara. Det är ett förändringsarbete som utmanas av kompetensförsörjningssvårigheterna och det ekonomiska läget.

Resultatmått	Målvärde 2024	Utfall jan-aug 2024			Utfall jan-aug 2023		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro, totalt i procent av anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	6,5	7,9	6,1	7,4	8,2	5,3	7,3
Andel långtidsfriska (%)	60	59	63	60	57	63	58
Andel heltidsanställda (%)	92	89	88	88	87	88	87

Ekonomirapport

Budgetavvikelse, åtgärder och årsprognos

Individ- och familjenämndens resultat för perioden (-22,9 mnkr) förklaras av funktionshinderomsorg (-0,7 mnkr), gemensamma kostnader (+3,3 mnkr), ensamkommande barn (-3,7 mnkr), försörjningsstöd (+5,8 mnkr) samt IFO området (-27,1 mnkr).

Nämndens ekonomi fortsätter att till största del påverkas negativt av externa placeringar inom IFO området. Dessa placeringar ökade märkbart under slutet på 2022 i kombination med höga kostnadsökningar och har sedan dess hållit i sig.

Nämnden har under 2023 påbörjat ett arbete med att minska placeringsdygn inom IFO området som har börjat ge effekt på ekonomin och fortsatta effektiviseringsåtgärder är påbörjade för att nå en budget i balans.

Nämnden har fortsatt underskott inom LSS-boenden samt personlig assistansområdet på grund av högre kostnader genom komplexa ärenden inom båda områden samt avsaknad av lokaler för LSS och SoL-boenden. Hemtjänstverksamheten fortsätter gå med överskott till följd av färre beviljade timmar än budgeterat och det överskott som hemtjänsten uppvisar balanserar upp FO områdets kostnader.

Prognosen för helåret baseras på att överskottet inom hemtjänsten fortsätter öka samt att underskotten inom FO området ej ökar fortare än tidigare under året.

Inom IFO området baseras prognosen på sakta minskande volymer under året i led med det effektiviseringsarbete som arbetas med.

(mnkr med en decimal)	Budget jan-aug 2024	Utfall jan-aug 2024	Budget- avvikelse jan-aug 2024	Budget- avvikelse jan-aug 2023	Budget helår 2024	Prognos helår 2024	Årsprognos budgetavvikelse 2024
Verksamhetens intäkter	151 428	173 052	21 624	20 544	227 129	265 000	37 781
Verksamhetens kostnader	-1 270 048	-1 140 909	-43 914	-57 329	-1 916 135	-2 020 000	-103 865
Verksamhetens nettokostnad	-1 186 620	-1 140 910	-22 290	-36 787	-1 689 006	-1 755 000	-65 994

Investeringar

Det låga utfallet består fortsatt i avsaknad av lokaler att investera i då investeringsbudgeten utgörs av en hög andel byggnadsinventarier för att bedriva verksamhet.

Då förskjutningen av lokaler levererade kvarstår så beräknas en låg andel av budgeten att användas. Prognosen för levererade lokaler under 2025 ser bättre ut varvid investeringstakten beräknas öka under 2025.

(mnkr med en decimal)	Budget 31 aug 2024	Utfall 31 aug 2024	Budget- avvikelse 30 aug 2024	Utfall helår 2023	Budget helår 2024	Prognos helår 2024	Årsprognos budgetavvikelse 2024
Verksamhetens nettoinvesteringar	-10 830	-2 484	8 346	-4 942	-16 245	-6 000	10 245

Flyktingmottagning från Ukraina

Kriget i Ukraina har haft en försumbar påverkan på Individ- och familjenämndens verksamheter genom att få ensamkommande barn har anlänt till Umeå. Verksamheterna planerade och var redo för ett ökat inflöde och bekom men då det ökade inflödet och behovet uteblev påverkade det inte verksamheterna i nämnvärd grad.

De kostnadshöjningar som drabbat nämnden på grund av inflation är svåra att direkt hänföra enbart till kriget i Ukraina.

Fördjupad rapport till Individ- och familjenämnden , januari–augusti 2024

Verksamhetsrapport

Individ- och familjenämnden	Bedömning av nämndens grunduppdrag
Nämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv. Socialtjänsten arbetar förebyggande för att främja jämlika levnadsvillkor	I hög grad uppfyllt
Grunduppdraget omfattar:	
<i>Ge stöd och service enligt LSS till barn, unga och familjer</i>	<i>I viss grad uppfyllt</i>
<i>Ge råd och stöd i, samt handlägga familjerättsliga ärenden</i>	<i>I hög grad uppfyllt</i>
<i>Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVU) till barn, unga och familj</i>	<i>I hög grad uppfyllt</i>
<i>Ge stöd och service enligt LSS till vuxna</i>	<i>I hög grad uppfyllt</i>
<i>Ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av ekonomiskt bistånd</i>	<i>I hög grad uppfyllt</i>
<i>Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVM) till vuxna</i>	<i>I hög grad uppfyllt</i>
<i>Erbjuda familjerådgivning</i>	<i>I viss grad uppfyllt</i>
<i>Erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid daglig verksamhet</i>	<i>I hög grad uppfyllt</i>

Bedömning och motivering

En sammanvägd bedömning av samtliga delprocessers resultat visar att nämnden i hög grad uppfyllt sitt grunduppdrag. Därtill har nämndens arbete med våldsutsatta har stärkts under perioden, bl.a. genom ett förbättrat systematiskt kvalitetsarbete inom ramen för Centrum mot våld och Barnahus. Nämndens arbete med implementering av barnkonventionen ligger långt fram och barnkonsekvensanalyser görs i hög utsträckning inför beslut eller åtgärder som berör barn. Åtgärder för att säkra god kvalitet har genomförts under delåret, både på övergripande nivå och i respektive verksamhet. Ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete har reviderats och löpande dialog kring förbättringar för att skapa förutsättningar för efterlevnad pågår. Det sker ett löpande förbättringsarbete i verksamhet, som initieras efter analys av avvikelser och uppföljning.

Ge stöd och service enligt LSS till barn, unga och familjer - bedöms i viss grad uppfyllt.

Bedömningen vilar i första hand på verkställandegraden av beslut, med barnperspektivet i fokus. Nämnden förväntas verkställa LSS-insatser inom 3 mån, och följer därför andel nya beslut som verkställts i tid. I genomsnitt har nya beslut verkställts i tid i 74,6 %, men

verkställandegraden av nya beslut varierar stort mellan insatser. När det gäller beslut om personlig assistans, korttidsvistelse och korttidstillsyn verkställdes alla beslut inom 3 månader. Gällande insatserna kontaktperson, ledsagarservice och avlösarservice är det omkring hälften som verkställts inom 3 månader.

Den främsta anledningen till ej verkställda beslut inom kontaktperson, ledsagarservice och avlösarservice är brist på uppdragstagare som kan utföra insatsen. Inom detta område pågår åtgärder för att öka förutsättningarna för att verkställa beslut.

Statistiken visar även att 1 beslut gällande bostad med särskild service för barn inte kunnat verkställas inom 3 månader. Orsaken är att kommunen saknar egna verksamhetsanpassade lokaler för den här målgruppen.

Ge råd och stöd i, samt handlägga familjerättsliga ärenden - bedöms i hög grad uppfyllt. Bedömningen baseras på uppgifter från verksamheten som visar att Familjerätten håller tiderna på de uppdrag som domstolen fördelar. Inflödet till samarbetssamtal är likvärdiga som föregående år och Familjerätten kan erbjuda en tid för samarbetssamtal inom fyra veckor.

Under 2024 har Familjerätten fått färre utredningsuppdrag som rör vårdnad/boende/umgänge men fortsatt liknande inflöde som föregående år på upplysningar. Ärenden som rör vårdandsöverflytt har hittills minskat och processerna i domstol tenderar att bli långa.

Den återkoppling Familjerätten får från domstol och advokater är att kvaliteten på utredningar håller en hög nivå.

Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVU) till barn, unga och familj - bedöms i hög grad uppfyllt. Bedömningen baseras på att planerat arbete genomförts eller pågår enligt plan i hög grad, och att uppföljningen visar att målvärdet för de flesta mått är uppfyllda i hög grad. I årsbokslutet 2023 gjordes bedömningen att grunduppdraget i viss grad uppfyllts. Det som föranleder en förändrad bedömning är förbättrade resultat av mål och mått, samt uppföljning av verksamhetsplanens aktiviteter.

Fokus för året 2024 har varit att förbättra arbetet med att tidigt upptäcka, nå ut och erbjuda stöd. Det förebyggande arbetet går i linje med nämndens bidrag till det kommunövergripande samverkansarbetet i *Umeå växer tryggt och säkert*, samt omställningen till den nya socialtjänstlagen. Under delåret har de planerade aktiviteterna kopplade till arbetet kommit i gång.

Flera av de föräldrastödsprogram som planerats är i gång och erbjuds. Utöver föräldrastödsprogram pågår flera aktiviteter kopplade till de verksamheter som idag arbetar

för att tidigt upptäcka, nå ut och erbjuda stöd. Fokus för aktiviteterna är att förbättra arbetet. På grund av nya effektiviseringsåtgärder som vidtagits har prioriteringar i arbetet gjorts och några aktiviteter har behövts helt eller delvis pausas. Det är förtidigt att bedöma om det innebär konsekvenser för målen med arbetet. Barnkonsekvensanalys visar på risker för konsekvenser inför kommande halvårs måluppfyllelse.

Utvecklingen av det förebyggande arbetet är även en del i arbetet med att minska placeringar. En rad aktiviteter följer den plan som är gjord för att förändra arbetssätt som i sin tur bedöms kunna minska antalet placeringar. Utöver förändring av arbetssätt har det även funnits en plan för att kunna erbjuda och ge fler barn stöd i hemmet genom att öka öppenvårdens befintliga insatser samt att se över behovet av nya. För att följa minskningen av placeringar följer nämnden särskilt antal placeringsdygn uppdelade på HVB och familjehem. Mätningarna visar att placeringsdygnen har minskat för barn och ungdomar i såväl familjehem som HVB.

De samrådsforum som har till syfte att uttömma alla möjligheter för att ge stöd på hemmaplan har under delåret utökats i omfattning. Det är ett led i förändrade arbetssätt för att minska placeringar. Uppföljningen av samrådsforumens effekt visar på att den gemensamma dialogen hjälper till att minska antalet placeringar och att andra insatser istället planeras, så som till exempel fortsatt nätverksarbete, öppenvårdsinsatser, samverkan internt och externt och att undersöka insatser inom FO.

Aktiviteterna som rör öppenvårdens befintliga insatser och att se över behovet av nya pågår, men även här har prioriteringar gjorts att pausa delar av arbetet som rör resursförstärkning. Barnkonsekvensanalys visar på risker för konsekvenser inför kommande måluppfyllelse. Det är en stor efterfrågan på familjebehandlingens insatser, det har verkställts fler beslut delåret 2024 än delåret 2023. Antalet komplexa ärendet har ökat och det är utmanande för verksamheten att få sina beslut verkställda inom en månad.

Nämnden har särskilt valt att följa hur barn och unga upplever att de varit delaktiga och blivit lyssnade på. I uppföljningen av måtten framkommer att nära på alla barn och unga som möter kommunens familjebehandling upplever delaktighet. Utöver upplevelse av delaktighet visar även mätningar på hur barn och unga görs delaktiga på bra resultat där nästan alla barn görs delaktiga. Det pågår flera aktiviteter för att ytterligare förstärka arbetet med att göra barn och unga delaktiga.

Det pågår ett flertal utvecklingsarbeten för att stärka samverkan med viktiga aktörer, där arbetet i de redan utvecklade forumen spelar en viktig roll. I uppföljningar av den externa samverkan i individärenden syns en positiv utveckling.

Hur nätverket involveras under utredning och insats är ett nytt mått för i år.

Svarsfrekvensens bedöms för låg för att dra några slutsatser av resultatet. Planerad aktivitet följer planen. Det är för tidigt att se några större resultat av arbetet, då det ännu inte har implementerats i verksamheten. Bedömning görs därför att måttet är uppnått i viss grad.

Ge stöd och service enligt LSS till vuxna - bedöms i hög grad uppfyllt. Bedömningen vilar på underlag (huvudsakligen statistik) som mäter nämndens verkställande, uppföljning av beslut samt mått utifrån ökad självständighet. Nämnden förväntas verkställa LSS-insatser inom 3 mån, och följer därför andel nya beslut som verkställts i tid. I genomsnitt har nya beslut verkställts i tid i 67,8% av insatserna, men verkställandegraden av nya beslut varierar stort mellan insatser. När det gäller beslut om avlösarservice och korttidsvistelse verkställdes alla nya beslut inom 3 månader. Inom daglig verksamhet och personlig assistans har nya beslutade insatser i hög omfattning verkställts under perioden (95-98%). Andra underlag visar dock att verksamheten växer och är i stort behov av fler ändamålsenliga lokaler. Dock råder även här brist på verksamhetsanpassade lokaler. Samarbetet mellan daglig verksamhet och AMI (Arbetsmarknad och integration) har lett till goda resultat då målvärdet för antal personer som går från daglig verksamhet till anställning/studier redan uppnåtts för året. Andel personer som har sin dagliga verksamhet förlagd i företag/förening/offentlig sektor har en positiv utveckling under perioden, och ligger högre jämfört med samma period förra året.

Statistiken visar att 34% av boendebeslut för vuxna enligt LSS har verkställts inom angivna 3 månader. LSS-boendebeslut har som skälighetsverkställighetstid på 6 månader. Orsaken till ej verkställda boendebeslut är brist på verksamhetsanpassade lokaler. Bristen på boendeplatser försvårar verkställandet av nya beslut. Åtgärder pågår för att långsiktigt minska kön och öka takten för verkställande – dock förutsätter det tillgång till lokaler.

Den främsta anledningen till ej verkställda beslut inom kontaktperson och ledsagarservice är brist på uppdragstagare som kan utföra insatsen. Totalt sett har 13% verkställts (av 19 nya beslut). Sedan pandemin har intresset för att bli uppdragstagare minskat, vilket får konsekvenser för möjligheten att verkställa. Även inom detta område pågår åtgärder för att öka förutsättningarna för att verkställa beslut.

Målet med uppföljningar personlig assistans är att nå 100% av alla uppföljningar till årsskiftet, vilket bedöms kunna uppnås med aktuell planering. Under perioden har 43% av besluten följts upp. Inom ramen för uppföljning på individnivå identifieras andra delar i assistansen som kan vara föremål för fördjupad uppföljning och även polisanmälan. Myndighet LSS har genomfört ett fördjupat arbete med att belysa våld i nära relationer med fokus på funktionshinder.

Ge stöd till självförsörjning och tillgodose behov av ekonomiskt bistånd - bedöms i hög grad uppfyllt. Bedömningen utgår från att arbetet med att utveckla samverkan kring insatser för personer i långvarigt försörjningsstöd pågår enligt plan. Även arbete med att ytterligare stärka barnperspektivet pågår. Bedömningen utgår också från att ingen dom gått emot nämndens beslut i de ärenden som under perioden gått till domstol för prövning.

De mått som normalt följs har inte varit möjliga att sammanställa utifrån byte av verksamhetssystem. Verksamhetens upplevelse är att både antalet bidragsmånader och barnfamiljer med försörjningsstöd ligger på samma nivå som tidigare.

Under perioden januari till augusti har två barnfamiljer vräkts från sina bostäder. I båda familjer har barnens boendesituation ordnats innan vräkningen skett.

Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVM) till vuxna - bedöms i hög grad uppfyllt. Bedömningen baseras på att de aktiviteter som planerats under 2024, införande av boendestöd, införande av Bostad först samt utvecklingsarbete för att bredda insatser som ger personer förutsättningar att ordna och behålla boende, pågår enligt plan och kommer att ha genomförts under året.

De mått som beskriver måluppfyllelse för delprocessen visar på goda resultat vad gäller antal som minskat eller avslutat boendestöd på grund av självständighet. För måtten andel som fullföljer behandlingen, antal sociala kontrakt som övergår i förstahandskontrakt samt andel våldsutsatta vuxna med individuella mål uppnådda efter avslutat stöd från Centrum mot våld finns ingen tidigare mätning att jämföra mot. Bedömningen är att resultaten visar en positiv riktning gällande sociala kontrakt och stöd från Centrum mot våld.

Resultat i form av minskade placeringar förväntas synas först under senare delen av året.

Erbjuda familjerådgivning - bedöms i viss grad uppfyllt. Bedömningen vilar på underlag (huvudsakligen statistik) som visar hur Familjerådgivningen klarar sina åtaganden utifrån lagkrav och riktlinjer. Familjerådgivningen förväntas kunna erbjuda rådgivning inom rimlig tid och nämnden följer därför andelen ärenden som erbjudits samtal inom 1 månad. Av de ärenden som stått i kö och som avslutats under perioden januari - augusti 2024 är det 16 procent som blivit erbjudna det första samtalet inom en 1 månad.

En av anledningarna till de långa väntetiderna är att det är ett stort inflöde till Familjerådgivningen. Trots det höga inflödet går det att se en positiv trend gällande väntetiderna, där kötiderna i snitt har minskat. Den positiva trenden beror på att verksamheten systematiskt arbetar med att minska väntetiderna.

Nämnden följer även andelen som är nöjd med det stöd som de fått från Familjerådgivningen. Den insamlade statistiken visar att det är mycket hög andel (94%) som är nöjd med stödet.

Erbjuda hälso- och sjukvård till personer i bostad med särskild service och under vistelsetid daglig verksamhet - bedöms i hög grad uppfyllt. Bedömningen vilar på verksamhetens arbete mot nämndens målsättning samt det systematiska kvalitetsarbetet utifrån ledningssystem (ex. avvikelshantering och uppföljning av åtgärder).

Enligt hälso- och sjukvårdslagen, HSL, ska verksamheterna arbeta för att förebygga ohälsa. Att implementera Västerbottens hälsosamtal (VHU) utformade för särskilt boende har varit en prioriterad fråga under året inom hälso- och sjukvård. Inom samtliga yrkesgrupper fortgår arbetet med att utveckla och förbättra arbetssätten kring de förebyggande uppdraget. Tre av fyra team påbörjat hälsoundersökningar i verksamhet. Det sista teamet planerar att starta hälsoundersökningar under hösten. Ett utvecklingsarbete som fortlöper under hösten är att mäta och förbättra följsamhet till ordinerade insatser.

Sjukvårdspersonal ska (enligt HSL) bidra så att målgruppen ges möjlighet att leva som andra. Att erbjuda arbetsterapeutiska insatser till brukare utgör ett led i att stärka självständigheten hos brukare. Behoven av kognitivt och kommunikativt stöd har fördubblats jämfört med tidigare år. Orsaken till ökningen bedöms vara en förändring i målgrupp – fler brukare uttrycker önskan om ökad självständighet, i kombination med att brukare åldras och lever längre.

En viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet i verksamheten är avvikelshantering. Regelbundna uppföljningar av avvikelser görs med medarbetare och MAS. MAR tar emot samtliga avvikelser som gäller hjälpmedel. Avvikelserna skapar underlag till en lärandeprocess som används för att åtgärda och utveckla verksamheten.

Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser

Nämndens åtgärder för budget i balans - Med anledning av den ekonomiska utvecklingen och svårigheten att kompetensförsörja gav nämnden förvaltningen i uppdrag redan i april 2023 att ta fram förslag på effektiviseringar och förändrade servicenivåer som behövs för att klara grunduppdraget. Nämnden tog beslut om ett antal åtgärder i december 2023 som förvaltningen arbetar vidare med under 2024. I maj 2024 gav nämnden förvaltningen i uppdrag att ta fram ytterligare effektiviseringsåtgärder. Förslagen presenteras för nämnden i september 2024.

Införande av nytt processtöd - Inom hela socialtjänsten pågår ett införande av två nya verksamhetssystem. Arbetet bedrivs i en projektorganisation och beräknas pågå under flera

år. Införandet av det ena verksamhetssystemet gick i skarp läge hos myndighetsutövningen och individ och familjeomsorgen under februari 2023. Sedan införandet har ett antal problem uppdagats där grundläggande funktioner i systemet inte fungerar enligt förväntan, ex. inloggning och driftsstabilitet. Det har bland annat resulterat i många supportärenden som tar lång tid att lösa och tar mycket resurser i anspråk. Förvaltningsledningen beslutade därför i juni om en paus i införandet för att återgå till att arbeta i det gamla systemet under tiden problemen kvarstår. Detta som en säkerhetsåtgärd innan problemen blir för stora och innan det finns risk för att enskilda kan komma att drabbas. Projektorganisationen arbetar tillsammans med leverantören för att lösa de problem som uppstått.

Omställning till ny Socialtjänstlag – Den nya socialtjänstlagen förväntas träda i kraft vid halvårsskiftet 2025. Med den nya lagen ska socialtjänsten bli mer förebyggande, tillgänglig, jämställd och kunskapsbaserad. Förberedelser inför omställningen har startat, bland annat deltar förvaltningen i ett nationellt projekt (Tidiga insikter för tidiga insatser). Inför förändringar och i effektiviseringsåtgärder tas den nya lagen i beaktande och utgör riktning.

Tillit till socialtjänsten - Förtroendet för socialtjänsten påverkas av uppmärksamhet i media, sociala medier och desinformationskampanjer. I augusti 2024 beslutade nämnden om Plan för det uppsökande arbetet i syfte att öka allmänhetens kunskap om socialtjänstens uppdrag. Dels för att säkra att människor som behöver stöd ska känna sig trygga att vända sig till socialtjänsten, dels som ett led i kompetensförsörjningen - att vara en attraktiv arbetsgivare. Kommunikationen ska ske kontinuerligt och under lång tid.

Under januari–augusti 2024 har nämnden fortsatt arbeta med att synliggöra socialtjänstens uppdrag till allmänheten bland annat genom dialogträffar och kampanjer.

Dialogträffar - Socialtjänsten har tidigare bjudit in till informationsträffar för yrkesverksamma som möter barn och unga i sitt arbete. Tanken är att genom andra vuxna inom till exempel Region Västerbotten, Utbildning, Fritid och Polisen nå barn, unga och deras familjer med information om socialtjänstens uppdrag och stöd som erbjuds. Efter utvärdering har upplägget ändrats för att ge mer utrymme för frågor, diskussion och dialog. Intresset för höstens dialogträffar är stort.

Kampanj "Frustration i familjen? Vi hjälper dig!" - Kampanjen handlade om att föräldraskapet kan vara svårt och utmanande och att det finns stöd att få. Den vände sig till föräldrar och vårdnadshavare. I kampanjen ingick bland annat affischering och annonsering i sociala media.

Brist på verksamhetsanpassade lokaler - Nämndens behov av verksamhetsanpassade lokaler, såväl verksamhetslokaler som administrativa lokaler, har inte kunnat tillgodoses i tillräckligt hög utsträckning. Det påverkar i sin tur påverkar nämndens förutsättningar att

uppfylla sitt grunduppdrag. För att komma till rätta med det vidtas åtgärder på flera nivåer. Bland annat genom presidieöverläggningar på den politiska nivån för ett förbättrat samarbete mellan nämnderna. På förvaltningsnivå sker ett förbättringsarbete kring framtagande av behovsprognoser och ett nära samarbete mellan förvaltningarna pågår för att säkerställa att behov lämnas in i rätt tid och med säkrade underlag.

Det gemensamma arbetet med vakanser och köer inom LSS har lett till att Tekniska nämnden har kunnat påbörja ökad förhyrning av lägenheter till LSS-boenden. Detta gör att möjligheten att hantera den uppkomna kösituationen nu finns inom räckhåll.

Förvaltningen arbetar även med genomgripande uppdatering av rumsfunktionsprogrammet för gruppboenden enligt LSS 9§9.

Flexibla arbetsplatser kommer vara en viktig parameter för administrativa ytor framgent, och det pågår ett arbete med att ta fram ett förslag kring hur förvaltningen kan förhålla sig till sådana arbetsplatser.

Arbete mot välfärds kriminalitet – Inom nämndens verksamheter pågår arbeten på olika håll som syftar till att motverka välfärds kriminalitet. Exempel på detta är Försörjningsstöds medverkan i MUR (Motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter), och arbetet i CURA (Myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet) där representanter från myndighetsutövning FO ingår.

Individ- och familjenämndens särskilda uppdrag till förvaltningen

Uppdrag	Status, jan-aug	Kommentar	Prognos, status helår
Förvaltningen uppdras att under 2024 i samarbete med säkerhetsavdelningen genomföra en genomlysning av nämndens hela verksamhet för att säkra den mot välfärds kriminalitet, påverkan och bedrägerier. I detta ingår att titta på införandet av striktare bakgrundskontroller för anställda i myndighetsutövning, utbildning och ökade kontroller och uppföljning.	Delvis genomfört /påbörjat	Arbetsgrupp bestående av representanter från förvaltningens HR-enhet, enheten för systematiskt kvalitetsarbete, ekonomienheten samt säkerhetssamordnare har utsetts och arbetet med genomlysning av nämndens verksamheter har påbörjats. Bedömning är att första steget med genomlysning kommer att kunna redovisas i december -24 och förslag till åtgärder i syfte att säkra verksamheterna mot välfärds kriminalitet, påverkan och bedrägerier kommer att presenteras för nämnden att besluta om.	Delvis genomfört /påbörjat
Förvaltningen uppdras att under 2024 ta ett nytt initiativ till avtalstecknande med kranskommunerna om barnahus och Centrum mot våld för att stärka verksamheten och stödet till barn och våldsutsatta i Umeåregionen.	Delvis genomfört /påbörjat	Arbetet är påbörjat. Det finns intresse att ingå i Barnahus och även kvinnofrid-och mansmottagningen. I dagsläget utgör dock bristen på lokaler ett hinder för utökning av verksamheten.	Delvis genomfört /påbörjat
Förvaltningen uppdras att under 2024 mot bakgrund av det senaste årets kraftigt ökade kostnader för HVB-placeringar på nytt utreda en uppbyggnad av HVB-verksamhet i egen regi eller tillsammans med andra kommuner	Delvis genomfört /påbörjat	Utredning påbörjades under våren. En omvärldsbevakning har genomförts. Fördjupning av behovsbilden och ekonomiska underlag är under framtagande. Utredningen bedöms kunna färdigställas och presenteras för nämnden före årsskiftet.	Genomfört
Förvaltningen uppdras att vidta åtgärder för att de ideella föreningarnas verksamhet och samarbete med Umeå socialtjänst om skyddat boende och stöd för våldsutsatta säkras för framtiden, i samband med	Delvis genomfört /påbörjat	Uppdraget är påbörjat och nämnden fick en delrapportering i juni 2024 (IFN-2024/00177). Slutrapportering av ärendet med förslag på fortsatt form för samverkan kommer att äga rum under hösten 2024. Förhoppningsvis	Genomfört

att den nya tillståndsplikten för skyddat boende börjar gälla 1 april 2024.		har parterna då även fått ta del av den vägledning som Upphandlingsmyndigheten ska ta fram, vars intention är att bland annat skapa större klarhet i huruvida IOP som avtalsform är fortsatt möjlig i sammanhanget.	
---	--	---	--

Tilläggsuppdrag från kommunfullmäktige

Uppdrag	Status, jan–aug	Motivering/kommentar	Prognos, status helår
2023:1 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.	Delvis genomfört	Första steget i tilläggsuppdraget, problemförståelse, har genomförts och redovisas för nämnden vid sammanträdet i september. För klara grunduppdraget utifrån nuvarande personalbrist och den ekonomiska situationen har nämnden gett förvaltningen uppdrag att arbeta med effektiviseringar. Se mer under rubriken Verksamhetens utveckling och väsentliga händelser.	Genomfört
2023:2 Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.	Delvis genomfört	Nämnden har identifierat behov av och påbörjat fördjupad samverkan inom en rad områden som till exempel lokalförsörjning. Även när det gäller digitalisering och hårdvaruförvaltning kopplat till teknik i brukarnära verksamheter har ett arbete med DoIT inletts.	Genomfört

Personalrapport

Nämndens arbete för att nå personalpolitiska mål

Individ- och familjenämnden	Bedömning av nämndens arbete med personalpolitiska mål
Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.	Mer arbete krävs
Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.	Enligt plan
Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.	Mer arbete krävs

Åtgärder och viktig utveckling/viktiga händelser inom målområdena

Kompetensförsörjning och attraktiv arbetsgivare (mål 5)

Fokus för perioden har varit att rekrytera inför sommaren och olika aktiviteter har genomförts för att uppnå det. Ett aktivt marknadsföringsarbete har pågått där besök gjorts på gymnasieskolor och universitet. Man har även besökt sommarjobbsmässan på Arbetsförmedlingen, Seniortorget, rekryteringsmässan Karriärkvällen samt besök IKSU.

Semesterrekryteringen gick på det stora hela bra men det är, som tidigare år, särskilt utmanande att bemanna tjänsterna inom personlig assistans, nattjänster och verksamheter som finns utan för Umeå tätort. Det är viktigt att verksamheterna fortsätter arbetet med samplanering och tillvaratar pensionärer och andra som vill arbeta kortare tillfällen för att klara oplanerad frånvaro under sommaren. Det har varit utmanande i och med de nya dygnsvilo-reglerna och att den höga sjukfrånvaron pga att många insjuknade i covid.

Ledarskap (mål 6)

Ett prioriterat område som identifierats i Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet är att säkerställa att enhetschefer har rimlig arbetsbelastning och tillräckligt med tid för att kunna utöva ett närvarande ledarskap. De aktiviteter som arbetas med är att identifiera och analysera faktorer som bidrar till chefers höga arbetsbelastning samt att stärka och stödja chefer i att utveckla grupper och individer i medarbetarskapet.

Friskfaktorer (mål 7)

Den pilot som genomförts inom personlig assistans för att minska sjukfrånvaron har fortsatt inom ordinarie årsplanering och det pågår nu planering för hur arbetssättet kan spridas till övriga verksamhetsområden inom förvaltningen. Under sommaren har dock sjukfrånvaron varit något högre än normalt och orsaken anges vara hög spridning av covid 19.

Fortsatt arbete med grupputvecklingsinsatser som också ligger i linje med de åtta s.k. friskfaktorerna. Grupputvecklingsmodellen ger chefer konkreta verktyg t. ex. för att skapa delaktighet och öka kommunikationen i arbetsgrupperna.

Web-baserad utbildning i att förebygga hot och våld samt motverka otillåten påverkan har upphandlats och myndighetsutövningens och individ- och familjeomsorgens chefer har påbörjat utbildningen. För att underlätta för cheferna att kartlägga risker för hot och våld, så är vägledning publicerad på intranätets arbetsmiljösidor. Skyddsombud i förvaltningen har erbjudits utbildning i arbetsgång vid behov av förändringar i lokaler samt riskbedömningar vid hot och våld. Chefer och skyddsombud har erbjudits deltagande i workshop, som syftar till att hitta former för samverkan på arbetsplatsnivå.

Arbetet med att ta fram hållbara schemalösningar utifrån de nya direktiven pågår fortfarande. Verksamheter med jour berörs extra mycket utifrån de skärpta dygnsviloreglerna och man prövar sig fram till att hitta bemanningslösningar som är hållbara. Det är ett förändringsarbete som utmanas av kompetensförsörjningssvårigheterna och det ekonomiska läget.

Resultatmått	Målvärde 2024	Utfall jan-aug 2024			Utfall jan-aug 2023		
		kvinnor	män	totalt	kvinnor	män	totalt
Sjukfrånvaro, totalt i procent av anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	6,5	7,9	6,1	7,4	8,2	5,3	7,3
Andel långtidsfriska (%)	60	59	63	60	57	63	58
Andel heltidsanställda (%)	92	89	88	88	87	88	87

Ekonomirapport

Budgetavvikelse, åtgärder och årsprognos

Individ- och familjenämndens resultat för perioden (-22,9 mnkr) förklaras av funktionshinderomsorg (-0,7 mnkr), gemensamma kostnader (+3,3 mnkr), ensamkommande barn (-3,7 mnkr), försörjningsstöd (+5,8 mnkr) samt IFO området (-27,1 mnkr).

Nämndens ekonomi fortsätter att till största del påverkas negativt av externa placeringar inom IFO området. Dessa placeringar ökade märkbart under slutet på 2022 i kombination med höga kostnadsökningar och har sedan dess hållit i sig.

Nämnden har under 2023 påbörjat ett arbete med att minska placeringsdygn inom IFO området som har börjat ge effekt på ekonomin och fortsatta effektiviseringsåtgärder är påbörjade för att nå en budget i balans.

Nämnden har fortsatt underskott inom LSS-boenden samt personlig assistansområdet på grund av högre kostnader genom komplexa ärenden inom båda områden samt avsaknad av lokaler för LSS och SoL-boenden. Hemtjänstverksamheten fortsätter gå med överskott till följd av färre beviljade timmar än budgeterat och det överskott som hemtjänsten uppvisar balanserar upp FO områdets kostnader.

Prognosen för helåret baseras på att överskottet inom hemtjänsten fortsätter öka samt att underskotten inom FO området ej ökar fortare än tidigare under året.

Inom IFO området baseras prognosen på sakta minskande volymer under året i led med det effektiviseringsarbete som arbetas med.

(mnkr med en decimal)	Budget jan-aug 2024	Utfall jan-aug 2024	Budget- avvikelse jan-aug 2024	Budget- avvikelse jan-aug 2023	Budget helår 2024	Prognos helår 2024	Årsprognos budgetavvikelse 2024
Verksamhetens intäkter	151 428	173 052	21 624	20 544	227 129	265 000	37 781
Verksamhetens kostnader	-1 270 048	-1 140 909	-43 914	-57 329	-1 916 135	-2 020 000	-103 865
Verksamhetens nettokostnad	-1 186 620	-1 140 910	-22 290	-36 787	-1 689 006	-1 755 000	-65 994

Investeringar

Det låga utfallet består fortsatt i avsaknad av lokaler att investera i då investeringsbudgeten utgörs av en hög andel byggnadsinventarier för att bedriva verksamhet.

Då förskjutningen av lokaler levererade kvarstår så beräknas en låg andel av budgeten att användas. Prognosen för levererade lokaler under 2025 ser bättre ut varvid investeringstakten beräknas öka under 2025.

(mnkr med en decimal)	Budget 31 aug 2024	Utfall 31 aug 2024	Budget- avvikelse 30 aug 2024	Utfall helår 2023	Budget helår 2024	Prognos helår 2024	Årsprognos budgetavvikelse 2024
Verksamhetens nettoinvesteringar	-10 830	-2 484	8 346	-4 942	-16 245	-6 000	10 245

Flyktingmottagning från Ukraina

Kriget i Ukraina har haft en försumbar påverkan på Individ- och familjenämndens verksamheter genom att få ensamkommande barn har anlänt till Umeå. Verksamheterna planerade och var redo för ett ökat inflöde och bekom men då det ökade inflödet och behovet uteblev påverkade det inte verksamheterna i nämnvärd grad.

De kostnadshöjningar som drabbat nämnden på grund av inflation är svåra att direkt hänföra enbart till kriget i Ukraina.

EU-s ministerråd tog i juni 2024 beslut om att förlänga massflyktsdirektivet till mars 2026. Detta innebär att de ukrainare som bott i Sverige mer än två år pga. kriget har rätt att folkbokföra sig och kan då också ha rätt till bland annat försörjningsstöd. I dagsläget finns ett tiotal ärenden som berörs av detta.

Tjänsteskrivelse

2024-08-26

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariennr: IFN-2024/00174

Förslag till effektiviseringar för att uppnå en budget i balans- redovisning av ytterligare effektiviserings- åtgärder

Förslag till beslut

Individ och familjenämnden godkänner informationen.

Individ och familjenämnden ställer sig bakom att söka ytterligare dispenser från dygnsviloregler.

Ärendebeskrivning

I maj 2024 gav nämnden förvaltningen i uppdrag att ta fram ytterligare förslag på effektiviseringar. Åtgärder som redovisas nedan är åtgärder som verksamhet bedömer möjliga att genomföra utan separata nämndsbeslut. Åtgärderna redovisas för att nämnden ska ta del av information om de åtgärder som pågår och planeras.

- Avvakta aktiviteter UVTS
- Beräkna kostnader för ej verkställda LSS-beslut
- Säkerställa effektiv resurshantering
- Säkerställa att egenavgift betalas vid placering
- Utökning och samordna på befintliga servicebostäder LSS
- Ytterligare dispenser personlig assistans
- Översyn av administrativa resurser
- Översyn av socialjourens avtal

Beslutsunderlag

Avvakta aktiviteter UVTS

Barnkonsekvensanalys – enkel prövning UVTS

Kostnader ej verkställda LSS-beslut

Säkerställa effektiv resurshantering

Utökning och samordna på befintliga servicebostäder LSS

Säkerställa att egenavgift betalas vid placering

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2024/00174

Ytterligare dispenser personlig assistans
Översyn av administrativa resurser
Översyn avtal socialjouren
Ekonomiska effekter

Beredningsansvariga

Ekonomichef Simon Blomberg
Kvalitetschef Ulrika Gustafsson
Enhetschef Erika Bålfors Birgersson

Beslutet ska skickas till

Socialdirektör Karolina Lundqvist
Ekonomichef Simon Blomberg
Verksamhetschef Vivianne Dannelöv Nilsson
Verksamhetschef Annette Forsberg
Verksamhetschef Malin Björkman
Enhetschef Erika Bålfors Birgersson
Kvalitetschef Ulrika Gustafsson
HR-chef Annica Lundin

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Simon Blomberg
Ekonomichef

Umeå växer tryggt och säkert (UVTS)- Att avvakta med det som inte är uppstartat.

Ansvarig: Annette Forsberg

Sammanfattning:

Av de tolv aktiviteter i aktivitetsplanen för UVTS som processteamet, *Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVU) till barn, unga och familj* tagit fram finns det möjlighet att helt eller delvis pausa fem av aktiviteterna utan att det kortsiktigt ska vara allt för stor påverkan på det arbete som bedrivs för att minska rekrytering till gängkriminalitet och unga i riskzon. Detta skulle innebära kortsiktigt minskade kostnader.

Bakgrund:

Individ och familjenämnden tilldelades ett tilläggsanslag från kommunfullmäktige på 35 miljoner kronor som det beslutades om skulle fördelas till arbetet i processen *Ge stöd, omsorg och skydd (enligt SoL och LVU) till barn, unga och familj* för insatser mot gängkriminaliteten och för unga i riskzon. Processteamet barn/unga arbetade under våren fram förslag till aktiviteter som Stöd och omsorg skulle bidra till aktivitetsplanen Umeå växer tryggt och säkert (UVTS) för insatser mot gängkriminaliteten och för unga i riskzon. KSNAU antog aktivitetsplanen i början på juni 2024.

De 12 aktiviteter som är framtagna i aktivitetsplanen har genomlysts och bedömning har gjorts vilka av dessa det går att vänta med eller pausa under 2024 och 2025, i syfte att kortsiktigt minska kostnader. En arbetsgrupp med verksamhetschefer för IFO och myndighet samt biträdande verksamhetschef myndighet samt ekonom har sett över vilka aktiviteter som är möjliga att pausa utifrån det ekonomiska läget och som inte har för stor påverkan på aktivitetsplanen och sedan tidigare pågående effektiviseringsåtgärder samt ny socialtjänstlag.

Aktiviteter att skjuta fram/pausa

Föräldrasupporten startade upp under 2024 på familjecentralen Ersboda och verksamheten har två medarbetare som arbetar för att möta föräldrar som söker råd och stöd. Planeringen inom ramen för UVTS var att utöka med 3 medarbetare och 1 enhetschef under 2024. Förslaget är att pausa utökningen fram till halvårsskiftet 2025.

Utöka och erbjuda fler barnfamiljer strukturerade familjebehandlingsinsatser

Två gruppledare/samordnare som fungerar som "spindel" i nätet mellan myndighet och utförarsidan behöver anställas för att få till samverkansytor mellan verksamheterna (samordnad myndighet och utförare). Prioritering är gjord att två gruppledare kommer att tillsättas. De fyra medarbetare som familjebehandling skulle rekrytera för att utöka insatserna kommer att avvaktas fram till halvårsskiftet 2025 och under pausen planera för vilka insatser som behövs för att möta behoven.

Mobilt operativt team

Utredningen som IF-nämnden beslutat om för att undersöka ifall socialtjänsten ska ingå i För-och grundskolans mobila operativa team föreslås pausas fram till halvårsskiftet 2025.

En rekrytering av två medarbetare skjuts fram.

Färdigställa inriktningsförslag för samverkansformen skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF)

Under 2024 kommer ett inriktningsförslag för SSPF att godkännas av samverkanspartners. I dagsläget finns en koordinator anställd av socialtjänsten och bedömning görs om en utökning av SSPF ska ske behöver ytterligare en koordinator anställas. I dagsläget går det att i uppdraget som koordinator också samverka/få hjälp av fältgruppen vilket är ett utvecklingsarbete som pågår vilket gör att rekrytering av en koordinator kan pausas under 2024–2025.

Förstärka och förbättrat nätverksarbete

Det finns en utarbetad rutin för nätverksarbete och pågående förändringar i arbetssätt som förvaltningen arbetar efter. En arbetsgrupp i processteamet ser över hur nätverksarbetet kan förstärkas och förbättras för att säkerställa att nätverksarbete sker. Det bedöms att utbildning till medarbetarna kan avvaktas under 2024–2025 tills det ekonomiska läget blivit stabilare. Förvaltningen avvaktar med utbildning i Signs of Safety och säkerhetsteam tills beslut är fattat att dessa arbetsmetoder är något som förvaltningen ska arbeta med och då undersöka om centrala utbildningsmedel kan komma att användas.

Effekt på ekonomin:

	2024	2025
Beräknade kostnader initialt*	12 426 644	18 693 966
Pausade aktiviteter	8 826 475	10 050 121
Nyttjat	3 600 169	8 643 845

*Räknat på 8 månader, maj-dec 2024 och jan-dec 2025.

Förenligt med aktuella bestämmelser?

Ja i dagsläget med aktuella bestämmelser. Flera aktiviteterna som är planerade inom ramen för UVTS går också i linje med nya socialtjänstlagen som förväntas träda i kraft vid halvårsskiftet 2025.

Berörs/påverkas barn på något sätt av förslaget, indirekt eller direkt?

Till viss del då det begränsar att bevilja insatser eller finnas tillgänglig för tidiga insatser som inte är behovsprövade. Se barnkonsekvensanalys.

Samverkan

Samverkan inom UVTS arbetet kan komma att påverkas.

Risk- och konsekvensanalys (samtliga perspektiv)

Kvalitet: Att pausa de aktiviteter som var inplanerade påverkar inte kvalitet på kort sikt men för att möta nya socialtjänstlagen med tidiga insatser och ej behovsprövade insatser, att minska placeringar och minska nyrekrytering till gängkriminalitet kan det komma att påverka arbetet på längre sikt.

Arbetsmiljö: Att inte utöka Föräldrasupporten kan påverka deras arbetsmiljö då det kan bli en press för medarbetarna att inte hinna med när föräldrar vänder sig i större omfattning till Föräldrasupporten för att få stöd och råd. Det är möjligt att översynen av Fältgruppens uppdrag anpassat efter SSPF uppdrag kan det få konsekvenser för personalens arbetssätt.

Ekonomi: Kan finnas en risk att vi inte i tid kan möta barn/unga/familj i tidiga insatser eller att tiden för att få en behovsprövad insats ökar.

Sammanfattande slutsats:

Mot bakgrund av den ekonomiska situationen och det tydliga uppdraget att kortsiktigt minska kostnader under 2024 och 2025 ser förvaltningen att ovanstående beskrivna åtgärder behöver vidtas. Detta trots de identifierade möjliga riskerna och konsekvenserna. Förvaltningen kommer se över dessa för att bedöma om kompensatoriska åtgärder kan vidtas.

Ansvarig: Annette Forsberg Verksamhetschef IFO	Upprättad: 2024 – 09–02
Deltagare: Louise Palmén Barnrättsstrateg	Reviderad: [20XX-XX-XX]
Enkel prövning- Avvakta aktiviteter UVTS	

Vad är en enkel prövning och när ska den användas?

En barnkonsekvensanalys ska göras när beslut ska fattas eller åtgärder vidtas som direkt eller indirekt påverkar barn. Syftet med barnkonsekvensanalysen är att säkerställa att barns rättigheter finns med i beslutsfattandet som rör verksamheten. En barnkonsekvensanalys innebär att göra en helhetsbedömning av vad som är den bästa möjliga lösningen för barnet/barnen som berörs av förslaget/åtgärden. Det finns två mallarna för barnkonsekvensanalyser, en enkel och en fördjupad. Mallarna ska användas inför beslut om förslag och åtgärder som rör verksamhetsförändringar, till exempel inför skapandet av rutiner och handlingsplaner, vid verksamhetsåtgärder och fysiska förändringar som påverkar verksamheten.

En enklare prövning kan vara tillräcklig om åtgärder enbart påverkar barnet eller barnen i begränsad utsträckning eller i beslut där det är uppenbart vad som är barnets bästa. I ärenden där det kan finnas ett uttryckligt skyndsamhetskrav i författningen eller där det med hänsyn till ärendets karaktär behöver tas skyndsamt beslut finns det anledning att använda mallen för enkel prövning. En enklare prövning kan leda till beslut om att en fördjupad barnkonsekvensanalys behöver göras.

Barnkonventionen slår fast att vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa (Artikel 3.1). Ett barn är varje människa under 18 år (Artikel 1).

Frågeställning som ska prövas

Frågan som ska prövas är om det är till barns bästa att avvakta med nedanstående aktiviteter som en effektiviseringsåtgärd:

- Föräldrasupport
- Utöka och erbjuda fler barnfamiljer strukturerade familjebehandlingsinsatser
- Mobilt operativt team
- Färdigställa inriktningsförslag för samverkansformen skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF)
- Förstärka och förbättrat nätverksarbete

Bakgrund och nulägesbeskrivning

Föräldrasupporten startade upp under 2024 på familjecentralen Ersboda och verksamheten har två medarbetare som arbetar för att möta föräldrar som söker råd och stöd. Planeringen inom ramen för UVTS var att utöka med 3 medarbetare och 1 enhetschef under 2024. Förslaget är att pausa utökningen.

Utöka och erbjuda fler barnfamiljer strukturerade familjebehandlingsinsatser

Två gruppleddare/samordnare som fungerar som "spindel" i nätet mellan myndighet och utförarsidan behöver anställas för att få till samverkansytor mellan verksamheterna (samordnad myndighet och utförare). Prioritering är gjord att två gruppleddare kommer att tillsättas De fyra medarbetare som familjebehandling skulle rekrytera kommer att avvaktas fram till halvårsskiftet 2025.

Mobilt operativt team

Utredningen som IF-nämnden beslutat om för att undersöka ifall socialtjänsten ska ingå i För-och grundskolans mobila operativa team föreslås pausas. Det innebär att två medarbetare inte kommer att rekryteras.

Färdigställa inriktningsförslag för samverkansformen skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) Under 2024 kommer ett inriktningsförslag för SSPF att godkännas av samverkanspartners. I dagsläget finns en koordinator anställd av socialtjänsten och bedömning görs om en utökning av SSPF ska ske att ytterligare en koordinator ska anställas. I dagsläget går det att i uppdraget som koordinator också samverka/få hjälp av fältgruppen vilket är ett utvecklingsarbete som pågår.

Förstärka och förbättrat nätverksarbete

Det finns en utarbetad rutin och pågående förändringar i arbetssätt som förvaltningen arbetar efter och en utbildning i metoden kan avvaktas. En arbetsgrupp i processteamet ser över hur nätverksarbetet kan förstärkas och förbättras. Det bedöms att utbildning till medarbetarna kan avvaktas till det ekonomiska läget blivit stabilare. Förvaltningen kan

också avvakta med utbildning i Signs of Safety och säkerhetsteam tills beslut är fattat att dessa arbetsmetoder är något som förvaltningen ska arbeta med och då kanske centrala utbildningsmedel kan komma att användas.

Barn som berörs och påverkas

Barn påverkas inte direkt av att pausa en utökning av Föräldrasupporten. Barnet påverkas indirekt av att färre föräldrar inte får stöd och råd via föräldrasupporten.

Barnen påverkas direkt av att inte utöka och erbjuda fler barnfamiljer strukturerade familjebehandlingsinsatser genom att de i stället får stå i kö i väntan på insats.

Barnen påverkas varken direkt eller indirekt av att utredningen om deltagande i Mobilt operativt team pausas.

Barnen påverkas inte direkt eller indirekt av att utöka med en ytterligare tjänst som koordinator inom samverkansformen skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF)

Barnen påverkas inte direkt eller indirekt av att pausa utbildning i nätverksarbete eller att förvaltningen undersöker om Signs of Safety eller Säkerhetsteam är något som verksamheterna är i behov av.

Barnkonventionen och lagstiftning

Barn har rättigheter enligt FN:s konvention om barnets rättigheter. Syftet med konventionen är att stärka barnets rättigheter genom att tydliggöra att barn är rättighetsbärare. Från och med den 1 januari 2020 gäller artiklarna 1–42 i konventionen som svensk lag. Det innebär bland annat att alla som tillämpar bestämmelse i svenska lagar ska tolka dessa i förhållande till barnkonventionen. Frågeställningen som prövas omfattas av hela barnkonventionen, men de artiklar som står i direkt påverkan till frågeställningen är:

- Förbud mot diskriminering (artikel 2)
- Barnets bästa (artikel 3)
- Barnets rätt till liv och utvecklig (artikel 6)
- Barnets rätt att uttrycka sina åsikter (artikel 12)

Enligt 5 kap. 1 § 3. ska socialnämnden bedriva uppsökande verksamhet och annat förebyggande arbete för att förhindra att barn och unga far illa

Enligt 3 kap. 6 a § ansvarar socialnämnden för att det finns tillgång till öppna insatser

Exkludering och/eller diskriminering (Artikel 2)

Inget speciellt barn blir exkluderad och/eller diskriminerad.

Konsekvenser för något barns levnadsvillkor (Artikel 6)

Positiva konsekvenser

Inga

Negativa konsekvenser

Färre föräldrar som är i behov av råd och stöd och råd via föräldrasupporten får inte tillgång till stödet och kommer då istället behöva hänvisas till andra aktörer som möter målgruppen alternativt socialtjänstens mottagningsenhet.

Barnen får stå i kö till familjebehandling och verkställighet av insats tar längre tid. Det innebär också negativa konsekvenser av utvecklingen av nya insatser. Vilket i sig innebär att de barn/unga och familjer som är i behov av insatser inte får dessa som exempelvis arbetet med stöd till barnfamiljer.

Barnets/Barnens delaktighet och åsikt/er (Artikel 12)

Nej

Analys, bedömning och slutsats

Barn berörs inte direkt eller indirekt av de tre pausade åtgärderna:

- Mobilt operativt team
- Färdigställa inriktningsförslag för samverkansformen skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF)
- Förstärka och förbättrat nätverksarbete

De två aktiviteterna, *Föräldrasupporten (utökning av)* och att *Utöka och erbjuda fler barnfamiljer strukturerade familjebehandlingsinsatser* går det att ifrågasätta om de ska pausas utifrån barns bästa då barnet påverkas indirekt om Föräldrasupporten pausas och direkt om Familjebehandling inte utökas och kan erbjuda fler familjer strukturerad familjebehandling.

Behov av fördjupad prövning?

En fördjupad prövning kommer att göras gällande att avvakta med *Utökning av föräldrasupport* samt att avvakta med att *Utöka och erbjuda fler barnfamiljer strukturerade familjebehandlingsinsatser*, för att då också kunna bedöma och eventuellt vidta kompensatoriska åtgärder.

Kostnader för ej verkställda LSS-beslut

Ansvarig: Simon Blomberg

Sammanfattning:

Under våren 2024 har ett arbete med att beräkna kostnader som Individ- och familjenämnden belastas med när LSS-beslut ej kan verkställas på grund av brist på lokaler för LSS-boendeplatser.

Kostnaderna har beräknats utifrån ett stickprov av ärenden och jämförts med kostnad för insatser verksamheten behöver tillhandahålla i väntan på för att motsvara LSS-boende.

Bakgrund:

Individ och familjenämnden har en kö in till LSS-boendeplatser på grund av försenade leveranser av LSS-boenden.

Detta medför extrakostnader för nämnden som behöver belysas för att alla parter ska ha samma information.

Effekt på ekonomin:

Någon direkt effekt på ekonomin finns ej då detta är en redovisning för nämndens ledamöter.

I dagsläget kostar en LSS-boendeplats inom Umeå kommun cirka 1,2 mnkr per brukare årligen. Vid fördröjning av platser där personer blivit beviljade LSS-boendeplats tillkommer merkostnader för aktiviteter i väntan på. Stickprov av några ärenden där behovet av LSS-boendeplats är stort och där en insats likvärdig boende tillhandahålls innebär en genomsnittlig merkostnad om 2 mnkr årligen för nämnden.

På denna merkostnad tillkommer viten som utdöms efter att platser tillhandahållits enligt beslut. Viten avräknas med vissa av kommunens kostnader men innehåller en repressiv del

om 25% påslag på beräknade kostnader. Denna repressiva del finns till för att kommuner ska tillhandahålla insatser enligt beslut i tid.

Berörs/påverkas barn på något sätt av förslaget, indirekt eller direkt?

Nej, detta är enbart en redovisning av extrakostnader.

Samverkan

Arbetet med att ta fram denna information har stöttat arbetet tillsammans med tekniska att se till att boendeplatser för brukare med LSS behov levereras enligt plan.

Risk- och konsekvensanalys (samtliga perspektiv)

Ej relevant utifrån att det är en redovisning

Säkerställa effektiv resurshantering

Ansvarig: Annica Lundin

Sammanfattning:

För att öka kostnadsmedvetenheten vid nyrekryteringar och minska ekonomiskt underskott har en checklista tagits fram för att bedöma om det är möjligt att under en period vakanshålla en tillsvidare tjänst. Detta kan göras genom exempelvis omplanering av arbetsuppgifter, förändra arbetssätt eller att samarbeta med andra enheter.

Bakgrund:

Då nämndens kostnader under 2024 behöver minska med kort varsel och pågående omställningsarbete inte ger kortsiktiga kostnadsminskningar behöver förvaltningen ta fram ytterligare förslag till åtgärder.

Att inte bemanna vakanta tjänster är en åtgärd för att på ett kortsiktigt sätt minska kostnader, varför förvaltningen önskat checklista på steg som chef behöver ta inför ett beslut om att vakanshålla tjänst.

HR fick i uppdrag att ta fram en vägledning för chefer som de kan utgå ifrån i samband med att bedöma ifall en vakant tjänst kan vakanshållas i syfte att minska kostnader.

Vägledningen, i form av en checklista, färdigställdes i juni. Checklistan har kommunicerats med socialdirektör, verksamhetschefer och biträdande verksamhetschefer och reviderats utifrån inkomna synpunkter.

Information gavs till FSG i juni om att HR har fått i uppdrag att ta fram en checklista för chef inför rekrytering.

Vägledningen/checklistan:

Checklistan ska användas av samtliga chefer i en situation där det uppstår ett rekryteringsbehov.

Den är uppdelad på vakanta tjänster över 14 dagar och hantering av frånvaro under 14 dagar.

Syftet med checklistan är att chefer ska få en tydlig vägledning om vilka steg de behöver ta för att bedöma om chef ska vakanshålla en tjänst eller inte.

Målet är att minska förvaltningens kostnader utan alltför negativa konsekvenser för grunduppdraget.

Effekt på ekonomin:

Det finns inget specifikt sätt att beräkna effekten, då vi inte känner till exakt antal tjänster som behöver bemannas. En prognos och skattning får därför göras. Som exempel kan ges att om två tjänster sparas in varje månad mellan juni-december (dvs totalt 14 tjänster) och varje tjänst skulle innebära en kostnadsminskning på 58 000 kr/månad (inkl po-tillägg) skulle det innebära en besparing på ca 3,2 miljoner mellan juni-december. Om det i stället är en tjänst som sparas in varje månad (dvs totalt sju tjänster), så är det en besparing på ca 1,6 miljoner mellan juni-december

Effekt på personal/resursbehov:

Att se över och bedöma vilka tjänster som måste rekryteras kan påverka medarbetares arbetsmiljö. I checklistan finns därför ett steg att riskbedöma utifrån arbetsmiljöperspektiv inför beslutet.

Effekt på kvalitet:

Att se över och bedöma vilka tjänster som måste rekryteras kan påverka kvaliteten i arbetet, både i direkt brukararbete, men framförallt i utvecklingsarbete inom kvalitetsområdet. I checklistan finns därför ett steg att riskbedöma utifrån kvalitetsperspektiv inför beslutet.

Förenligt med aktuella bestämmelser?

Detta behöver bedömas i respektive bedömning om vakant tjänst ska vakanshållas. Att ha en checklista som ger chefer vägledning bedöms vara förenligt med aktuella bestämmelser.

Berörs/påverkas barn på något sätt av förslaget, indirekt eller direkt?

Ej aktuellt

Beroenden

Chefer för dygnet runt verksamheter, ska enligt checklistan, samverka med chefskollegor för att undersöka möjligheter till samplanering. Detta gör att verksamheter och chefer är beroende av varandra för att kunna nyttja resurser effektivt.

Risk- och konsekvensanalys (samtliga perspektiv)

Riskbedömning behöver göras utifrån de olika perspektiven, inför varje beslut om vakanshållning. Detta framgår av checklistan.

Tidplan och uppföljning

Checklistan ska användas året ut 2025. Uppföljning av effekt och konsekvenser sker löpande.

Översyn – *utökning befintliga servicebostäder LSS*

Ansvarig: Helena Sjögren, Monica Smedman och Johan Tovetjärn

Sammanfattning

Vi har identifierat 10 st adresser med befintliga kluster av servicebostäder inom särskilt boende enligt LSS 9§9 där vi ser möjlighet att utöka antalet brukarlägenheter. Vi kan i många fall behålla samma personalstyrka alternativt göra mindre utökningar. Sammantaget är det en resurseffektiv lösning att utöka redan befintliga kluster.

Bakgrund:

I arbetet med att ta fram effektiviseringsförslag har förvaltningen sett över möjligheten att utöka antalet lägenheter på befintliga servicebostäder

Målet är att använda de befintliga personalresurserna på de berörda adresserna mer effektivt, samt minska kön till servicebostäder.

Översynens resultat:

Vi har identifierat 10 st adresser med befintliga kluster av servicebostäder inom särskilt boende enligt LSS 9§9 där vi ser möjlighet att utöka antalet brukarlägenheter med ca 36 st lägenheter totalt. En sammanställning av adresserna och möjliga utökningar är skickat till Fastighet för utredning och handläggning.

Effekt på ekonomin:

- 36 nya lägenheter är jämförbart med att starta 3 st nya kluster med servicebostäder (å 12 st lägenheter). Att bygga vidare på befintliga kluster och personalgrupper är mer resurseffektivt än att starta helt nya enheter.
- Minskar kön blir risken för viten lägre.

Effekt på personal/resursbehov:

- Vi använder befintliga resurser och kompetens mer effektivt.
- Vi undviker att behöva rekrytera helt nya personalgrupper, och behöver istället bara förstärka med enstaka årsarbetare per verksamhet.
- Förslaget kan i vissa fall leda till ökad stress för personal, vilket kommer vara enskilda situationer utifrån brukargruppernas sammansättning och behov kontra personalgruppens kompetens, och behöver därför utredas separat för varje berörd enhet.

Effekt på kvalitet:

- Gemensamhetsutrymmets användningsområde, kapacitet och nyttjandegrad måste utredas samtidigt som en utökning. I många fall är dessa utrymmen inte så stora.
- Det kan bli utmaningar för vissa brukare att hantera att det blir större enheter och därmed ett större socialt sammanhang att förhålla sig till.

Förenligt med aktuella bestämmelser?

Ja, det är inget problem.

Berörs/påverkas barn på något sätt av förslaget, indirekt eller direkt?

Nej, detta kommer endast att beröra vuxna.

Beroenden/Utmaningar

- Servicelägenheterna behöver inte per automatik sprinklas, det är mycket beroende på vilka individer som placeras i lägenheterna och deras utrymningsförmåga. Däremot måste varje lägenhets brandlarm vara ihopkopplat med serviceklustrets brandlarmanläggning, vilket kan vara ett problem rent tekniskt (särskilt om lägenheterna är i olika huskroppar.
- Den största utmaningen och beroendet är att Fastighetsförvaltningen ska hitta lämpliga lediga objekt.

Samverkan

- Till intresseorganisationer bör det räcka med information eftersom vi gör mindre utökningar (som är inom ramen för hur stora kluster vi brukar ha) och vi skapar inte något nytt utförande av insatsen LSS 9§9.
- Till fackliga parter bör det räcka med information, eftersom det är mindre ändringar i redan befintligt uppdrag som ligger inom ramarna för hur insatsen brukar utföras.

Risk- och konsekvensanalys (samtliga perspektiv)

På de berörda adresserna behöver man göra en ROK för personalen samt en ROKK utifrån brukarperspektivet.

Säkerställa att placerade barns föräldrar betalar egenavgift - likställighetsprincip

Ansvarig: Annette Forsberg, Camilla Thunell

Sammanfattning:

När ett barn får vård i ett annat hem än det egna är föräldrarna skyldiga att bidra till kommunens kostnad för barnets vård, så kallad egenavgift. För att säkerställa att en egengift tas ut, jämkas eller att föräldrar blir avgiftsbefriade har rutiner upprättats och uppdaterats under våren och håller nu på att implementeras inom samtliga enheter.

Bakgrund:

I arbetet med att ta fram effektiviseringsförslag har förvaltningen sett över hur vi ska säkerställa att placerade barns föräldrar betalar egenavgift, utifrån en likställighetsprincip.

När ett barn får vård i ett annat hem än det egna är föräldrarna skyldiga att bidra till kommunens kostnad för barnets vård, så kallad egenavgift. För att säkerställa att beslut fattas antingen att förälder till ett placerat barn betalar egenavgift, får jämkning eller avgiftsbefrielse har en rutin tagits fram. Det belopp en förälder ska betala till kommunen per månad kallas ersättningsbelopp. Egenavgiften beräknas på föregående års inkomstuppgifter hämtat från deklarationen. Den egenavgift som beräknats går ej att överklaga. Om det skett stora förändringar gällande förälderns inkomster finns möjlighet att jämka eller besluta om avgiftsbefrielse, som enhetschef har delegation på.

Översynens resultat:

Inom myndighetsutövningen har rutiner upprättats och uppdaterats under våren och håller nu på att implementeras inom samtliga enheter. Arbetet ska vara klart 2024-12-31

Effekt på ekonomin:

Beräkning av avgift sker vid nya placeringar och under hösten kommer genomgång av äldre placeringar att ske med förslag om att införa avgift från 1 januari. Oklart hur stor del av placeringsärendena där egenavgift tas ut och effekten på ekonomin den nya rutinen kommer att ge.

Effekt på personal/resursbehov:

Inget

Effekt på kvalitet:

Skapar ett enhetligt synsätt och en likvärdig hantering vid handläggning av avgifter. I varje enskilt tas alltid ett individuellt avgiftsbeslut, exempelvis tas hänsyn till föräldrar som själva önskar att köpa in kläder för sitt barn som har beslut om bostad med särskild service LSS, extern placering. Detta för att information ska nå ut till samtliga berörda samt att nya inkomstunderlag inför beslut behöver inhämtas.

Förenligt med aktuella bestämmelser?

Bestämmelser om detta finns i 20 § LSS, och 8 kap. 1 § SoL. Det ansvaret gäller barn som inte har fyllt 18 år och följer samma regler som för underhållsstöd.

Berörs/påverkas barn på något sätt av förslaget, indirekt eller direkt?

Nej

Samverkan

Ingen påverkan

Risk- och konsekvensanalys (samtliga perspektiv)

Ekonomi: Om rutinen inte följs kommer inte föräldrars ersättning in till kommunen oklart hur mycket ersättning som inte betalas in idag men en genomgång av placeringsärenden nya och gamla kommer att garanti för ersättning kommer in från de föräldrar som har betalningsförmåga.

Kvalitet: Det säkerställs att likställighetsprincipen gäller i ärenden där föräldrar som har sitt barn placerat får ett beslut om att betala ersättning eller inte.

Arbetsmiljö: För socialsekreterarna kan det finnas en risk att föräldrar vägrar betala och att de kan bli utsatta i sitt uppdrag. Kan bli en tillfällig arbetsbelastning när ärenden ska ses över för att säkerställa att föräldrarna betalar eller har fått jämkning av beloppet.

Inventering av möjliga dispensärenden Personlig assistans

Ansvarig: Susanne Grahn bitr VC för personlig assistans

Sammanfattning:

Med de skärpta EU direktiven om dygnsvila som genomfördes den 1 februari 2024 har området Personlig assistans identifierat ökade kostnader i 7 ärenden som utför insats enligt avtal om bilaga J, jour, nattetid och ser möjlighet att skjuta på kostnader med att ansöka om dispens och förlägga arbete i kombination med jour längre än 20 timmar upptill högst 24 timmar i enlighet med tilläggsöverenskommelse i AB. Med dispens ser verksamheten även vissa förbättringar i kvalitet och arbetsmiljö. Dispens är en begränsad möjlighet om ett år och ger verksamheten tid och förutsättningar att jobba med förbättringar i alla tre perspektiven.

Bakgrund:

Verksamheten har små arbetsgrupper, ensamarbete förekommer i de flesta fall och insatsen följer den enskildes individuella beslut om insats, det medför att de skärpta EU direktiven om dygnsvila har vissa ökade kostnader inom området personlig assistans. Möjligheten finns att ansöka om dispens, i enlighet med tilläggsöverenskommelse i AB att förlägga arbete i kombination med jour längre än 20 timmar upptill högst 24 timmar. På grund av arbetstidsregeln med 11 timmars dygnsvila och 36 timmars veckovila är det i praktiken ej möjligt att förlägga arbetspass i schema mer än max 13 timmar/dygn.

Verksamheten ser därför möjligheter till ekonomiska besparingar genom att ansöka om fler dispenser i vissa enheter som utför insats enligt avtal om bilaga J, jour nattetid.

Verksamheten har 29 enheter med insats enligt avtal om bilaga J och vid införandet av de skärpta dygnsvilo-reglerna 1 februari har verksamheten ansökt om 9 dispensärenden med fokus främst på perspektivet kvalitet. I de övriga 20 enheterna har man genomfört schemaförändringar enligt de skärpta dygnsvilo-reglerna och arbetat intensivt med perspektiven, ekonomi, kvalitet och arbetsmiljö och ser att i de 7 inventerade ärendena finns möjliga EKA förbättringar.

Området samplanerar mellan vissa arbetsgrupper både med ordinarie personal och vikarier. Planering pågår med en ökad organisering i samplanering.

Förvaltningen inventerar vilka enheter inom området personlig assistans där möjligheten finns att ansöka om dispens att förlägga arbete i kombination med jour längre än 20 timmar upptill högst 24 timmar i enlighet med tilläggsöverenskommelse i AB och räkna på om det skulle kunna skjuta fram kostnader samt hur mycket.

Syfte och mål med att ansöka om dispens i assistanser med insats enligt avtal om bilaga J, jour nattetid - minska kostnader, minska kompetensförsörjning med att behålla kompetent och inarbetad personal samt att bibehålla kvalitén för brukarna med färre personalbyten under dygnet.

Inventering:

Verksamheten har identifierat 7 enheter att kostnadsberäkna som utför insats enligt avtal om bilaga J, jour nattetid.

Effekt på ekonomin:

- Minskade kostnader för överanställningar i 3 ärenden som är identifierade att minska kostnader vid ansökan om dispens-

I omställningsarbetet från arbetspass om 24 timmar till arbetspass om max 13 timmar uppstod svårigheter att schemalägga medarbetare med att arbeta upp till sin ssg i anställningsavtalet vilket har medfört överanställningar i två arbetsgrupper och en kommande kostnad under hösten i 1 arbetsgrupp.

I 2 ärenden har verksamheten både ökade kostnader för överanställningar och kostnader för minskad arbetstidjour och ökas aktiv arbetstid nattetid.

Kostnadsberäkning med skattning från controller (Lön för personlig assistent är beräknad på en snittlön på 27 000 kr/månad med OB ersättning, PO påslag och övriga kostnader genererar det en skattning på tim kostnad för aktiv arbetstid på 349 kr/timme)

Arbetsgrupp 1 - kommande kostnad i överanställning 18 tim per v x 349 kr = 6 282 kr =
ca 163 000 kr på 6 månader

Arbetsgrupp 2 - överanställning 14,5 tim per vecka x 349 kr = 5 071 = 131 800 kr

På 6 månader

Arbetsgrupp 3 – överanställning 18 tim per v x 349 kr = 6 282 kr = ca 163 000 kr på 6 Summa

Summering beräknad kostnad på 6 månader = 457 000 kr

- Minskade kostnader för åtgärden minskad jour och ökad aktiv tid under nattvila i 5 ärenden-

Åtgärden har varit nödvändig i 5 ärenden med insats enligt avtal om bilaga J, jour nattetid inom personlig assistans, detta för att skapa hållbara schema i omställning från 24 timmars arbetspass till 13 timmars arbetspass eller lägre.

Kostnadsberäkning för minskad jour och ökad aktiv tid med skattning från controller (Lön för personlig assistent är beräknad på en snittlön på 27 000 kr/månad med OB ersättning PO påslag och övriga kostnader. Det genererar en tim kostnad för aktiv arbetstid på 349 kr/timme och en jourarbetstids kostnad på 75 kr/timme, differens mellan aktiv arbetstid och jourarbetstid = 274 kr/timme)

*Genomförd förändring, minskad jourarbetstid till ökad aktiv arbetstid.

**Planerar under hösten att genomföra förändring, minskad jourarbetstid till ökad aktiv arbetstid.

*3 enheter med minskad jour och sammanlagd utökad aktivarbetstid tid med 7,5 tim/dygn x 274 kr = 2 055 kr/dygn = ca 375 000 kr på 6 månader

**2 enheter med minskad jour och sammanlagd utökad aktivarbetstid tid med 4,5 tim/dygn x 274 = 1233 kr/dygn = ca 225 000 på 6 månader

Summering beräknad kostnad på 6 månader = 600 000 kr

Effekt på personal/resursbehov:

Dispens I enlighet med tilläggsöverenskommelse i AB att förlägga arbete i kombination med jour längre än 20 timmar upptill högst 24 timmar påverkar personal och resursbehov i de identifierade enheterna positivt. Resursbehovet kommer inte att öka, omställning till arbetspass om 24 timmar kommer att rymmas inom ramen för befintliga arbetsgrupper.

Personal/arbetsmiljö- omställningen från dygnspass till arbetspass om max 13 timmar har medfört att personalen arbetar fler arbetspass under en arbetsvecka med färre fridagar, därmed uppfattas personalen uppleva minskad återhämtning och en försämrad arbetsmiljö.

I de identifierade enheterna är det brukare med stora och omfattande omsorgsbehov, som har behov av tydliga och förutsägbara rutiner i sin vardag, fler personalbyten under dygnet påverkar brukarna med oro och stress, som i sin tur påverkar det personalens arbetsmiljö.

Effekt på kvalitet:

Förväntad kvalitetshöjning för brukarna-

Brukarna i de 7 identifierade ärendena är på lägre utvecklingsnivå och har omfattande omsorgsbehov och är beroende av tydliga och förutsägbara rutiner i sin vardag. Det är brukare som påverkas negativt av att fler personalbyten sker under dygnet med stress, oro och sömnsvårigheter som följd och förändringar i brukarnas välmående har sedan omställningens införande påvisats av närstående och personal.

Omställningen till max 13 timmars arbetspass och personalbyten under kvällen har påverkat utförande av brukarnas aktiviteter under kvällstid med flertalet inställda aktiviteter under våren och sommaren som följd.

Förenligt med aktuella bestämmelser?

Ja, möjligheten att ansökan om dispens är en tilläggsöverenskommelse i avtalet AB med bilagor. Dispens från reglerna kring dygnsvilo-reglerna kan beviljas under förutsättning att arbetsgivaren prövat alla möjligheter att bemanna verksamheten i enlighet med reglerna i AB eller aktuell bilaga och gjort bedömningen att ett undantag är nödvändigt för att uppfylla verksamhetens behov.

Berörs/påverkas barn på något sätt av förslaget, indirekt eller direkt?

Nej, identifierade enheter berör vuxna brukare utan barn.

Beroenden/utmaningar

Utmaningar: Bemanning vid korttidsfrånvaro och kostnader av kompenstationstid.

Från och med omställningens införande 1 februari t o m sista augusti har området haft 84,5 timmar i kompenstationstid varav 6 timmar i enheter med dispens from omställningens införande.

Chef ombesörjer löpande behovet av timvikarier till enheterna.
Personalpoolen är inskolade i respektive ärende.

Samverkan

Med FOA, ansökningsprocessen följer en planerad tidsplan, MBL förhandling med kommunal.

Risk- och konsekvensanalys (samtliga perspektiv)

I ansökningsförfarandet om ansökan om dispens att förlägga arbete i kombination med jour längre än 20 timmar upptill högst 24 timmar i enlighet med tilläggsöverenskommelse i AB ingår att risk och konsekvensanalyser upprättas och följs upp och att handlingsplaner upprättas för att frångå dispens efter dispenstidens utgång.

Risker-

Ekonomi - att vid dispens genomförande ej återgå till ökad jour och minskad aktiv arbetstid.

Reducerad risk om den förväntade förändringen om jour/aktiv arbetad tid är kommunicerad och förankrad i enheter som är identifierade.

Kvalitet-risk för trötthet hos medarbetare under ett 24 timmars långt arbetspass och att det påverkar kvalitén för brukaren.

Reducerad risk genom att införa fler fridagar mellan arbetspass och identifiera möjligheter till vila och återhämtning under ett arbetspass.

Arbetsmiljö-risk för minskad återhämtning för personal under arbetspass om 24 timmar.

Reducerad risk genom tät arbetsmiljöuppföljning från chef, individuellt och i grupp på APT i löpande ROK och handlingsplaner.

Uppdrag administration

Sammanfattning

Under hösten 2023 genomfördes en översyn för att se om Individ- och familjenämndens verksamheter hade mer administrativa kostnader och mer administration än andra nämnder i Umeå och andra kommuner.

Slutsatsen var att man inte hade mer administration än andra nämnder och att det är väldigt svårt att jämföra med andra kommuner utifrån att definitionen av administration skiljer sig och hur kommuner strukturerat sig skiljer sig.

Innehåll

1. Inledning.....	3
1.1 Uppdraget.....	3
1.2 Avgränsningar.....	3
1.3 Begrepp och definitioner	3
2. Administrativ personal – nulägesbild.....	4
3. Förslag till fortsatt utredning/arbete	5
4. Slutsats	6
5. Referenser	7

1. Inledning

1.1 Uppdraget

Uppdraget är att se över administrationen inom Stöd- och omsorgsförvaltningen samt identifiera om det finns effektiviseringar att göra. Om möjligt ska även en jämförelse göras med andra kommuner och/eller förvaltningar, för att säkerställa att Stöd- och omsorg i Umeå ligger på en bra nivå.

1.2 Avgränsningar

Uppdraget genomförs i ett första steg genom att göra en kartläggning och en nulägesbild över administrativa resurser. Kartläggningen avgränsas till administrativ personal som ingår i Stöd- och omsorgsförvaltningens budgetram.

Administrativ personal återfinns även inom andra nämnder i Umeå Kommun, som direkt eller indirekt bistår Stöd- och omsorgsförvaltningen, tex. IT, Lönesupport, Ekonomi centralt och SLK HR. Kostnader och budget för dessa resurser ligger ej mot Stöd- och omsorgsförvaltningen.

1.3 Begrepp och definitioner

I alla yrkeskategorier ingår administration i olika omfattning. Yrkesgrupper i kärnverksamhet kan exempelvis ägna sig åt dokumentation rörande brukare, och inom vissa yrken skriver medarbetare utredningar. Första linjens chefer ägnar sig åt administration i form av exempelvis schemaplanering, semesterplanering, uppföljningar osv. Det utförs därmed många administrativa arbetsuppgifter i organisationens kärnverksamhet.

Det finns dock några funktioner som arbetar parallellt med verksamheten i stödjande funktioner, och där större delen arbetet kan sägas utgöra någon form av administration. Urvalet i denna rapport har därför varit att titta på stödfunktioner som inte primärt utgör det som vanligtvis definieras som kärnverksamhet. Det är dock svårt att skilja på vad som är kärnverksamhet och inte, då flera av de stödjande funktionerna kan ha direkt påverkan på verksamhetens arbete. Stödfunktionerna utför också arbete som i många delar annars skulle behöva utföras av verksamhetens chefer.

En organisations administration har som uppgift att hålla ihop organisationen, se till att verksamheten följer lagar och avtal, och att kommunen agerar som en arbetsgivare. Det handlar dels om att se till att organisationen gör rätt saker, dels om att saker görs på rätt sätt. En administration behövs för att stödja och samordna en komplex och stor organisation, och för att utöva styrning, ledning, samordning och kontroll genom exempelvis rutiner, riktlinjer, arbetsordningar och uppföljningar.

2. Administrativ personal – nulägesbild

För att ge stöd till och skapa förutsättningar för verksamheterna att bedriva en god socialtjänst har förvaltningen tre perspektivområden; kvalitet, HR och ekonomi. Urvalet har skett utifrån de tre olika perspektivområdena, övriga enheter som arbetar med administrativt stöd till chefer och/eller verksamhet i någon form, samt överordnade chefer. Första linjens chefer är undantagna från statistiken.

Vi har valt att dela in de administrativa resurserna i följande funktioner;

- **Ekonomi** – här återfinns ekonomer, controller och ekonomichef. Ekonomienheten är organiserad utifrån förvaltningen och dess olika ansvarsområden. Inom områdena budget, redovisning, uppföljning, analys och prognos.
- **HR** - Ger råd och stöd inom arbetsgivarpolitiska frågor, arbetsrätt och förhandlingar, bemanningsutveckling, kompetensförsörjning och utbildningssamordning, lönebildning och löneöversyn, systematiskt arbetsmiljöarbete och rehabilitering, omställning och personalplanering samt praktikplacering.
- **HR bemanning** - hjälper verksamheter inom stöd och omsorgsförvaltningen med korttidsbemanning, rekrytering under 14 dagar, schema och administrativt stöd till chef.
- **Kvalitet** - arbetar med processer och rutiner, ständigt förbättringsarbete, patientsäkerhet, rättssäkerhet, uppföljning och statistik. Här inryms även kommunikation, lokalfrågor, digitalisering/världsfärdsteknik, MAS och SAS.
- **Socialtjänstens hus admin** - Stöd till myndighetsutövning, handläggning av sambofaderskap, bemanning av receptionen i Socialtjänstens hus och ansvar för det Sociala arkivet samt lokaladministratörer för inköpsprocessen.
- **Verksamhetschefer/biträdande verksamhetschefer** – leder första linjens chefer och har ett övergripande ansvar för verksamhet, personal, kvalitet, ekonomi och arbetsmiljö.
- **Jurist**
- **Systemförvaltning/IT**– drift, support, systemförvaltning av Treserva

Sammanställning administrativ personal, antal årsarbetare inom Stöd- och omsorgsförvaltningen;

Ekonomi	5
HR	11
HR bemanning	31
Kvalitet	26
Socialtjänstens hus admin	14
Verksamhetschefer	9

Jurist	1
Systemförvaltning/IT	5
Totalt	102

Utifrån definitionen ovan av administrativa resurser så motsvarar den administrativa kostnaden ca 4,4% av Stöd- och omsorgs totala budgetram. Andelen administrativ personal motsvarar ca 5% av totalt antal anställda månadsavlönade inom Stöd- och omsorg.

Som jämförelse kan nämnas att äldrenämndens motsvarande andel administrativ personal är ca 4 % av andelen anställda. För- och grundskolenämndens samt gymnasie-/vuxenutbildningsnämndens motsvarande andel administrativ personal är ca 5 % av andelen anställda. Dock är en jämförelse mellan nämnderna svår att göra då förvaltningarnas verksamheter har olika uppdrag vilket kan påverka stödfunktionernas roll och uppdrag. Rollerna för den administrativa personalen inom de olika förvaltningarna kan därför se olika ut.

3. Förslag till fortsatt utredning/arbete

Vid ett utökat uppdrag att se över administrationen är det viktigt att klargöra vad utredningen syftar till. Om syftet är att undersöka huruvida Umeå kommuns socialförvaltning ligger i linje med andra kommuner när det gäller administrativa tjänster, behöver hänsyn tas till att det finns stora skillnader i organisationers uppbyggnad över landet. De politiska nämnderna är uppdelade utifrån olika områden, i vissa fall finns en äldrenämnd och en individ- och familjenämnd medan man i andra kommuner väljer att ha en samlad socialnämnd.

Det finns också stora variationer i vilka administrativa funktioner som är centrala respektive förvaltningsspecifika. I Umeå finns till exempel löneavdelningen som central funktion. Detta gör att en översyn enbart av Stöd- och omsorgs administration inte kommer bli heltäckande då förvaltningen i flera avseenden nyttjar de centrala funktionerna. Därför skulle en kommunövergripande översyn vara att föredra för att få en så god överblick som möjligt av de administrativa resurserna.

På grund av ovanstående är det svårt att göra en procentuell jämförelse mellan kommuner och utifrån den dra slutsatser om Umeå har mer eller mindre administration än andra kommuner. En enbart procentuell jämförelse säger inte heller något om servicenivåer eller kvalitet i utförandet. Ifall en jämförelse ska göras med andra kommuner så krävs en tydlig definition av vilka administrativa arbetsuppgifter som ska jämföras, så att jämförande kommun kan ge rätt, jämförbar statistik tillbaka.

För att kunna se om det finns effektiviseringar att göra i den egna organisationen behöver också en djupgående analys göras av respektive chef och enhet som utför administrativt arbete och/eller utgör stöd till verksamheterna. I analysen bör frågor ställas som:

- Vad gör funktionen idag?
- Vilket stöd ska funktionen bidra med?
- Vad kan funktionen göra annorlunda?

Vid en fortsatt utredning är det också viktigt att tydligt definiera gruppen "administrativ personal" då det idag inte finns någon entydig definition och resultaten kan variera stort beroende på hur gruppen avgränsas.

4. Slutsats

Utifrån denna första kartläggning och nulägesbild står det klart att administration i sig är ett svårämnbart fenomen. Även i rapporten En förenklad och effektivare administration? (Ivarsson Westerberg 2019) konstateras att det finns en stor mätproblematik när det gäller administration. Det finns ingen allmänt vedertagen definition av administration, vilket gör att definitionen av vilka tjänster som räknas som "administrativa" kan skilja sig åt i olika studier. Det finns heller inte någon standardiserad undersökningsmetod för att mäta administration. Sammanfattningsvis är det alltså svårt att mäta och undersöka förekomst av administration.

En del av uppdraget är likafullt att jämföra andelen administrativ personal hos Stöd- och omsorg i Umeå med andra förvaltningar eller kommuner. Utifrån de beskrivna svårigheterna i detta har vi endast gjort en första enkel jämförelse med Utbildningsförvaltningen samt Äldreomsorgsförvaltningen i Umeå kommun. Det vi kan konstatera är att Stöd- och omsorg verkar ligga i linje med dessa förvaltningar när det gäller andelen administrativ personal. Jämförelsen bör dock inte tas för en absolut sanning då det skulle krävas en betydligt mer ingående analys för att kunna uttala sig om jämförbarheten förvaltningarna emellan.

I tidigare nämnd rapport (Ivarsson Westerberg 2019) påpekas också att en vanlig uppfattning är att det är möjligt att effektivisera arbete genom att skära ned på administrationen. Dock visar tidigare forskning (Ivarsson Westerberg 2004) att vissa administrativa processer är grundläggande för organisationer och därför inte går att ta bort helt. I dessa fall minskar alltså inte administrationen med de tjänster som försvinner, utan flyttas i stället till andra yrkesgrupper inom organisationen. Detta är något som är viktigt att ha i åtanke vid ett fortsatt arbete med effektiviseringar gällande administrationen inom Stöd- och omsorg.

5. Referenser

Ivarsson Westberg, A (2019) *En förenklad och effektivare administration?* Sammanställning av ett följeforskningsprojekt till SKL:s nätverksprojekt Förenklad och effektivare administration.

Stadsledningskontoret Göteborgs Stad (2022) *Rapport om hur administrationen kan minska.*

Uppdrag administration

2023-11-22

Kontaktuppgifter:

Tilda Molin tilda.molin@umea.se

Klas Hjelm klas.hjelm@umea.se

Ida Arvidsson ida.arvidsson@umea.se

Ledningsstab Stöd och omsorg

Besöksadress: Skolgatan 31 A

Postadress: 901 84 Umeå

090-16 10 00

umea.kommun@umea.se

www.umea.se/kommun

Översyn avtal – socialjouren.

Ansvarig: Viviann Dannelöv, Camilla Tunell

Sammanfattning:

Översyn av och förändring i avtal kopplade till socialjouren ska göras för att öka intäkterna i paritet med verkliga kostnader. En mera anpassad prislapp utifrån kostnad och förutsättningar, behöver inte påverka möjligheten för kranskommunerna att tillhandahålla insatsen.

Bakgrund:

Socialjouren ger akut stöd till de som befinner dig i en utsatt situation, det kan handla om våld och övergrepp, missbruk eller andra akuta situationer, till exempel om man misstänker att ett barn riskerar att fara illa i sin hemmiljö.

Det är allt svårare att rekrytera och bemanna socialjouren och att använda aktiv arbetstid så effektivt som möjligt. Krav på lagstiftning vad gäller myndighetskompetens och arbetstider försvårar planering och schemaläggning.

Umeå Kommun/ stöd och omsorg har sedan många år tillbaka ett avtal som reglerar behovet av akuta insatser under jourtid till berörda kranskommuner. Vindeln, Vännäs, Bjurholm, Robertsfors och Nordmaling.

Förslaget är att se över nuvarande avtal i relation till faktiska kostnader för socialjour. Det skulle kunna öka intäkterna till nämnden. Syftet är att genom nya avtal som är mera relaterade till faktiska kostnader kunna öka intäkterna till socialjourens verksamhet.

Mera intäkter som på ett bättre sätt, täcker den faktiska kostnaden som finns för insatsen.

Översyn avtal:

Dagens modell för debitering bygger på de antal timmar respektive kommuner använder socialjouren. En rimligare modell skulle kunna vara att förutom en timkostnad har en fast kostnad. Det utifrån att nämndens kostnader kvarstår oavsett antal timmar som nyttjas.

Samtidigt har nämnden ett stort ansvar för att tillhandahålla den service som krävs utifrån avtalen och lagstiftning vad gäller dygnet runt tillgång till insatsen. Då kostnaderna för insatsen ökat pga svårigheter med att rekrytera, svårigheter med att bemanna utifrån nya arbetstidslagar, svårigheter med att täcka beredskap utifrån direktiv och lagstiftning.

Översynen kommer att göras genom:

- Att se över nuvarande avtal utifrån nivå på prislapp i relation till kostnad och lagkrav på verksamheten
- Att se över modell för debitering
- Att i dialog med kranskommunerna belysa förutsättningar och behov av högre intäkter.

Effekt på ekonomin:

Det är en utmaning att ange exakt effekt då de avtal som ska regleras förutsätter att aktuella kommuner fortsatt är intresserade av att tillhandahålla insatsen.

Utgångsläget/ budget Socialjouren.

Utfall 2023

Intäkt	-98 596
Personal	4 282 948
Drift	184 668
SUMMA	4 369 020

Samverkan:

Samverkan kommer att ske med berörda kranskommuner.

Eventuellt samverkan med facklig part , om det skulle innebära förändringar i arbetssätt.

Risk- och konsekvensanalys (samtliga perspektiv)

Det innebär inga risker utifrån ett kvalitetsperspektiv.

Ekonomi – skulle kunna innebära att kommunerna ej vill ha kvar avtalet, man föredrar att upprätta egna socialjourer. Då skulle intäkterna minskas för UK.

Åtgärd	Ekonomisk effekt 2024	Ekonomisk effekt 2025
Avvakta vissa UVTS-åtgärder	8,8	10
Säkerställa effektiv resurshantering	0,8	1,6
Ytterligare dispenser personlig assistans	0	1,2
Upphandla barnboende/ LSS	0	2,9
Subvention taxiresor	0	1,6

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

§ 115

Diariennr: IFN-2024/00003

Ekonomirapport till och med april individ- och familjenämnden 2024

Beslut

Individ- och familjenämnden godkänner ekonomirapporten.

Att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att vid sidan av redan pågående effektiviseringsarbete:

- Ta fram ytterligare förslag till effektiviseringar för att uppnå en budget i balans. Förebyggande verksamhet ska så långt som möjligt fredas i det arbetet. Uppdraget ska återredovisas i september.
- Att återkomma med en redovisning till nämnden kring lärdomar att dra kring arbetssätt från jämförbara kommuner som kan uppvisa en lägre nettokostnadsavvikelse än Umeå kommun inom funktionshinderomsorg respektive Individ- och familjeomsorg. Uppdraget ska redovisas till nämnden i oktober.

Utöver detta ska som tidigare beslutat redovisning av arbetet med att säkerställa tillgången till lokaler för LSS-boenden ske under sammanträdet i juni 2024 för behandling av nämnden.

Reservation

Hanna Lundin Jernberg (L), Veronica Kerr (KD) och Andreas Sellstedt (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ajournering

Mötet ajourneras 08:58- 09:05

Ärendebeskrivning

Sammanfattning

Individ- och familjenämndens resultat för perioden (-23,8 mnkr) förklaras av funktionshinderomsorg (-11,6 mnkr), gemensamma kostnader (-0,7

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

mnr), ensamkommande barn (-0,1 mnr), försörjningsstöd (+1,3 mnr) samt individ- och familjeomsorg (-12,6 mnr). Individ- och familjenämndens nettokostnader (589 mnr har ökat med 9,6% (52 mnr) i jämförelse med 2023. För att ha en budget i balans kunde nettokostnaderna öka med 5,1 % (28mnr) vilket innebär en negativ budgetavvikelse på 23,8 mnr

Gemensamma kostnader

Individ- och familjenämndens gemensamma kostnader uppvisar en positiv avvikelse på -0,7 mnr.

Den sammanlagda kostnaden för viten ej verkställda beslut uppgår för perioden till 440 tkr varav 158 tkr är för boende enligt LSS. 28 tkr är viten för ej verkställda beslut genom kontaktperson och 254 tkr för ledsagarservice.

Funktionshinderomsorg

Inom funktionshinderomsorgen beror resultatet (-11,6) på flertalet verksamheter och generellt sett handlar det fortsatt om påverkan på verksamhetsområdet i form av minskning av timmar utförda inom hemtjänsten jämfört med budgeterat samt högre kostnader för LSS-boenden. För april är det ärendet inom Försäkringskassan och en omvärdering av semesterlöneskulden som påverkar resultatet till stor del. Försämringen om (-10 mnr) består till stor del av dessa genom Försäkringskassan (-4,4 mnr) och omvärderingen (-3,7 mnr).

De verksamheter som har störst effekt är hemtjänsten och övriga insatser LSS.

- **Hemtjänst +11,5 mnr.** Överskottet beror främst på att antalet beviljade timmar varit 60 % av budget och i jämförelse med samma period 2023 har antalet beviljade timmar minskat med 14,8 %. Hemtjänsten fortsätter sin långsiktiga trend med mindre insatser.
- **Övriga insatser LSS +2,2 mnr.** Överskottet beror på lägre kostnader för ledsagarservice, avlösarservice och kontaktpersoner.

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

- LSS-boende -16,7 mnkr. LSS-boende uppvisar ett negativt resultat där LSS-boende kvarhåller de volymer som sågs under slutet av 2023. LSS-boenden fortsätter vara kostsamma för kommunen med en svårighet att få en kostnadsbild som motsvarar budget. Behovet av externa placeringar kommer från en avsaknad av lämpliga lokaler som kan möta upp brukares behov inom nämnden och det är inom dessa externa placeringar underskottet ligger.
Den interna verkställigheten uppvisar ett mindre underskott på grund av barnboenden där lokaler ej möjliggör att bedriva boenden kostnadseffektivt.
- Personlig assistans LSS och SFB. -8,8 mnkr. Ett mindre underskott uppvisas inom verkställigheten där man ser ökande personalkostnader. Förändringen från februari består till stor del av en återbetalning till Försäkringskassan som bokförts som kostnad. Ärendet pågår men har kostnadsförts av försiktighetsprincip.

Individ- och familjeomsorg

Underskottet inom individ- och familjeomsorgen (-12,6 mnkr) beror framför allt på barn- och ungdomsvården (-6,5 mnkr) där behov av konsultstödda familjehem och av extern institutionsvård är fortsatt större än budget med extern institutionsvård fortsätter ligga på de höga nivåer som uppstod under slutet på 2022.

Inom vuxna missbruksvården är det ett underskott på (-8,2 mnkr) där nämnden ser att öppna insatser i Umeå ökat mycket och många av dessa insatser riktar sig mot tidigare kända individer som blivit äldre.

Verksamheten fortsätter sitt arbete med att granska placeringar och undersöka möjligheter att ta hem placerade individer för att minska kostnader.

Bytet av verksamhetssystem fortsätter påverka uttaget av statistik och analysmöjligheter av IFO verksamheterna

Ensamkommande barn

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

Underskottet inom verksamheten för ensamkommande barn (-0,1 mnkr) beror på högre lokalkostnader än budgeterat. Underskottet minskat lite pga högre mängd ensamkommande arn inom verksamheten.

Försörjningsstöd

Försörjningsstödet resultat för perioden är (+1,3 mnkr). Någon djupare jämförelse om mängden hushåll och snittbelopp per hushåll går ej att göra under februari då statistiken för vissa insatser ej fungerar korrekt ännu med det nya verksamhetssystemet som IFO området gick in skarpt i under mitten av februari.

Utifrån att överskottet fortsätter öka samt samtal med enhetschefer på försörjningsstöd verkar tidigare trend med låg mängd försörjningsstöd hålla i sig.

Prognos

Prognosen efter april kvarstår på -69,2 mnkr. Prognosen baseras på en fortsatt hög kostnadsbild inom IFO området samt de externa placeringarna inom LSS-boenden. Den tillfälliga försämringen inom FO området på grund av de två kostnadsposterna räknar verksamheten med att kunna kompensera bra för under året.

Kostnaden för dygnsvilan fortsätter vara en osäkerhetsfaktor som kan påverka nämndens prognos negativt framöver och ekonomienheten, HR samt verksamhet fortsätter följa kostnadsutvecklingen för dygnsvilan.

Osäkerheten i prognosen för IFO området och Försörjningsstöd vill förtydligas genom svårigheten att göra analyser utan användbar statistik från verksamhetssystemet.

Individ- och familjenämndens beslutsordning**Yrkande**

Andreas Lundgren (S) yrkar från Socialdemokraterna:

Att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att vid sidan av redan pågående effektiviseringsarbete:

- Ta fram ytterligare förslag till effektiviseringar för att uppnå en budget i balans. Förebyggande verksamhet ska så långt som

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

möjligt fredas i det arbetet. Uppdraget ska återredovisas i september.

- Att återkomma med en redovisning till nämnden kring lärdomar att dra kring arbetssätt från jämförbara kommuner som kan uppvisa en lägre nettokostnadsavvikelse än Umeå kommun inom funktionshinderomsorg respektive Individ- och familjeomsorg. Uppdraget ska redovisas till nämnden i oktober.

Utöver detta ska som tidigare beslutat redovisning av arbetet med att säkerställa tillgången till lokaler för LSS-boenden ske under sammanträdet i juni 2024 för behandling av nämnden.

Ahmed Hersi (MP) yrkar bifall till Andreas Lundgren (S) yrkande.

Hanna Lundin Jernberg (L) yrkar för Allianspartierna bifall till Andreas Lundgren (S) yrkande, under förutsättning att även alternativ inom extern regi beaktas i uppdraget om fler effektiviseringar.

Andreas Sellstedt (V) yrkar avslag på den del av Andreas Lundgren (S) yrkande som avser ytterligare effektiviseringar. Sellstedt (V) yrkar bifall på den del av Lundgrens (S) yrkande som avser återredovisning till nämnden av jämförelse med andra kommuner, under förutsättning att Lundgrens (S) yrkandet omformuleras.

Andreas Sellstedt (V) yrkar avslag på Hanna Lundin Jernberg (L) yrkande.

Ajournering av mötet begärs och beslutas.

Individ- och familjenämndens beslutsgång

Ordförande finner att Allianspartierna och Vänsterpartiet yrkar avslag till Socialdemokraternas yrkande, då Socialdemokraterna ej reviderar sitt yrkande utifrån Allianspartiernas och Vänsterpartiets yrkanden.

Ordförande frågar om yrkandena är rätt uppfattade och finner så.

Ordförande ställer bifall mot avslag till Socialdemokraternas yrkande och finner att det bifalles.

Reservation

Veronica Kerr (KD) och Hanna Lundin Jernberg (L) reserverar sig till förmån för Allianspartiernas eget yrkande enligt följande:

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

Allianspartierna är starkt kritiska till majoritetens val att inte innan sammanträde förankra hos övriga partier det yrkande som vi vet får stor påverkan på nämndens verksamhet. Kravet vi ställde, likt tidigare beslut om effektiviseringar, var att även alternativ inom extern regi ska beaktas i uppdraget om fler effektiviseringar. Vi beklagar att än en gång säger Socialdemokraterna nej utan att seriöst utreda frågan. Detta då styrande partier visar att de inte är intresserade av att beakta även privata alternativ för att nämnden ska nå en ekonomi i balans och klara av grunduppdragen.

Andreas Sellstedt (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Beslutsunderlag

Bildspel- Ekonomirapport tom april individ- och familjenämnden 2024

Beredningsansvarig

Ekonomichef Simon Blomberg

Beslutet ska skickas till

Ekonomichef Simon Blomberg

Kvalitetschef Ulrika Gustafsson

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2024-09-11

§ 93

Diariennr: IFN-2024/00209

Förslag till effektiviseringar för att uppnå en budget i balans - redovisning av ytterligare effektiviseringsåtgärder

Beslut

Individ- och familjenämndens arbetsutskottet enas om att låta ärendet gå utan eget yttrande till nämnden.

Ärendebeskrivning

I maj 2024 gav nämnden förvaltningen i uppdrag att ta fram ytterligare förslag på effektiviseringar. Åtgärder som redovisas nedan är åtgärder som verksamhet bedömer möjliga att genomföra utan separata nämndsbeslut.

Åtgärderna redovisas för att nämnden ska ta del av information om de åtgärder som pågår och planeras.

- Avvakta aktiviteter UVTS
- Beräkna kostnader för ej verkställda LSS-beslut
- Säkerställa effektiv resurshantering
- Säkerställa att egenavgift betalas vid placering
- Utökning och samordna på befintliga servicebostäder LSS
- Ytterligare dispenser personlig assistans
- Översyn av administrativa resurser
- Översyn av socialjourens avtal

Arbetsutskottets beslutsordning

Arbetsutskottet enas om att låta ärendet gå utan eget yttrande till nämnden.

Beslutsunderlag

Avvakta aktiviteter UVTS

Barnkonsekvensanalys – enkel prövning UVTS

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2024-09-11

Kostnader ej verkställda LSS-beslut
Säkerställa effektiv resurshantering
Utökning och samordna på befintliga servicebostäder LSS
Säkerställa att egenavgift betalas vid placering
Ytterligare dispenser personlig assistans
Översyn av administrativa resurser
Översyn avtal socialjouren
Ekonomiska effekter

Beredningsansvariga

Ekonomichef Simon Blomberg
Kvalitetschef Ulrika Gustafsson
Enhetschef Erika Bålfors Birgersson

Beslutet ska skickas till

Socialdirektör Karolina Lundqvist
Ekonomichef Simon Blomberg
Verksamhetschef Vivianne Dannelöv Nilsson
Verksamhetschef Annette Forsberg
Verksamhetschef Malin Björkman
Enhetschef Erika Bålfors Birgersson
Kvalitetschef Ulrika Gustafsson
HR-chef Annica Lundin

Tjänsteskrivelse

2024-08-26

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariennr: IFN-2024/00174

Förslag till effektiviseringar för att uppnå en budget i balans – subventionering av taxiresor till och från korttidstillsyn

Förslag till beslut

Att nämnden beslutar att avskaffa den nuvarande subventioneringen av taxiresor till och från korttidstillsyn.

Ärendebeskrivning

Nämnden subventionerar i dagsläget taxiresor till korttidstillsyn på ett sätt som nämnden ej är skyldig att göra.

Nämndens kostnad för subventioneringen uppgår i dagsläget till 1,5 mnkr årligen och kostnaden har ökat med cirka 0,5 mnkr sedan 2021.

De individer som i dagsläget får subventionerade taxiresor bedöms i vissa fall ha rätt till färdtjänst och i vissa fall får vårdnadshavare lösa transporten själv utan subvention i likhet med andra kommuner i landet.

Beslutsunderlag

Utredning-skolskjuts till korttids

Barnkonsekvensanalys - enkel prövning, av barnets bästa gällande korttidsvistelse i stället för fritids

Barnkonsekvensanalys - enkel prövning, av barnets bästa gällande subventionering av resor till och från korttidstillsyn

Beredningsansvariga

Ekonomichef Simon Blomberg

Biträdande verksamhetschef Marie Thomas

Beslutet ska skickas till

Biträdande verksamhetschef Marie Thomas

Kvalitetschef Ulrika Gustafsson

Karolina Lundqvist

Socialdirektör

Simon Blomberg

Ekonomichef

Förslag om att IFN ska sluta subventionera skolbil till korttidstillsyn.

En elev i kommunal anpassad grundskola har rätt till kostnadsfri skolskjuts om det behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet. När en elev ansöker om skolskjuts ska alla dessa förutsättningar prövas individuellt i det enskilda fallet. Vid bedömningen måste bland annat elevens ålder och allmänna mognad i trafiken samt vägsträckans trafikfarlighet beaktas.

Skolskjuts anordnas från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka. Det är elevens hemkommun som ska se till att skolskjuts anordnas.

Skolskjuts innebär resor mellan den plats där utbildningen bedrivs och en plats i anslutning till elevens hem före och efter skoldagen. Resor mellan olika undervisningslokaler under skoldagen utgör inte skolskjuts. Bestämmelserna om skolskjuts är därför inte tillämpliga när skolan avgör om en elev kan ta sig själv till undervisningslokalen eller om eleven behöver få transport dit.¹

Elever över 13 år har inte rätt att få skolskjuts till och från fritidshemmet och idag jämställer Skolverket fritidshemmet med korttidstillsyn. Det innebär att barnen har skolskjuts om de åker direkt från hemmet till skolan och vice versa.

Åker ungdomen däremot till korttidstillsyn innan skolan och mellan korttidstillsyn och hemmet efter skolan räknas detta inte som skolskjuts även om korttidstillsyn ligger i samma byggnad som skolan. Ungdomar med funktionsnedsättning jämställs då i enlighet med ungdomar utan funktionsnedsättning i de flesta fall med undantag för Carlslundsskolan där resa till morgonfritids räknas som skolsjuts.

I dagsläget görs i stället en bedömning av FO om ungdomen med funktionsnedsättning har rätt till skolbil mellan hemmet och fritids och om så är fallet subventionerar IFN dessa resor.

Alla ungdomar som ansöker om dessa resor blir beviljade och utfallet av detta blir i dagsläget en sammanlagd kostnad för IFN på ca 1,5 miljoner per år.²

Hur centraliseringen av grundskolan påverkar IFN:s kostnader är svårberäknat då resans längd avgör kostnaden. Utredaren kan anta att elever som tidigare valt skola och

¹ 9 kapitlet 15 b §, 10 kapitlet 32 §, 11 kapitlet 31 § och 18 kapitlet 30 § skollagen samt Skolinspektionens beslut 2018-05-18 dnr 41-2017:10970.

² Beloppet baseras på faktureringsunderlag för januari-mars 2024 där genomsnittlig kostnad per månad hamnar på 121 230 kr

korttidstillsyn nära hemmet nu får en ökad färdsträcka utifrån att både delar av Trågets-, samt Ostens korttidstillsyn i stället får placering på Carlslund. Däremot kommer antal resor per dag för dessa ungdomar minska i antal. Resan till Carlslundskolan bekostas av skolan medan IFN bekostar resa hem om ungdomen har korttidstillsyn efter skolan.

Hanteringen är även ojämlig inom området då ungdomar som har korttidstillsyn på Dragonskolan åker skolbil till fritids innan skolan som bekostas av IFN medan elever som har tillsyn innan skolan på Carlslundsskolan åker skolskjuts som bekostas av skolan.

Här ser utredaren att det skulle vara fördelaktigt om Dragonskolan följde Carlslundskolans hantering särskilt om beslutet på borttagen subventionering går igenom.

Det generella antalet resor för respektive skola

Ungdom som har morgontillsyn innan skola och eftermiddagstillsyn efter skola

Korttidstillsyn	skolskjuts	Skolbil (bekostas av IFN)
Dragonskolan	0	2
Kvarnvägen*	2 (om eleven inte kan gå emellan alternativt har morgonfritids på dragonskolan)	2
Carlslund:	1	1

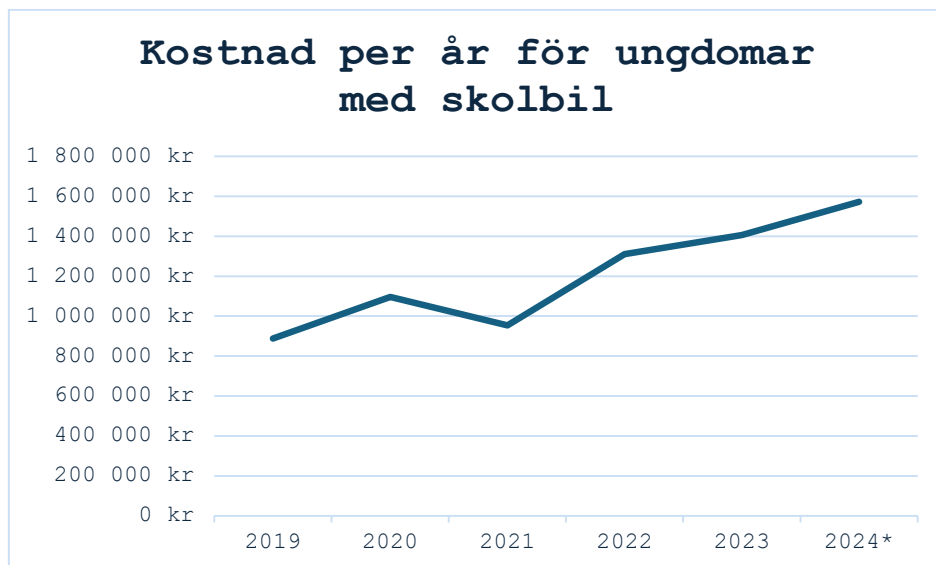
*om eleven däremot har morgonfritids på dragonskolan och bara har eftermiddagsfritids på kvarnvägen minskar skolans kostnad med 1 resa. Dvs resan mellan kvarnvägen och skolan.

Ungdom som inte har morgonfritids endast eftermiddagsfritids:

Korttidstillsyn	skolskjuts	Skolbil (bekostas av IFN)
Dragonskolan	1	1
Kvarnvägen	2 (om eleven inte kan gå emellan)	1
Carlslund:	1	1

För ungdomar som ska gå på Carlslundskolan blir det således en besparing för IFN med 1 resa per dag. För resterande skolbilsresor kvarstår samma antal resor per ungdom.

Trots detta har kostnaderna för de subventionerade resorna ökat de senaste 5 åren. Resorna har blivit dyrare och ungdomar som använder sig av skolbil fler. Utifrån subventioneringen och att ingen i princip får avslag blir detta alternativ för vissa ungdomar ett attraktivt transportsätt i stället för att exempelvis gå eller åka kommunalt.

* Prognos för 2024 utifrån de första 6 månadernas utfall.

Förslag till beslut

Att individ och familjenämnden tar beslut om att sluta subventionera dessa resor och i stället lägga ansvaret på vårdnadshavare för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter.

Barn med funktionsnedsättning ska inte diskrimineras utifrån sin situation utan Umeå kommun ska sträva efter jämlika villkor

Barnkonsekvensanalys av förslaget

Om Kommunen skulle sluta subventionera dessa resor skulle ungdomen och dess vårdnadshavare bli tvungen att ta ansvaret för resan till och från korttidstillsyn. Detta skulle innebära att vissa ungdomar som är i behov färdtjänst blev tvungna att ansöka om detta med risk att få avslag. Andra ungdomar skulle i stället bli skjutsade av vårdnadshavare eller ta sig med buss, cykel eller promenad till skolan.

De risker som finns med förslaget är i de fall ungdomen inte har rätt till färdtjänst och där vårdnadshavare ej har möjlighet att ordna med annat färd sätt till korttidstillsyn före skolans start. Det skulle innebära att ungdomen inte kom till korttidstillsynen på morgonen utan i stället valde att ta skolskjuts direkt till skolan och då vara berättigad skolskjuts.

Det finns även en risk att ungdomen skulle få längre dagar på korttidstillsyn utifrån att vårdnadshavaren själv skulle ordna med logistik kring hämtning. Vilket skulle kunna leda till kortare återhämtning i hemmiljön. Antalet potentiellt drabbade ungdomar uppskattas till en handfull och vistelsetidens ökning begränsad utifrån ungdomens behov.

Förslag till hantering av övergång

Förslaget är att kommunen avsäger sig ansvar för resorna och vårdnadshavarna få själva ta ansvar för resa till och från korttidstillsyn.

Detta skulle leda till en besparing för kommunen på ca 1,5 miljoner per år samt en mer jämställd hantering av elevresor inom Umeå kommun.

Beslutet är beroende av utbildningsförvaltningen. Beslutet är inte samverkat med intresseorganisationerna på grund av tidsaspekten för framtagandet.

Ansvarig: Marie Thomas	Datum: 2024-08-26
Enkel prövning av barnets bästa gällande korttidsvistelse i stället för fritids.	

Enkel prövning av barnets bästa

En enklare prövning ska göras när beslut ska fattas eller åtgärder vidtas som direkt eller indirekt påverkar barn. En enklare prövning kan vara tillräcklig om åtgärder enbart påverkar barnet eller barnen i begränsad utsträckning eller i beslut där det är uppenbart vad som är barnets bästa. En enklare prövning kan leda till beslut om att en fördjupad barnkonsekvensanalys behöver göras.

Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. (Artikel 3.1) Ett barn är varje människa under 18 år (Artikel 1).

Förslag/åtgärd som ska prövas

Frågeställning som ska prövas

Är det i enlighet med barnets bästa att erbjuda korttids direkt, utan att passera fritidsverksamheten efter skoldagens slut, de dagar korttidsvistelsen infaller på en skoldag.

Bakgrund och nulägesbeskrivning

Alla barn i ålder 6–13 år har rätt att vistas på fritidsverksamhet före och efter skoldagen. Detta gäller även barn som har funktionsnedsättning.

I dagsläget har barn som ansökt och blivit beviljad korttidsvistelse inte samma möjlighet till vistelse på fritidshem då de åker direkt från skolan till korttids de dagar de har vistelse där.

Det som händer i och med detta är att barnen går miste om fritidshemstiden de dagar barnen har korttidsvistelse.

Barn som berörs och påverkas.

Beslutet att förlägga tillsynstiden på korttids påverkar barnet så till vida att rutiner bryts då barnet går på fritids de dagar hen ej har korttids. Barn som är känsliga för förändringen kan påverkas och känna otrygghet i att rutinerna bryts utifrån dagens hantering.

Barn som däremot tycker att miljön på fritids är för stimmig och mår bättre av att vara i hemlikmiljö direkt efter skolan upplever hanteringen i dagsläget som positivt och blir tryggare av detta.

Att beslutet kvarstår likt det är i dag kommer inte påverka barnen i den grad som ett förändrat beslut om att lägga över tillsynsansvaret på fritidshemmet skulle göra. Att besluta enligt det sistnämnda alternativet skulle innebära att IFN lägger tillbaka tillsynsansvaret på utbildningsförvaltningen så att barnet skulle vara på fritids även de dagar hen sedan skulle till korttids vilket skulle bidra till fler transporter mellan verksamheter och i och med detta större påverkan.

Utredning

Barnkonventionen och lagstiftning

Skollagen

Barnkonventionen art 2, art 6, art 23

Föräldrabalken

Exkludering och/eller diskriminering (Artikel 2)

Ett fåtal barn skulle eventuellt välja att gå på fritidshem innan korttids och dessa skulle då gå miste om denna insats. I dialog med enhetschefer inom korttidsvistelse framkommer dock att den viljeriktningen är sällsynt hos barnen de har på korttids i dagsläget.

Konsekvenser för något barns levnadsvillkor (Artikel 6)

Positiva konsekvenser

Barnen får vistas i en hemlik miljö efter skolgången med nära stöd av personal.

Negativa konsekvenser

Barnet exkluderas dessa dagar från det sociala sammanhang barnet har på fritidshemmet.

Barnets/Barnens delaktighet och åsikt/er (Artikel 12)

Barnen har inte tillfrågats utan analysen bygger på enhetschefer och personalen på korttids upplevelser av barnen på respektive korttidsverksamhet.

Bedömning och slutsats

Analys och bedömning

I analysen framkommer att barnets bästa är att få vara i hemlik miljö efter skolans slut med stöd av känd personal från korttids. Detta för att slippa flertalet transporter mellan verksamheter.

Slutsats

Är beslutet/åtgärden uppenbart i enlighet med barnets bästa?

ja

Motivering till behov av fördjupad prövning (Barnkonsekvensanalys)?

Nej

Ansvarig:
Marie Thomas**Datum:**
2024-08-15**Enkel prövning av barnets bästa gällande subventionering av resor till och från korttidstillsyn****Enkel prövning av barnets bästa**

En enklare prövning ska göras när beslut ska fattas eller åtgärder vidtas som direkt eller indirekt påverkar barn. En enklare prövning kan vara tillräcklig om åtgärder enbart påverkar barnet eller barnen i begränsad utsträckning eller i beslut där det är uppenbart vad som är barnets bästa. En enklare prövning kan leda till beslut om att en fördjupad barnkonsekvensanalys behöver göras.

Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. (Artikel 3.1) Ett barn är varje människa under 18 år (Artikel 1).

Förslag/åtgärd som ska prövas**Frågeställning som ska prövas**

Är det i enlighet med barnets bästa att Umeå kommun slutar subventionera resor till och från korttidstillsyn.

Bakgrund och nulägesbeskrivning

I dagsläget får alla ungdomar som har korttidstillsyn innan och efter skolan sina resor från korttidstillsyn och hemmet subventionerade av Umeå kommun. Dessa resor klassas ej som skolresor utan benämns framgent som serviceresor. Resor från hemmet till skolan och vice versa bekostas av skolan då detta klassas som skolresa.

Om Kommunen skulle sluta subventionera dessa resor skulle det innebära att ungdomarna och deras vårdnadshavare skulle bära ansvaret för transport till och från korttidstillsynen (fritids). Detta i sin tur skulle innebära att familjen själva behövde lösa transporten antingen via ansöka till färdtjänstenheten, eget fordon eller kollektivt.

Förslaget gör gällande att kommunen avsäger sig ansvaret för administration samt kostnad och ungdomen/vårdnadshavare får själva ordna med transportalternativ likt för ungdomar utan funktionsnedsättning.

Att fortsätta subventionera blir en ekonomisk fråga likväl som en jämställdhetsfråga för alla ungdomar i Umeå kommun. Detta då ungdomar med funktionsnedsättnings transport hanteras på ett ojämlikt sätt än för övriga ungdomar i Umeå kommuns fritidsverksamheter.

Barn som berörs och påverkas

Beslutet berör ungdomar som går i anpassad grundskola/gymnasium i ålder 13–21 samt deras vårdnadshavare.

Utredning av risker

Om Kommunen skulle sluta subventionera skolbilsresor skulle ungdomen och dess vårdnadshavare bli tvungen att ta ansvaret för resan till och från korttidstillsyn. Detta skulle innebära att vissa ungdomar som är i behov färdtjänst blev tvungna att ansöka om detta med risk att få avslag. Andra ungdomar skulle i stället bli skjutsade av vårdnadshavare eller ta sig med buss, cykel eller promenad till skolan.

De risker som finns är i de fall ungdomen inte har rätt till färdtjänst och där vårdnadshavare ej har möjlighet att ordna med annat färdstätt till korttidstillsyn före skolans start. Det skulle innebära att ungdomen inte kom till korttidstillsynen på morgonen utan i stället valde att ta skolskjuts direkt till skolan för att då vara berättigad skolskjuts.

Det finns även en risk att ungdomen skulle få längre dagar på korttidstillsyn utifrån att vårdnadshavaren själv skulle ordna med logistik kring hämtning. Vilket skulle kunna leda till kortare återhämtning i hemmiljön. Antalet potentiellt drabbade ungdomar uppskattas till en handfull och vistelsetidens ökning begränsad utifrån ungdomens behov.

Barnkonventionen och lagstiftning

De artiklar och lagar som berör skolresor följer nedan:

Barnkonventionen:

2. Alla barn och lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

23. Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället.

Nedan lagar reglerar skolskjuts däremot inte serviceresor.

Skollagen (2010:800)

6 kapitlet 2 § föräldrabalken

Förordning (SKOLFS 1991:3 m 9) om ersättning till vissa funktionshindrade elever m.fl. för resor.

Exkludering och/eller diskriminering (Artikel 2)

De ungdomar som får avslag på färdtjänstansökan, där vårdnadshavarna ej har möjlighet att skjutsa samtidigt som vårdnadshavarna bedömer att det svårt att åka kollektivt. För dessa ungdomar kan det innebära att de inte kan gå på korttidstillsyn innan skolan startar.

Utredaren kan ej se att detta skulle diskriminera barnet utan i stället jämställa barnens villkor med resterande barn och ungdomars i Umeå kommun.

Om föräldrarna saknar betalningsförmåga finns även möjlighet att söka ekonomiska medel för transporten via socialtjänsten.

Vårdnadshavare har tillsynsansvar för barn och ungdomar till 21 när de avslutar sin skolgång. Här gäller samma regler oavsett om ungdomen har funktionsnedsättning eller inte.

Konsekvenser för något barns levnadsvillkor (Artikel 6)

Positiva konsekvenser

Neutralt

Negativa konsekvenser

Att inte få socialt umgänge om vårdnadshavare väljer bort korttidstillsyn på grund av logistik eller ekonomi.

Barnets/Barnens delaktighet och åsikt/er (Artikel 12)

Barnen har ej varit delaktiga i analysen då beslutet att sluta subventionera resorna ej påverkar barnet nämnvärt.

Slutsats

Är beslutet/åtgärden uppenbart i enlighet med barnets bästa?

Beslutet är i enlighet med barnets bästa utifrån att skapa en jämlik hantering av dessa resor inom Umeå kommun där vissa barn inte ska behandlas olika. Alla skolungdomar inom Umeå kommun har rätt till tillsyn innan och efter skolan men att lyfta bort tillsynsansvaret från vårdnadshavare för funktionsnedsatta barn skapar en orättvis hantering.

Motivering till behov av fördjupad prövning (Barnkonsekvensanalys)?

Utredare ser inget behov av fördjupad prövning.

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

§ 115

Diariennr: IFN-2024/00003

Ekonomirapport till och med april individ- och familjenämnden 2024

Beslut

Individ- och familjenämnden godkänner ekonomirapporten.

Att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att vid sidan av redan pågående effektiviseringsarbete:

- Ta fram ytterligare förslag till effektiviseringar för att uppnå en budget i balans. Förebyggande verksamhet ska så långt som möjligt fredas i det arbetet. Uppdraget ska återredovisas i september.
- Att återkomma med en redovisning till nämnden kring lärdomar att dra kring arbetssätt från jämförbara kommuner som kan uppvisa en lägre nettokostnadsavvikelse än Umeå kommun inom funktionshinderomsorg respektive Individ- och familjeomsorg. Uppdraget ska redovisas till nämnden i oktober.

Utöver detta ska som tidigare beslutat redovisning av arbetet med att säkerställa tillgången till lokaler för LSS-boenden ske under sammanträdet i juni 2024 för behandling av nämnden.

Reservation

Hanna Lundin Jernberg (L), Veronica Kerr (KD) och Andreas Sellstedt (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ajournering

Mötet ajourneras 08:58- 09:05

Ärendebeskrivning

Sammanfattning

Individ- och familjenämndens resultat för perioden (-23,8 mnkr) förklaras av funktionshinderomsorg (-11,6 mnkr), gemensamma kostnader (-0,7

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

mnr), ensamkommande barn (-0,1 mnr), försörjningsstöd (+1,3 mnr) samt individ- och familjeomsorg (-12,6 mnr). Individ- och familjenämndens nettokostnader (589 mnr har ökat med 9,6% (52 mnr) i jämförelse med 2023. För att ha en budget i balans kunde nettokostnaderna öka med 5,1 % (28mnr) vilket innebär en negativ budgetavvikelse på 23,8 mnr

Gemensamma kostnader

Individ- och familjenämndens gemensamma kostnader uppvisar en positiv avvikelse på -0,7 mnr.

Den sammanlagda kostnaden för viten ej verkställda beslut uppgår för perioden till 440 tkr varav 158 tkr är för boende enligt LSS. 28 tkr är viten för ej verkställda beslut genom kontaktperson och 254 tkr för ledsagarservice.

Funktionshinderomsorg

Inom funktionshinderomsorgen beror resultatet (-11,6) på flertalet verksamheter och generellt sett handlar det fortsatt om påverkan på verksamhetsområdet i form av minskning av timmar utförda inom hemtjänsten jämfört med budgeterat samt högre kostnader för LSS-boenden. För april är det ärendet inom Försäkringskassan och en omvärdering av semesterlöneskulden som påverkar resultatet till stor del. Försämringen om (-10 mnr) består till stor del av dessa genom Försäkringskassan (-4,4 mnr) och omvärderingen (-3,7 mnr).

De verksamheter som har störst effekt är hemtjänsten och övriga insatser LSS.

- **Hemtjänst +11,5 mnr.** Överskottet beror främst på att antalet beviljade timmar varit 60 % av budget och i jämförelse med samma period 2023 har antalet beviljade timmar minskat med 14,8 %. Hemtjänsten fortsätter sin långsiktiga trend med mindre insatser.
- **Övriga insatser LSS +2,2 mnr.** Överskottet beror på lägre kostnader för ledsagarservice, avlösarservice och kontaktpersoner.

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

- LSS-boende -16,7 mnkr. LSS-boende uppvisar ett negativt resultat där LSS-boende kvarhåller de volymer som sågs under slutet av 2023. LSS-boenden fortsätter vara kostsamma för kommunen med en svårighet att få en kostnadsbild som motsvarar budget. Behovet av externa placeringar kommer från en avsaknad av lämpliga lokaler som kan möta upp brukares behov inom nämnden och det är inom dessa externa placeringar underskottet ligger.
Den interna verkställigheten uppvisar ett mindre underskott på grund av barnboenden där lokaler ej möjliggör att bedriva boenden kostnadseffektivt.
- Personlig assistans LSS och SFB. -8,8 mnkr. Ett mindre underskott uppvisas inom verkställigheten där man ser ökande personalkostnader. Förändringen från februari består till stor del av en återbetalning till Försäkringskassan som bokförts som kostnad. Ärendet pågår men har kostnadsförts av försiktighetsprincip.

Individ- och familjeomsorg

Underskottet inom individ- och familjeomsorgen (-12,6 mnkr) beror framför allt på barn- och ungdomsvården (-6,5 mnkr) där behov av konsultstödda familjehem och av extern institutionsvård är fortsatt större än budget med extern institutionsvård fortsätter ligga på de höga nivåer som uppstod under slutet på 2022.

Inom vuxna missbruksvården är det ett underskott på (-8,2 mnkr) där nämnden ser att öppna insatser i Umeå ökat mycket och många av dessa insatser riktar sig mot tidigare kända individer som blivit äldre.

Verksamheten fortsätter sitt arbete med att granska placeringar och undersöka möjligheter att ta hem placerade individer för att minska kostnader.

Bytet av verksamhetssystem fortsätter påverka uttaget av statistik och analysmöjligheter av IFO verksamheterna

Ensamkommande barn

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

Underskottet inom verksamheten för ensamkommande barn (-0,1 mnkr) beror på högre lokalkostnader än budgeterat. Underskottet minskat lite pga högre mängd ensamkommande arn inom verksamheten.

Försörjningsstöd

Försörjningsstödet resultat för perioden är (+1,3 mnkr). Någon djupare jämförelse om mängden hushåll och snittbelopp per hushåll går ej att göra under februari då statistiken för vissa insatser ej fungerar korrekt ännu med det nya verksamhetssystemet som IFO området gick in skarpt i under mitten av februari.

Utifrån att överskottet fortsätter öka samt samtal med enhetschefer på försörjningsstöd verkar tidigare trend med låg mängd försörjningsstöd hålla i sig.

Prognos

Prognosen efter april kvarstår på -69,2 mnkr. Prognosen baseras på en fortsatt hög kostnadsbild inom IFO området samt de externa placeringarna inom LSS-boenden. Den tillfälliga försämringen inom FO området på grund av de två kostnadsposterna räknar verksamheten med att kunna kompensera bra för under året.

Kostnaden för dygnsvilan fortsätter vara en osäkerhetsfaktor som kan påverka nämndens prognos negativt framöver och ekonomienheten, HR samt verksamhet fortsätter följa kostnadsutvecklingen för dygnsvilan.

Osäkerheten i prognosen för IFO området och Försörjningsstöd vill förtydligas genom svårigheten att göra analyser utan användbar statistik från verksamhetssystemet.

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Yrkande

Andreas Lundgren (S) yrkar från Socialdemokraterna:

Att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att vid sidan av redan pågående effektiviseringsarbete:

- Ta fram ytterligare förslag till effektiviseringar för att uppnå en budget i balans. Förebyggande verksamhet ska så långt som

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

möjligt fredas i det arbetet. Uppdraget ska återredovisas i september.

- Att återkomma med en redovisning till nämnden kring lärdomar att dra kring arbetssätt från jämförbara kommuner som kan uppvisa en lägre nettokostnadsavvikelse än Umeå kommun inom funktionshinderomsorg respektive Individ- och familjeomsorg. Uppdraget ska redovisas till nämnden i oktober.

Utöver detta ska som tidigare beslutat redovisning av arbetet med att säkerställa tillgången till lokaler för LSS-boenden ske under sammanträdet i juni 2024 för behandling av nämnden.

Ahmed Hersi (MP) yrkar bifall till Andreas Lundgren (S) yrkande.

Hanna Lundin Jernberg (L) yrkar för Allianspartierna bifall till Andreas Lundgren (S) yrkande, under förutsättning att även alternativ inom extern regi beaktas i uppdraget om fler effektiviseringar.

Andreas Sellstedt (V) yrkar avslag på den del av Andreas Lundgren (S) yrkande som avser ytterligare effektiviseringar. Sellstedt (V) yrkar bifall på den del av Lundgrens (S) yrkande som avser återredovisning till nämnden av jämförelse med andra kommuner, under förutsättning att Lundgrens (S) yrkandet omformuleras.

Andreas Sellstedt (V) yrkar avslag på Hanna Lundin Jernberg (L) yrkande.

Ajournering av mötet begärs och beslutas.

Individ- och familjenämndens beslutsgång

Ordförande finner att Allianspartierna och Vänsterpartiet yrkar avslag till Socialdemokraternas yrkande, då Socialdemokraterna ej reviderar sitt yrkande utifrån Allianspartiernas och Vänsterpartiets yrkanden.

Ordförande frågar om yrkandena är rätt uppfattade och finner så.

Ordförande ställer bifall mot avslag till Socialdemokraternas yrkande och finner att det bifalles.

Reservation

Veronica Kerr (KD) och Hanna Lundin Jernberg (L) reserverar sig till förmån för Allianspartiernas eget yrkande enligt följande:

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

Allianspartierna är starkt kritiska till majoritetens val att inte innan sammanträde förankra hos övriga partier det yrkande som vi vet får stor påverkan på nämndens verksamhet. Kravet vi ställde, likt tidigare beslut om effektiviseringar, var att även alternativ inom extern regi ska beaktas i uppdraget om fler effektiviseringar. Vi beklagar att än en gång säger Socialdemokraterna nej utan att seriöst utreda frågan. Detta då styrande partier visar att de inte är intresserade av att beakta även privata alternativ för att nämnden ska nå en ekonomi i balans och klara av grunduppdragen.

Andreas Sellstedt (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Beslutsunderlag

Bildspel- Ekonomirapport tom april individ- och familjenämnden 2024

Beredningsansvarig

Ekonomichef Simon Blomberg

Beslutet ska skickas till

Ekonomichef Simon Blomberg

Kvalitetschef Ulrika Gustafsson

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2024-09-11

§ 94

Diariennr: IFN-2024/00208

Förslag till effektiviseringar för att uppnå en budget i balans - subventionering av taxiresor till och från korttidstillsyn

Beslut

Individ- och familjenämndens arbetsutskottet enas om att låta ärendet gå utan eget yttrande till nämnden.

Ärendebeskrivning

Nämnden subventionerar i dagsläget taxiresor till korttidstillsyn på ett sätt som nämnden ej är skyldig att göra.

Nämndens kostnad för subventioneringen uppgår i dagsläget till 1,5 mnkr årligen och kostnaden har ökat med cirka 0,5 mnkr sedan 2021.

De individer som i dagsläget får subventionerade taxiresor bedöms i vissa fall ha rätt till färdtjänst och i vissa fall får vårdnadshavare lösa transporten själv utan subvention i likhet med andra kommuner i landet.

Arbetsutskottets beslutsordning

Arbetsutskottet enas om att låta ärendet gå utan eget yttrande till nämnden.

Beslutsunderlag

Utredning-skolskjuts till korttids

Barnkonsekvensanalys - enkel prövning, av barnets bästa gällande korttidsvistelse i stället för fritids

Barnkonsekvensanalys - enkel prövning, av barnets bästa gällande subventionering av resor till och från korttidstillsyn

Beredningsansvariga

Ekonomichef Simon Blomberg

Biträdande verksamhetschef Marie Thomas

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2024-09-11

Beslutet ska skickas till

Biträdande verksamhetschef Marie Thomas

Kvalitetschef Ulrika Gustafsson

Tjänsteskrivelse

2024-08-26

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariennr: IFN-2024/00174

Förslag till effektiviseringar för att uppnå en budget i balans- upphandling boendeplatser LSS

Förslag till beslut

Individ och familjenämnden uppdrar till förvaltningen att upphandla LSS-boendeplatser enligt LSS 9:8.

Individ och familjenämnden uppdrar till förvaltningen att upphandla LSS-boendeplatser enligt LSS 9:9 för individer med komplexa behov som ej kan tillgodoses i den egna verksamheten.

Ärendebeskrivning

I maj 2024 gav nämnden förvaltningen i uppdrag att ta fram ytterligare förslag på effektiviseringar.

Verksamheten har under en lång tid sett svårigheter att tillhandahålla boendeplatser till individer med behov av LSS-boendeplatser enligt LSS 9:8 och 9:9. Inom 9:8 kommer behovet kvarstå under tid då det i dagsläget finns en kö som vill ha plats som ej kan tillhandahållas inom Umeå. Att upphandla platser inom Umeå skulle gynna barn och familjer.

Inom LSS 9:9 syns ett behov av platser för individer med mer komplexa behov som kommunen ej kan tillhandahålla insatser för och ser svårigheter med kompetensförsörjning och anpassade lokaler för dessa komplexa ärenden.

Beslutsunderlag

Upphandling LSS

Barnkonsekvensanalys-enkel prövning, upphandling 9:8 LSS

Beredningsansvarig

Ekonomichef Simon Blomberg

Beslutet ska skickas till

Ekonomichef Simon Blomberg

Verksamhetschef Malin Björkman

Kvalitetschef Ulrika Gustafsson

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2024/00174

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Simon Blomberg
Ekonomichef

Upphandling LSS

Bakgrund upphandling LSS

Verksamheten och nämnden valde att titta närmare på driftsformer inom några specifika verksamheter. Anledningen att titta närmare på dessa områden är att dessa områden dras av svårigheter att strukturera en effektiv verksamhet på grund av storlek eller en problematik att få ändamålsenliga lokaler.

De verksamhetsområden som undersöktes närmare var

- Daglig verksamhet
- Barnboende LSS
- LSS-boende
- SoL-boende
- Familjerådgivning

Problematik och omvärldsbevakning

En omvärldsbevakning där Umeå kommuns referenskommuner tillfrågades om hur ovanstående verksamheter utfördes och strukturerades genomfördes.

Där framstod det att en majoritet av kommuner tillämpade alternativa driftsformer för alla verksamhetsområden förutom familjerådgivningen.

Då få kommuner i omvärldsbevakningen samt enligt nationella enkäter bedriver familjerådgivning genom alternativ driftsform gick verksamheten ej vidare med att titta på alternativa driftsformer för familjerådgivningen.

Budgeten för förhyrningar 2024 tillåter inte att mer ytor hyrs in eller att hyreskostnader ökar pga anpassningar av lokaler, utan täcker bara redan inhyrda ytor och eventuell indexhöjning.

Under våren 2024 har ett arbete bedrivits tillsammans med tekniska nämndens fastighetsavdelning där leveransen av lokaler för LSS-boenden och SoL-boenden har legat i fokus. Detta arbete har mynnat ut i en plan för att arbeta bort kön till platser.

Daglig verksamhet

Bakgrund

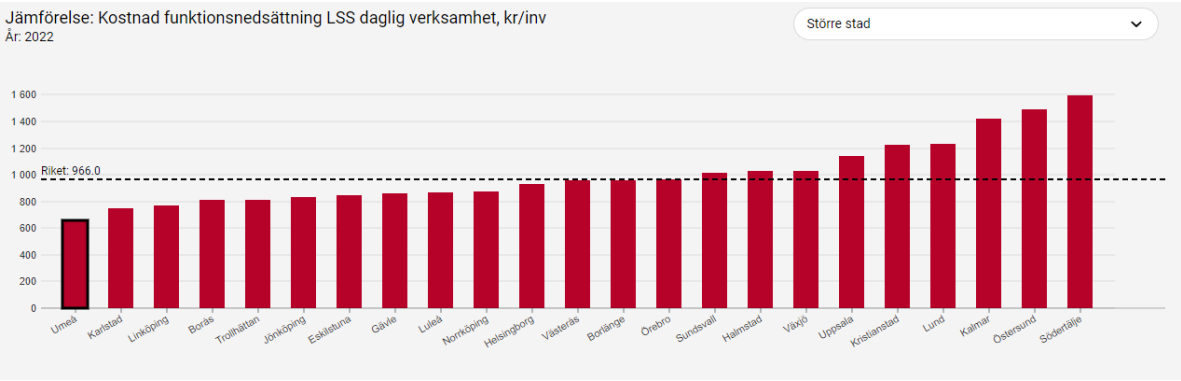
Verksamheten ser i dagsläget en svårighet att ge träffsäkra placeringar på grund av en avsaknad av lokaltillförsel. Utifrån den planerade lokaltillförseln framåt för verksamheten ser man en möjlighet att kunna täcka behovet med intern verksamhet.

Vissa målgrupper finns det utmaningar inom men verksamheten ser att i takt med tillgång på lokaler så kan verksamheten växa för att passa dessa målgrupper.

Ekonomi

Verksamheten bedriver i dagsläget en av landets billigaste dagliga verksamhet med en snittkostnad om 660 kronor per invånare inom daglig verksamhet jämfört med snittet på 966 kronor per invånare.

Den låga kostnaden för verksamheten gör att den ekonomiska vinningen av att titta på alternativa driftsformer för daglig verksamhet bör vara låg.

Slutsats

Växa interna verksamheten under förutsättningar att lokaler levereras enligt plan.

Daglig verksamhet inom Umeå kommun bedrivs redan till låga kostnader, verksamhetens utmaning är att erbjuda platser i tid till brukare samt platser till brukare som ej passar in i vissa grupper. Då anledningen till att det är svårt att erbjuda platser i tid är avsaknad av lokaler ses möjligheterna att på sikt bedriva verksamheten utan väntetider bättre ut. Detta i och med byggnationen av nya planerade lokaler för daglig verksamhet är planerad och lokaler färdigställs genom tid.

Fastighetsförvaltningen har under våren 2024 börjat undersöka alternativ till dess att de nya planerade lokalerna färdigställs.

Barnboende LSS

Bakgrund

I dagsläget bedriver Umeå kommun barnboende i egen regi inom Umeå samt köper kompletterande platser inom barnboende på andra orter.

Anledningen till att dessa platser behöver köpas in är avsaknaden av lokaler som är godkända för barnboende samt ett större behov av platser än vad som finns att tillgå inom Umeå. De lokaler verksamheten har att tillgå är inte dimensionerade eller utformade för en kostnadseffektiv drift av barnboenden inom Umeå kommun. Ett nytt barnboende med 3-4 platser projekteras nu, och beräknas vara i drift Q2 2026. Om ytterligare barnboende ska byggas så kommer det att ske på bekostnad av planerade LSS gruppboenden.

Behovet av att köpa platser utanför kommunen bör ses som en negativ kvalitetsaspekt eftersom det innebär att de individer som är i behov av barnboende LSS hamnar på annan ort än sin familj.

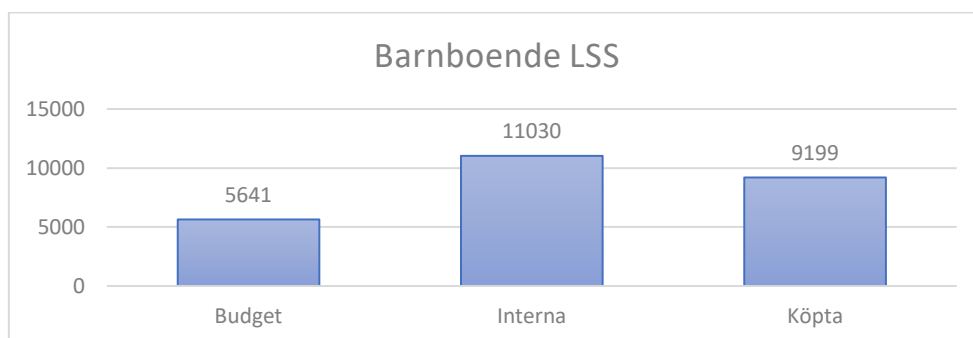
Ekonomi

I dagsläget bedriver verksamheten barnboende till en kostnad av 11 030 kr per dygn. Den budgeterade kostnaden för interna platser är 5 641 kronor per dygn.

Verksamheten köper idag platser på andra orter på grund av avsaknad av platser inom Umeå. Snittkostnaden för dessa platser är i dagsläget 9 199 kronor per dygn.

Jämför man budget jämfört med utfall är verksamhetens interna platser 95% dyrare än budget och externa platser är 63% dyrare än budget.

Interna platser är 19,9% dyrare än externa köpta platser.

Slutsats

Utforska upphandling av lokala platser som komplement

Den stora utmaningen för verksamheten med interna platser är lokaler. Utifrån den investeringsbudget som fullmäktige beslutat och de begränsningar för tekniska nämnden att förhyra verksamhetslokaler bör de utmaningar som lokaler utgör anses bestå.

Utifrån den kostnadsbild som presenteras i dagsläget där köpta platser är enskilda platser kan verksamheten utforska upphandling av lokala platser. En upphandling av lokala platser kan lösa lokalproblematiken för verksamheten samt utifrån den i dagsläget presenterade kostnadsbilden minska kostnader genom att verksamheten kan lämna lokaler som är sämre lämpade för drift av barnboende och därigenom minska kostnaden.

Verksamheten rekommenderas att göra en gedigen marknadsundersökning för att uppskatta kostnader för större skala innan upphandling annonseras för att säkerställa att kostnadsbilden som presenteras i dagsläget kvarstår eller sänks.

Effekten på personal genom en nedläggning av ineffektiva interna boenden blir en negativ effekt. Verksamhetens behov av personal inom andra verksamhetsområden kvarstår däremot så påverkad personal bör kunna erbjudas anställning på annan placering.

Utifrån nuvarande kostnadsbild beräknas en besparing om 2000 kronor per dygn och individ möjlig.

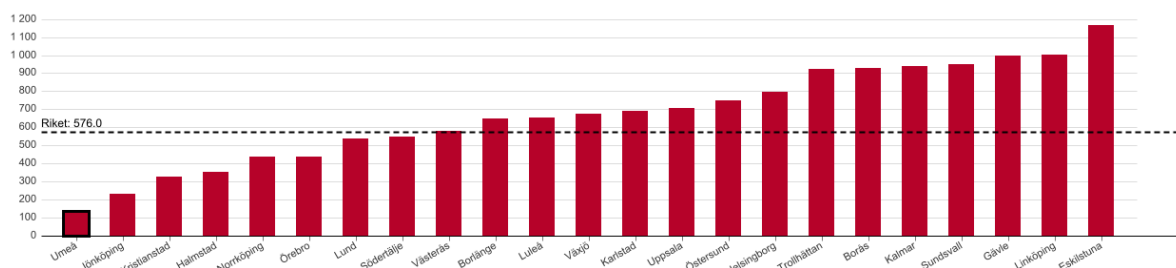
Räknat på 4 individer a 2000 kronor per dygn och individ kan en årsbesparing om 2,9 mnkr uppnås.

LSS-boende och SoL-boende

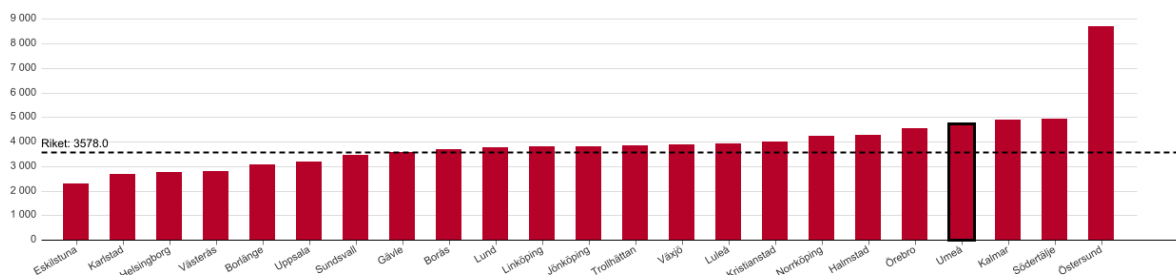
Bakgrund

Inom verksamheten i dagsläget har finns en stor andel brukar inom LSS-boenden. Genom att LSS-boenden har en snävare begränsning på mängden platser per boende så orsakar detta högre kostnader än ett SoL-boende. Ser verksamheten till nuvarande situation så har Umeå bland de lägsta kostnaderna i landet för SoL-boende per invånare jämfört med LSS-boende där kostnaderna per invånare är bland de högsta i landet.

Kostnad funktionsnedsättning särskilt boende enl. SoL 0-64 år, kr/inv (År: 2022)

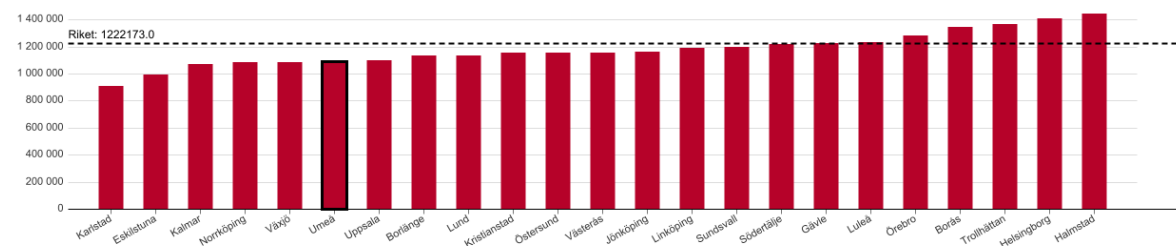

Kostnad funktionsnedsättning LSS boende, kr/inv (År: 2022)

Inflödet till LSS-boenden beräknas öka, med risk för viten, eftersom leveransen av boendeplatser inom LSS inte möter behoven. Anledningen till att leveransen är lägre än behoven är dels tillgången till tomter och i vilken takt Tekniska nämnden kan bygga, dels budgeten för förhyrningar. Särskilt Servicebostäder är främst förhyrningar.

Kostnad funktionsnedsättning LSS boende, kr/brukare (År: 2022)

Nämndens *kostnad per brukare* för LSS-boenden är i dagsläget bland de lägre kostnaderna i jämförelsegruppen större stad samtidigt som *kostnaden per invånare* i Umeå kommun är bland de

högre. Denna differens uppstår på grund av att en större andel av invånarna i Umeå kommuns LSS-verksamhet befinner sig i gruppboende som bostadsform.

De ekonomiska möjligheterna som existerar ses alltså inte vid kostnaden per brukare utan mängden brukare i gruppboende respektive mindre personalintensiva boendeformer.

Nämndens kostnader för interna gruppboendeplatser är i dagsläget 3170 kronor per brukare och dygn jämfört med externa gruppboendeplatser där kostnaden är 3248 kronor per brukare och dygn.

Vissa externa köpta platser har en dygnskostnad på 6300 kronor per dygn eller högre. Dessa platser är få och platser där mer bemanning krävs för att täcka brukarens komplexa behov.

Slutsats

Verksamheten ser i dagsläget behov av att upphandla platser för mer komplicerade ärenden som det ej finns kompetens eller lämpliga lokaler att bedriva dessa komplicerade ärenden i. Då dessa ärenden är få och kräver hög specialisering av personalgrupper ser verksamhet att det skulle vara bättre med en extern leverantör för att bättre utnyttja vår personal för våra brukare.

Nämnden bör dessutom se över fördelningen mellan LSS-gruppboenden och SoL-boenden och se över om en snedfördelning mellan LSS och SoL-boendeplatser finns utifrån statistik som visar på skilda kostnader per invånare inom Umeå kommun jämfört med jämförelsegruppen.

Fastighetsförvaltningen inom Umeå kommun kommer enligt plan att tillhandahålla SoL-boendeplatser med inflytt inom ett år vilket innebär att något behov av att upphandla SoL-boendeplatser ej föreligger i dagsläget.

Övergripande slutsats

Verksamhetens övergripande slutsats efter närmare undersökning av driftsformer är följande.

Verksamhetens interna drift är kostnadseffektiv och i de fall den inte är kostnadseffektiv beror det på lokaler som försvårar kostnadseffektiv drift. Lokalfrågan kommer fortsätta vara svår i en expansiv stad som Umeå där verksamhetslokaler konkurrerar med bostäder och näringsliv om tomter.

Det faktum att gruppboenden ej kan byggas i stor skala orsakar också ett större behov av tomter än tex ett äldreboende behöver för samma mängd platser.

Utifrån lokalförsörjningsfrågan och de möjligheter tekniska nämnden har att förhyra nya lokaler för behov och tillväxt inom individ- och familjenämndens verksamheter så bör verksamheten få mandat att utforska upphandling av platser hos externa leverantörer inom barnboende, LSS-boende för komplexa ärenden.

Verksamheten ser behovet av att upphandla platser för komplexa ärenden på grund av att det ej ses kostnadseffektivt eller möjligt att tillhandahålla insatser i dessa komplexa ärenden. Det beror på att dessa komplexa ärenden kan behöva enskilda lokaler samt speciellt utbildad personal som är svår att ersätta och utbilda. Verksamheten ser att det blir effektivare att använda den tillgängliga personalen mer generellt för att minska konsekvenser av kompetenskrisen i samhället.

Upphandling bör ske genom marknadsundersökningar och i samråd med tekniska förvaltningens verksamhet för att säkerställa effektivt lokalutnyttjande av kommunens egna lokaler samtidigt som lokaler tillhandahålls i tillräcklig utsträckning att insatser kan erbjudas i god tid.

Nämnden föreslås besluta att verksamhet upphandla LSS-platser för brukare med komplexa behov samt upphandla lokala LSS 9:8 platser.

Övergripande ekonomiska effekter

Barnkonsekvensanalys

Ansvarig: Simon Blomberg, Ekonomichef Individ och familjenämnden	Upprättad: [2024-08-26]
Deltagare: Simon Blomberg, Ekonomichef Louise Palmén, Barnrättstrateg Frida Renström, Enhetschef LSS-boende	Reviderad:
Enkel prövning upphandling av lokala boendeplatser enligt LSS §9:8	

Vad är en enkel prövning och när ska den användas?

En barnkonsekvensanalys ska göras när beslut ska fattas eller åtgärder vidtas som direkt eller indirekt påverkar barn. Syftet med barnkonsekvensanalysen är att säkerställa att barns rättigheter finns med i beslutsfattandet som rör verksamheten. En barnkonsekvensanalys innebär att göra en helhetsbedömning av vad som är den bästa möjliga lösningen för barnet/barnen som berörs av förslaget/åtgärden. Det finns två mallarna för barnkonsekvensanalyser, en enkel och en fördjupad. Mallarna ska användas inför beslut om förslag och åtgärder som rör verksamhetsförändringar, till exempel inför skapandet av rutiner och handlingsplaner, vid verksamhetsåtgärder och fysiska förändringar som påverkar verksamheten.

En enklare prövning kan vara tillräcklig om åtgärder enbart påverkar barnet eller barnen i begränsad utsträckning eller i beslut där det är uppenbart vad som är barnets bästa. I ärenden där det kan finnas ett uttryckligt skyndsamhetskrav i författningen eller där det med hänsyn till ärendets karaktär behöver tas skyndsamt beslut finns det anledning att använda mallen för enkel prövning. En enklare prövning kan leda till beslut om att en fördjupad barnkonsekvensanalys behöver göras.

Barnkonventionen slår fast att vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa (Artikel 3.1). Ett barn är varje människa under 18 år (Artikel 1).

Frågeställning som ska prövas

Är det bättre för barn i Umeå med geografiskt lokalt belägna LSS 9:8 boenden inom Umeå än i andra kommuner?

Bakgrund och nulägesbeskrivning

Barn med funktionsnedsättning har samma rättigheter som alla andra barn. Men barn med funktionsnedsättning och deras familjer kan behöva mer stöd från samhället för att uppnå jämlika levnadsförhållanden.

I dagsläget har nämndens verksamheter svårigheter att tillhandahålla boendeplatser enligt LSS § 9:8 vilket leder till att barn ibland behöver placeras på annan ort än Umeå.

Att flytta till ett LSS 9:8 boende är en stor omställning för barn med rätt till denna insats.

Att upphandla LSS § 9:8 platser lokalt skulle gynna dessa barn genom närhet till familj, professionella och andra viktiga personer i barnets nätverk.

Utifrån konventionen om barns rättigheter så kan vi se att det finns en rad artiklar som blir problematiska att uppfylla genom att tillhandahålla plats på annan plats än hemort eller genom att ej erbjuda plats alls.

Genom att ej uppfylla barnkonventionen på dessa punkter får det stora negativa konsekvenser för barn och familjer som påverkas deras mående på kort och lång sikt.

Barn som berörs och påverkas

Ja, beslutet påverkar barn direkt genom att förbättra för barn genom närhet till familj, professionella och andra viktiga i nätverket vid behov av LSS § 9:8 boendeplatser.

Barnkonventionen och lagstiftning

Barn har rättigheter enligt FN:s konvention om barnets rättigheter. Syftet med konventionen är att stärka barnets rättigheter genom att tydliggöra att barn är rättighetsbärare. Från och med den 1 januari 2020 gäller artiklarna 1-42 i konventionen som svensk lag. Det innebär bland annat att alla som tillämpar bestämmelse i svenska lagar ska tolka dessa i förhållande till barnkonventionen. Frågeställningen som provas omfattas av hela barnkonventionen, men de artiklar som står i direkt påverkan till frågeställningen är:

- Förbud mot diskriminering (artikel 2)
- Barnets bästa (artikel 3)
- Barnets rätt till liv och utvecklig (artikel 6)
- Barnets rätt att uttrycka sina åsikter (artikel 12)

Artikel 6 om rätten till liv, överlevnad och utveckling ska tolkas i förhållande till övriga grundprinciper och får också sitt innehåll genom bland annat följande artiklar:

- Rätten till hälso- och sjukvård (artikel 24)
- Rätten till utbildning (artiklarna 28 och 29)
- Rätten till skälig levnadsstandard (artikel 27)
- Rätten till social trygghet (artikel 26)
- Rätten till fritid och kultur (artikel 31)
- Barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som gör det möjligt för dem att delta aktivt i samhället (artikel 23)

De åtgärder som genomförs för att säkerställa rättigheterna för barn som har rätt till LSS 9:8 ska särskilt beakta och rikta sina mål för att uppnå artikel 23.1. Av artikel 23.2 framgår att konventionsstaterna erkänner rätten till särskild omvårdnad för ett barn med funktionsnedsättning och ska, inom ramen för tillgängliga resurser, uppmuntra och säkerställa att de berättigade barnet och de som ansvarar för dess omvårdnad får stöd för vilket ansökan föreligger.

Barn och unga med funktionsnedsättning kan få insatser enligt både lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Till stöd för tillämpning finns Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, SOSFS 2012:6, samt Socialstyrelsens handbok *Stöd till barn och unga med funktionsnedsättning, Handbok för handläggning och utförande av LSS-insatser* (2020-10-7018).

Exkludering och/eller diskriminering (Artikel 2)

Alla barn har samma rättigheter och samma värde och inget barn får diskrimineras. Barn med funktionsnedsättning är en av de mest utsatta grupperna av barn. I många fall ökar vissa gruppers utsatthet på grund av att flera olika slags diskrimineringsgrunder kombineras. Genom att ha fler boendeplatser enligt LSS 9:8 kan Umeå kommun tillgodose fler barns behov i kommunen och barnen behöver då inte flytta på grund av deras särskilda behov.

Konsekvenser för något barns levnadsvillkor (Artikel 6)

Positiva konsekvenser

Konsekvenserna frågeställningen innebär för barn som har rätt till LSS 9:8 ska ses genom rättigheterna som beskrivs i artikel 6, om rätten till liv, överlevnad och utveckling och tolkas tillsammans med bland annat följande artiklar:

- Rätten till hälso- och sjukvård (artikel 24)
- Rätten till utbildning (artiklarna 28 och 29)
- Rätten till skälig levnadsstandard (artikel 27)
- Rätten till social trygghet (artikel 26)
- Rätten till fritid och kultur (artikel 31)
- Barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som gör det möjligt för dem att delta aktivt i samhället (artikel 23)

Barn får bättre levnadsvillkor genom möjlighet till LSS 9:8 placeringar på hemmaort istället för att bli erbjudna plats på annan ort. De positiva effekterna av att bo kvar nära sin familj och bibehålla sitt sociala nätverk, rutiner och professionella kontakter står i direkt relation till hur det också möjliggör att leva upp till ovanstående artiklar.

Barn som har rätt till LSS 9:8 har ofta särskilda behov av regelbundenhet där regelbundna kontakter med familj och andra viktiga i nätverket gynnar barnet.

Något som också är vanligt för barn inom målgruppen är att familjebesök kan behöva flyttas och anpassas efter barnets mående och situation vilket är lättare att klara genom ett boende nära familjen.

Barn som har rätt till LSS 9:8 har större svårigheter än andra barn att förhålla sig till nya situationer, nya människor och nya platser och ställer större krav på omsorgspersonerna att göra anpassningar för barnet och förstå och tyda barnets känslor och behov.

Förutsättningarna för att fler barn ska må bättre kommer öka på grund av en stabilare och tryggare situation. Genom att fler barn får möjlighet att bo kvar i Umeå kommer det bli lättare att tillgodose barnens behov och de får större möjligheter att utvecklas och må bra.

Negativa konsekvenser

Det går inte att se några direkt negativa konsekvenser för barn, då hänsyn till barns behov av omsorg, stöd och skydd ska tas vid en utredning inför beslut om LSS 9:8. Vissa barn kan behöva boendeplatser på andra platser, tex p g a behov av specialistläkare och behov av skydd från sin familj.

Barnets/Barnens delaktighet och åsikt/er (Artikel 12)

Nej, det är en möjlighet som utforskas för verksamhet och barn har ej tillfrågats.

Analys och bedömning

Genom att vi idag inte kan erbjuda boende enligt LSS 9:8 till alla som har behov av det lokalt i Umeå bryter vi idag mot en rad artiklar i barnkonventionen.

Analysen visar på att det är bättre för barn att kunna bo på LSS 9:8 boende lokalt i Umeå nära sin familj än på annan ort. Det är utifrån barnets bästa att erbjuda fler barn geografiskt lokalt belägna LSS 9:8 boenden inom Umeå än i andra kommuner.

Slutsats

Är beslutet/åtgärden uppenbart i enlighet med barnets bästa?

Ja, beslutet är uppenbart i enlighet med barnets bästa.

Motivering till behov av fördjupad prövning?

Behov av fördjupad prövning anses ej behövlig utifrån att den enkla prövningen så tydligt visar att vi inte lever upp till artiklarna i barnkonventionen genom att inte tillhandahålla fler boendeplatser enligt LSS 9:8 i Umeå kommun.

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

§ 115

Diariennr: IFN-2024/00003

Ekonomirapport till och med april individ- och familjenämnden 2024

Beslut

Individ- och familjenämnden godkänner ekonomirapporten.

Att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att vid sidan av redan pågående effektiviseringsarbete:

- Ta fram ytterligare förslag till effektiviseringar för att uppnå en budget i balans. Förebyggande verksamhet ska så långt som möjligt fredas i det arbetet. Uppdraget ska återredovisas i september.
- Att återkomma med en redovisning till nämnden kring lärdomar att dra kring arbetssätt från jämförbara kommuner som kan uppvisa en lägre nettokostnadsavvikelse än Umeå kommun inom funktionshinderomsorg respektive Individ- och familjeomsorg. Uppdraget ska redovisas till nämnden i oktober.

Utöver detta ska som tidigare beslutat redovisning av arbetet med att säkerställa tillgången till lokaler för LSS-boenden ske under sammanträdet i juni 2024 för behandling av nämnden.

Reservation

Hanna Lundin Jernberg (L), Veronica Kerr (KD) och Andreas Sellstedt (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ajournering

Mötet ajourneras 08:58- 09:05

Ärendebeskrivning

Sammanfattning

Individ- och familjenämndens resultat för perioden (-23,8 mnkr) förklaras av funktionshinderomsorg (-11,6 mnkr), gemensamma kostnader (-0,7

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

mnr), ensamkommande barn (-0,1 mnr), försörjningsstöd (+1,3 mnr) samt individ- och familjeomsorg (-12,6 mnr). Individ- och familjenämndens nettokostnader (589 mnr har ökat med 9,6% (52 mnr) i jämförelse med 2023. För att ha en budget i balans kunde nettokostnaderna öka med 5,1 % (28mnr) vilket innebär en negativ budgetavvikelse på 23,8 mnr

Gemensamma kostnader

Individ- och familjenämndens gemensamma kostnader uppvisar en positiv avvikelse på -0,7 mnr.

Den sammanlagda kostnaden för viten ej verkställda beslut uppgår för perioden till 440 tkr varav 158 tkr är för boende enligt LSS. 28 tkr är viten för ej verkställda beslut genom kontaktperson och 254 tkr för ledsagarservice.

Funktionshinderomsorg

Inom funktionshinderomsorgen beror resultatet (-11,6) på flertalet verksamheter och generellt sett handlar det fortsatt om påverkan på verksamhetsområdet i form av minskning av timmar utförda inom hemtjänsten jämfört med budgeterat samt högre kostnader för LSS-boenden. För april är det ärendet inom Försäkringskassan och en omvärdering av semesterlöneskulden som påverkar resultatet till stor del. Försämringen om (-10 mnr) består till stor del av dessa genom Försäkringskassan (-4,4 mnr) och omvärderingen (-3,7 mnr).

De verksamheter som har störst effekt är hemtjänsten och övriga insatser LSS.

- **Hemtjänst +11,5 mnr.** Överskottet beror främst på att antalet beviljade timmar varit 60 % av budget och i jämförelse med samma period 2023 har antalet beviljade timmar minskat med 14,8 %. Hemtjänsten fortsätter sin långsiktiga trend med mindre insatser.
- **Övriga insatser LSS +2,2 mnr.** Överskottet beror på lägre kostnader för ledsagarservice, avlösarservice och kontaktpersoner.

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

- LSS-boende -16,7 mnkr. LSS-boende uppvisar ett negativt resultat där LSS-boende kvarhåller de volymer som sågs under slutet av 2023. LSS-boenden fortsätter vara kostsamma för kommunen med en svårighet att få en kostnadsbild som motsvarar budget. Behovet av externa placeringar kommer från en avsaknad av lämpliga lokaler som kan möta upp brukares behov inom nämnden och det är inom dessa externa placeringar underskottet ligger.
Den interna verkställigheten uppvisar ett mindre underskott på grund av barnboenden där lokaler ej möjliggör att bedriva boenden kostnadseffektivt.
- Personlig assistans LSS och SFB. -8,8 mnkr. Ett mindre underskott uppvisas inom verkställigheten där man ser ökande personalkostnader. Förändringen från februari består till stor del av en återbetalning till Försäkringskassan som bokförts som kostnad. Ärendet pågår men har kostnadsförts av försiktighetsprincip.

Individ- och familjeomsorg

Underskottet inom individ- och familjeomsorgen (-12,6 mnkr) beror framför allt på barn- och ungdomsvården (-6,5 mnkr) där behov av konsultstödda familjehem och av extern institutionsvård är fortsatt större än budget med extern institutionsvård fortsätter ligga på de höga nivåer som uppstod under slutet på 2022.

Inom vuxna missbruksvården är det ett underskott på (-8,2 mnkr) där nämnden ser att öppna insatser i Umeå ökat mycket och många av dessa insatser riktar sig mot tidigare kända individer som blivit äldre.

Verksamheten fortsätter sitt arbete med att granska placeringar och undersöka möjligheter att ta hem placerade individer för att minska kostnader.

Bytet av verksamhetssystem fortsätter påverka uttaget av statistik och analysmöjligheter av IFO verksamheterna

Ensamkommande barn

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

Underskottet inom verksamheten för ensamkommande barn (-0,1 mnkr) beror på högre lokalkostnader än budgeterat. Underskottet minskat lite pga högre mängd ensamkommande arn inom verksamheten.

Försörjningsstöd

Försörjningsstödet resultat för perioden är (+1,3 mnkr). Någon djupare jämförelse om mängden hushåll och snittbelopp per hushåll går ej att göra under februari då statistiken för vissa insatser ej fungerar korrekt ännu med det nya verksamhetssystemet som IFO området gick in skarpt i under mitten av februari.

Utifrån att överskottet fortsätter öka samt samtal med enhetschefer på försörjningsstöd verkar tidigare trend med låg mängd försörjningsstöd hålla i sig.

Prognos

Prognosen efter april kvarstår på -69,2 mnkr. Prognosen baseras på en fortsatt hög kostnadsbild inom IFO området samt de externa placeringarna inom LSS-boenden. Den tillfälliga försämringen inom FO området på grund av de två kostnadsposterna räknar verksamheten med att kunna kompensera bra för under året.

Kostnaden för dygnsvilan fortsätter vara en osäkerhetsfaktor som kan påverka nämndens prognos negativt framöver och ekonomienheten, HR samt verksamhet fortsätter följa kostnadsutvecklingen för dygnsvilan.

Osäkerheten i prognosen för IFO området och Försörjningsstöd vill förtydligas genom svårigheten att göra analyser utan användbar statistik från verksamhetssystemet.

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Yrkande

Andreas Lundgren (S) yrkar från Socialdemokraterna:

Att nämnden ger förvaltningen i uppdrag att vid sidan av redan pågående effektiviseringsarbete:

- Ta fram ytterligare förslag till effektiviseringar för att uppnå en budget i balans. Förebyggande verksamhet ska så långt som

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

möjligt fredas i det arbetet. Uppdraget ska återredovisas i september.

- Att återkomma med en redovisning till nämnden kring lärdomar att dra kring arbetssätt från jämförbara kommuner som kan uppvisa en lägre nettokostnadsavvikelse än Umeå kommun inom funktionshinderomsorg respektive Individ- och familjeomsorg. Uppdraget ska redovisas till nämnden i oktober.

Utöver detta ska som tidigare beslutat redovisning av arbetet med att säkerställa tillgången till lokaler för LSS-boenden ske under sammanträdet i juni 2024 för behandling av nämnden.

Ahmed Hersi (MP) yrkar bifall till Andreas Lundgren (S) yrkande.

Hanna Lundin Jernberg (L) yrkar för Allianspartierna bifall till Andreas Lundgren (S) yrkande, under förutsättning att även alternativ inom extern regi beaktas i uppdraget om fler effektiviseringar.

Andreas Sellstedt (V) yrkar avslag på den del av Andreas Lundgren (S) yrkande som avser ytterligare effektiviseringar. Sellstedt (V) yrkar bifall på den del av Lundgrens (S) yrkande som avser återredovisning till nämnden av jämförelse med andra kommuner, under förutsättning att Lundgrens (S) yrkandet omformuleras.

Andreas Sellstedt (V) yrkar avslag på Hanna Lundin Jernberg (L) yrkande.

Ajournering av mötet begärs och beslutas.

Individ- och familjenämndens beslutsgång

Ordförande finner att Allianspartierna och Vänsterpartiet yrkar avslag till Socialdemokraternas yrkande, då Socialdemokraterna ej reviderar sitt yrkande utifrån Allianspartiernas och Vänsterpartiets yrkanden.

Ordförande frågar om yrkandena är rätt uppfattade och finner så.

Ordförande ställer bifall mot avslag till Socialdemokraternas yrkande och finner att det bifalles.

Reservation

Veronica Kerr (KD) och Hanna Lundin Jernberg (L) reserverar sig till förmån för Allianspartiernas eget yrkande enligt följande:

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-05-22

Allianspartierna är starkt kritiska till majoritetens val att inte innan sammanträde förankra hos övriga partier det yrkande som vi vet får stor påverkan på nämndens verksamhet. Kravet vi ställde, likt tidigare beslut om effektiviseringar, var att även alternativ inom extern regi ska beaktas i uppdraget om fler effektiviseringar. Vi beklagar att än en gång säger Socialdemokraterna nej utan att seriöst utreda frågan. Detta då styrande partier visar att de inte är intresserade av att beakta även privata alternativ för att nämnden ska nå en ekonomi i balans och klara av grunduppdragen.

Andreas Sellstedt (V) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Beslutsunderlag

Bildspel- Ekonomirapport tom april individ- och familjenämnden 2024

Beredningsansvarig

Ekonomichef Simon Blomberg

Beslutet ska skickas till

Ekonomichef Simon Blomberg

Kvalitetschef Ulrika Gustafsson

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2024-09-11

§ 95

Diariennr: IFN-2024/00174

Förslag till effektiviseringar för att uppnå en budget i balans - Upphandling LSS boendeplatser

Beslut

Individ- och familjenämndens arbetsutskottet enas om att låta ärendet gå utan eget yttrande till nämnden.

Ärendebeskrivning

I maj 2024 gav nämnden förvaltningen i uppdrag att ta fram ytterligare förslag på effektiviseringar.

Verksamheten har under en lång tid sett svårigheter att tillhandahålla boendeplatser till individer med behov av LSS-boendeplatser enligt LSS 9:8 och 9:9. Inom 9:8 kommer behovet kvarstå under tid då det i dagsläget finns en kö som vill ha plats som ej kan tillhandahållas inom Umeå. Att upphandla platser inom Umeå skulle gynna barn och familjer.

Inom LSS 9:9 syns ett behov av platser för individer med mer komplexa behov som kommunen ej kan tillhandahålla insatser för och ser svårigheter med kompetensförsörjning och anpassade lokaler för dessa komplexa ärenden.

Arbetsutskottets beslutsordning

Arbetsutskottet enas om att låta ärendet gå utan eget yttrande till nämnden.

Beslutsunderlag

Upphandling LSS

Barnkonsekvensanalys-enkel prövning, upphandling 9:8 LSS

Beredningsansvarig

Ekonomichef Simon Blomberg

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2024-09-11

Beslutet ska skickas till

Ekonomichef Simon Blomberg

Verksamhetschef Malin Björkman

Kvalitetschef Ulrika Gustafsson

Tjänsteskrivelse
2024-09-02

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariennr: IFN-2024/00155

Oberoende granskning av umgängesbegränsning - Fråga om verkställighet av oberoende granskning enligt § 156 kommunfullmäktiges beslut diariennr: KS-2022/00931

Förslag till beslut

Individ och familjenämnden fastställer att en oberoende granskning inte kan genomföras på ett sätt som säkerställer att sekretesskyddet enligt 26 kap 1 § offentlighets och sekretesslag (2009:400) för de enskilda som omfattas av socialtjänstens handläggning upprätthålls. Det föreligger sålunda hinder för individ- och familjenämnden att verkställa § 156 kommunfullmäktiges beslut diariennr: KS-2022/00931.

Ärendebeskrivning

Genom kommunfullmäktiges (KF) beslut § 156 diariennr: KS-2022/00931 är det beslutat att det skall genomföras en oberoende utredning av socialtjänstens handläggning motsvarande JO:s utredning i beslut daterat 2022-06-28 dnr 822-2022. Beslutet säger att den oberoende granskningen skall genomföras på ett sätt som säkerställer att sekretesskyddet för de enskilda som omfattas av socialtjänstens handläggning upprätthålls, samt att granskningen ska avse ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU.

Utredningen ska vidare svara på:

- om utredningarna säkerställer att barnets bästa tillgodoses, utredningarna är adekvata i förhållande till omständigheterna i dom enskilda fallen, utredningarna uppfyller formella krav.
- att utgående från ovanstående granskning ska förslag tas fram om vad som bör göras för att förbättra framtida handläggning.

Kommunfullmäktiges beslut har laglighetsprövats genom mål nr 1682-23, av Förvaltningsrätten i Umeå genom dom den 2024-04-10.

Förvaltningsrätten avslag överklagan och fastställde beslutet som lagligt. Förvaltningsrätten har endast prövat lagligheten av kommunfullmäktiges beslut, och har alltså inte tagit ställning till huruvida beslutet är genomförbart eller inte.

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2024/00155

Individ – och familjenämnden ska verkställa KF:s beslut om sekretesskyddet för de enskilda som omfattas av socialtjänstens handläggning kan upprätthållas.

Förvaltningen har utrett förutsättningarna för att verkställa beslutet. Efter att ärendet återremitterats för fortsatt beredning enligt beslut i nämndens arbetsutskott i juni (protokoll 2024-06-05 § 69) har utredningen kompletterats med ett rättsligt ställningstagande från SKR samt yttrande från kommunjurist, och en men- och sekretessprövning har genomförts inom ramen för utredningen. Bedömningen är att det inte står klart att uppgifter kan lämnas ut till en oberoende granskare utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. En oberoende granskning kan sålunda inte genomföras på ett sätt som säkerställer att sekretesskyddet för de enskilda som omfattas av socialtjänstens handläggning upprätthålls. Det föreligger därmed hinder för att verkställa beslutet.

Beslutsunderlag

Utredning om verkställande av kommunfullmäktiges beslut i ärende KS-2022-00931 2024-08-30

Mejl från enhetschef Erica Bålfors Birgersson till IVO 2024-04-16

Mejl från IVO till enhetschef Erica Bålfors Birgersson 2024-04-25

Melväxling enhetschef Erica Bålfors Birgersson- byråchef JO 2024-04-25

Utredning om verkställande av kommunfullmäktiges beslut i ärende KS-2022-00931 2024-05-15

Protokollsutdrag AU § 69 2024-06-05

Utlåtande från SKR 581939 Rättsligt ställningstagande PM 2024-08-20

Yttrande från kommunjurist; svar på § 69 IFN-2024/00155 2024-08-23

Beredningsansvariga

Jurist Maria Sydlén

Enhetschef Erica Bålfors Birgersson

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Kvalitetschef Ulrika Gustafsson

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Maria Sydlén
Jurist

Utredning 2024-08-30

Fråga om verkställighet av oberoendegranskning enligt § 156 kommunfullmäktiges beslut diariernr: KS-2022/00931

Bakgrund

Genom kommunfullmäktiges (KF) beslut § 156 diariernr: KS-2022/00931 är det beslutat att det skall genomföras en oberoende utredning av socialtjänstens handläggning motsvarande JO:s utredning i beslut daterat 2022-06-28 dnr 822-2022. Beslutet säger att en oberoende granskningen skall genomföras på ett sätt som säkerställer sekretessskyddet för de enskilda som omfattas av socialtjänstens handläggning upprätthåll, samt att granskningen ska avse ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU. Utredningen ska vidare svara på

- om utredningarna säkerställer att barnets bästa tillgodoses, utredningarna är adekvata i förhållande till omständigheterna i dom enskilda fallen, utredningarna uppfyller formella krav.

- att utgående från ovanstående granskning ska förslag tas fram om vad som bör göras för att förbättra framtida handläggning.

Kommunfullmäktiges beslut har laglighetsprövats genom mål nr 1682-23, av Förvaltningsrätten i Umeå genom dom den 2024-04-10. Förvaltningsrätten avslog överklagan och fastställde beslutet som lagligt. Förvaltningsrätten har endast prövat lagligheten av kommunfullmäktiges beslut, och har alltså inte tagit ställning till huruvida beslutet är genomförbart eller inte.

Individ – och familjenämnden (socialnämnden) ska verkställa KF:s beslut om sekretessskyddet för de enskilda som omfattas av socialtjänstens handläggning kan upprätthållas. Av protokollet från KF:s sammanträde framgår *tex* inte av vem den oberoende granskningen är avsedd att göras eller hur urval av underlag skall ske. Beslutad granskning utgör emellertid *inte* sådan tillsyn som utövas av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) eller Riksdagens ombudsmän (JO), gentemot vilken en socialnämnd har en uppgiftsskyldighet¹. Eftersom KF:s beslut inte avser kommunal revision och någon begäran från revision om utlämnande av uppgifter inte heller inkommit till socialnämnden, har nämnden inte kunnat förstå beslutet som att det är fråga om revision, varigenom revisorerna bl.a. prövar om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.² Utifrån KF:s beslut det står klar för socialnämnden att granskningen inte skall ske inom ramen för socialnämndens verksamhet genom någon som kan anses delta i socialnämndens ordinarie verksamhet. KF:s beslut avser som nämnden förstår det, en oberoende granskning där utredaren ska agera självständigt och i övrigt utanför de formella kontroll- och tillsynsorganen³.

Eftersom socialnämnden äger och ansvarar för de handlingarna som skulle ligga till grund för en granskning, så är det nämnden som måste utreda om uppgifter som omfattas av sekretess kan lämnas ut till en oberoende granskare utan hinder av sekretess. Frågan om genomförande har varit uppe i Individ- och familjenämndens arbetsutskott (AU) som

¹ 10 kap 28§ Offentlighets och sekretesslag (2009:400) (OSL) 13 kap 5§ SoL, 13 kap 6§ Regeringsformen

² 12 kap 1§, 3§, 9§ kommunallag (2017:725) (KL),

³ Kommunal revision, IVO och JO

beslutade- protokoll 2024-06-05 § 69 -att återremittera ärendet oberoende granskning av umgängesbegränsning för fortsatt beredning, och att underlaget bl.a. skulle kompletteras med vad SKR anser i frågan gällande utlämnande av sekretessuppgifter enligt beslut från kommunfullmäktige.

Bedömning

En oberoendegranskning kan inte genomföras på ett sätt som säkerställer att sekretesskyddet enligt 26 kap 1 § offentlighets och sekretesslag (2009:400) (OSL) för de enskilda som omfattas av socialtjänstens handläggning upprätthålls, det föreligger sålunda hinder för att verkställa § 156 kommunfullmäktiges beslut diariernr: KS-2022/00931.

Skälen för bedömningen

I lag reglerad tillsyn

Rättsligt ställningstagande SKR " [...] SKR vill också påminna om att det ingår i den kommunala revisionens uppdrag att granska all verksamhet som bedrivs inom bl.a. nämndernas verksamhetsområden, vilket inkluderar socialnämndens verksamhet. För att kunna utföra detta uppdrag har de kommunala revisorerna rätt att inhämta de upplysningar som behövs. Revisionens granskning omfattar som huvudregel inte ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild, men en granskning av sådana ärenden kan bl.a. ske utifrån allmänna utgångspunkter. Om de kommunala revisorerna finner det motiverat att genomföra en granskning av den aktuella verksamheten kan en allmän granskning av exempelvis handlägningsrutiner, standardfrågor etc. ske"

Av protokollet från KF:s sammanträde framgår inte av vem den oberoende granskningen är avsedd att göras. För fråga om verkställighet av kommunfullmäktiges beslut skall det påpekas att socialnämnden inte förstår det som ett beslut om granskning inom ramen för den kommunala revisionen med de begränsningar som följer med en sådan granskning och någon begäran om utlämnande av uppgifter har inte inkommit från revisionen.

Av 6 kap 7§ 2 st. kommunallag (2017:725) (KL) framgår att en nämnd inte får utöva i lag eller annan författning föreskriven tillsyn över sådan verksamhet som nämnden själv bedriver, den uppgiften kan då inte heller uppdras till eller avtalas om med någon, däremot hindrar inte bestämmelsen att varje nämnd har ett allmänt kontrollansvar inom sitt verksamhetsområde.⁴ Socialnämnden har genomfört en sådan allmän kontroll inom sitt verksamhetsområde, jfr med vad som framgår under rubrik "Intern kontroll och systematiskt kvalitets- och förbättringsarbete inom socialnämndens egen verksamhet"

IVO, är numer den myndighet som utövar föreskriven tillsyn över socialtjänsten.⁵ JO är en myndighet under riksdagen och utgör en del av Riksdagens kontrollmakt. JO har till uppgift att granska att myndigheter arbetar enligt de lagar och regler som styr deras arbete.⁶ JO granskar statliga och kommunala myndigheter, sålunda både IVO och kommuners

⁴ 6 kap 6§ 2 st KL, 3 kap 3§ Socialtjänstlag (2001:453), (SoL), SOSFS 2011:9 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete jfr individ och familjenämndens yttrande över motion 14/2022.

⁵ 13 kap 1§ SoL, Jfr Förordning (2013:176) med instruktion för Inspektionen för vård och omsorg

⁶ Lag (2023:499) med instruktion för Riksdagens ombudsmän (JO), 1§, 14§

socialtjänster. Kommunala socialnämnder har en uppgiftsskyldighet gentemot tillsynsmyndigheterna IVO och JO, vilka särskilt har i uppdrag att granska myndigheter.⁷

Får en myndighet i verksamhet som avser tillsyn eller revision, från en annan myndighet en sekretessreglerad uppgift, blir sekretessbestämmelsen tillämplig på uppgiften även hos den mottagande myndigheten, dvs sekretessen upprätthålls.⁸

Tillsyn av IVO och JO kan initieras på olika sätt exempelvis genom ett klagomål/anmälan från enskild eller på tillsynsmyndighetens eget initiativ, en begäran från en nämnd om tillsyn över deras egen verksamheten hör inte till dessa. Frågan har av socialnämnden ändå ställts till IVO och JO. Svaret från båda myndigheterna är att de inte kommer inleda någon tillsyn på socialnämndens begäran.⁹

Intern kontroll och systematiskt kvalitets- och förbättringsarbete inom socialnämndens egen verksamhet

KF:s beslut avser inte en intern kontroll av socialnämnden som en del av socialnämndens egen verksamhet¹⁰ genom dess personal eller någon som kan anses delta i socialnämndens ordinarie verksamhet, det framgår vid en jämförelse av KF:s beslut med Individ- och familjenämndens yttrande över motion 14/2022. - *Utredning av socialtjänstens handläggning i ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU.* I yttrandet förklarar nämnden bl.a. att "som ett led i det ständiga förbättringsarbetet har ett internt arbete initierats och är i uppstartsfas, som syftar till att säkerställa att barnets bästa beaktas i handläggningen och att det går att utläsa i dokumentationen. Detta görs med innehållet i och resultatet av JO:s utredning som underlag. Det blir en del av det systematiska kvalitetsarbete som nämnden är ålagd att genomföra, till vilket det också finns särskilda funktioner kopplat. Mot bakgrund av ovanstående avslår nämnden motionen om en oberoende utredning, med hänvisning till att

⁷ 13 kap. 5§ SoL, 13 kap 6§ 2st Regeringsformen och 10 kap. 28§ OSL jfr JO:s uttalande från dnr 2598-2000, 2617-2000" *På grund av de maktbefogenheter som socialnämnden har, beslutens betydelse för enskilda samt med hänsyn till den sekretess som gäller inom socialtjänsten är det viktigt att det finns en offentlig tillsyn av verksamheten. Socialstyrelsen har tillsyn över socialtjänsten i riket medan tillsynen av socialnämndernas handläggning av enskilda ärenden i första hand utövas av länsstyrelsen i respektive län. Länsstyrelsen skall enligt 68 § SoL inom länet följa socialtjänstens tillämpning av socialtjänstlagen och bl.a. se till att socialnämnden fullgör sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt. Som framgår av bestämmelsen i 69 b § SoL har länsstyrelsen även tillsyn över viss enskild verksamhet. Länsstyrelsen har rätt att inspektera sådan verksamhet och får inhämta de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. Härutöver skall Riksdagens ombudsmän (JO), som är en del av riksdagens kontrollmakt, enligt 12 kap. 6 § RF utöva tillsyn över tillämpningen i offentlig verksamhet av lagar och andra författningar. Närmare regler om JO:s tillsyn finns i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän. Där sägs i 2 § att under JO:s tillsyn står bl.a. 1) statliga och kommunala myndigheter, 2) tjänstemän och befattningshavare vid dessa myndigheter och 3) annan som innehar tjänst eller uppdrag varmed följer myndighetsutövning, såvitt avser denna hans verksamhet. Bestämmelser om Justitiekanslerns (JK) tillsyn finns i lagen (1975:1339) om Justitiekanslerns tillsyn och förordningen (1975:1345) med instruktion för Justitiekanslern."*

⁸ 11 kap 1§ OSL

⁹ IFN-2024/00155-3, IFN-2024/00155-4

¹⁰ 6 kap 6§ 2 st KL, 3 kap 3§ Socialtjänstlag (2001:453), (SoL), SOSFS 2011:9 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, jfr yttrande Diarienr: 2022/00276 § 127.

det interna systematiska kvalitetsarbetet kan möta de frågeställningar som anges i motionen."

I enlighet med 6 kap. 6§ 2st kommunallagen (KL) ska nämnderna se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Det är nämnderna själva som bestämmer hur de ska se till att få den information som de behöver för att kunna kontrollera sin verksamhet. Med grund i Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder ansvarar socialnämnden för att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras enligt 3 kap 3§ socialtjänstlagen (SoL). Socialnämnden förklarade i yttrandet över motion 14/2022 att det pågående systematiska kvalitetsarbetet inom den egna verksamheten kunde möta de frågeställningar som angavs i motionen. Efter att yttrandet skrevs har det interna kontrollarbetet genomförts, brister uppmärksammas och förbättringsåtgärder vidtagits.¹¹ Det har för det genomförda systematiska kvalitetsarbetet inte anlitats någon utomstående för att utföra socialnämndens egen uppgift. I händelse av att socialnämnden skulle ha anlitat någon för att utföra socialtjänstens egen uppgift i fråga, så skulle kontrollen ändå ha utförts av en s.k. beroende eller osjälvständig uppdragstagare som blir knuten till och agerar på uppdrag av socialnämnden med hänsyn till sekretessen, dvs för att den skall kunna upprätthållas, jfr SKR:s rättsliga ställningstagande och JO dnr 2598-2000, 2617-2000¹².

Även om socialnämnden i sin verksamhet skulle ha anställt en helt ny person för att utföra kontrollen inom ramen för den anställningen, skulle det likt SKR skriver i sitt rättsliga ställningstagande endast innebära att det är *"ett par nya ögon som tittar på handläggningen i de aktuella ärendena"*. Det skulle inte vara fråga om en oberoende granskning eftersom personen i fråga skulle ha sin anställning hos- och arbeta för -socialnämnden.

Trots socialnämndens yttrande över motion 14/2022 och nämndens vid tillfället egna pågående arbete med det interna kontrollarbetet har KF beslutat att bifall motionen och det har gjorts utan några justeringar med hänvisning till socialnämndens då pågående arbete som sagts kunna möta de frågeställningar som angetts i motionen. Av Kommunfullmäktiges beslutsprotokoll kan det inte utläsas att beslutet avser fråga om revision. Däremot går det utläsa att KF har beslutat att bifalla motionen 14/2022 om att en oberoende utredning motsvarande JO:s utredning i dnr 822-2022 skall genomföras, dvs en granskning av någon som är oberoende från socialnämnden likt JO, vilket är något annat än en internkontroll inom ramen för socialnämndens egen ordinarie verksamhet.

Utredning av en oberoende utredare som agerar självständigt, utanför socialnämndens verksamhet

Rättsligt ställningstagande SKR " [...] En person som har till uppgift att utföra en oberoende granskning av socialnämndens verksamhet kan inte anses delta i myndighetens ordinarie verksamhet och är därmed inte en uppdragstagare i OSL:s mening.

Det finns ingen sekretessbrytande bestämmelse som träffar ett uppgiftslämnande till en sådan oberoende granskare av socialnämndens verksamhet (jfr. 10 kap. 17 § OSL som möjliggör utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till en tillsyns- eller revisionsmyndighet) [...]. "

¹¹ IFN-2023 Kvalitetsberättelse för individ och familjenämnden 2023, IFN- 2023/00328 utredning om socialtjänstens handläggning avseende umgängesbegränsning.

¹² Här uttalade JO sig i fråga om anlitande av privaträttsliga subjekt som utredare inom socialtjänsten och fann att så var är möjligt i de fall när socialnämnden utifrån offentlighetsrättsliga aspekter använda s.k. beroende eller osjälvständiga uppdragstagare.

En person som skall granska socialnämndens verksamhet men som inte är en uppdragstagare eller på annat jämförbart sätt är knuten till socialnämnden så att den kan "anses" delta i myndighetens ordinarie verksamhet, dvs en oberoende granskare, som agerar utanför för de formella kontroll och tillsynsorganen, den omfattas inte av OSL, jfr JO dnr 2598-2000, 2617-2000, JO Dnr 3032-2011.

Socialtjänstsekretess, 26 kap 1§ offentlighets och sekretesslag (2009:400) (OSL)

Frågan om uppgifter om enskilda som finns hos socialnämnden kan göras tillgängliga för en oberoende granskare är primärt avhängig av om ett utlämnande kan ske utan att det innebär "men" för den som skyddas av sekretessen.

Socialtjänstsekretess omfattas av ett omvänt skaderekvisit, vilket innebär att det råder presumtion för sekretess för uppgifter om enskilda och deras närstående. Utgångsläget för "men"-prövningen är upplevelsen hos den som skyddas av sekretessen, inte, vad personalen hos myndigheten tycker eller upplever, jfr prop. 1979/80:2 Del A s. 80 f. Men kan uppstå på flera olika områden, integritet, missaktning, faktumet att förhållandena blir kända, risk att utsättas för våld, trakasserier eller psykiska obehag, osv., Socialstyrelsen skriver i Sekretess och tystnadspliktsgränser i socialtjänsten och hälso- och sjukvården på s 13f bl.a. att "*begreppet men har en mycket vidsträckt innebörd, men avser framför allt de olika kränkningar av den personliga integriteten som kan uppstå om uppgifterna lämnas ut. Det kan till exempel betyda att någon blir utsatt för andras missaktning om individens personliga förhållanden blir kända. Bara det att någon känner till en känslig uppgift om en person kan i många fall vara tillräckligt för att men ska föreligga.* Om myndigheten inte kan utesluta att den enskilde skulle lida men av att andra fick kännedom om den enskildes situation, kan uppgifterna som regel inte lämnas ut.

Avtalsreglerad tystnadsplikt och förbehåll enligt 10 kap. 14 § OSL och

I prop. 1981/82:186 s. 41–42 nämns som exempel den situationen – att en myndighet anlitar en skrivbyrå för utskrift av handlingar som innehåller sekretessbelagda uppgifter – och att problemet med att personalen hos det företag som myndigheten har anlitat inte omfattas av sekretess "oftast", (det sägs inte alltid) kan avhjälpas genom att det företag som myndigheten anlitar har sekretessavtal med sina anställda eller att myndigheten lämnar ut uppgifterna med förbehåll enligt 10 kap. 14 § OSL dvs att uppgifter som de får kännedom om inte får röjas för utomstående.

Även om ett företag skulle ha sekretessavtal med sina anställda, så är en sådan form av tystnadsplikt inte straffsanktionerad enligt 20 kap. 3 § brottsbalken, vilket bör beaktas vid prövningen av om ett utlämnande av en uppgift innebär "men" för den som skyddas av socialtjänstsekretessen 26 kap 1§ OSL.

Personal som omfattas av tystnadsplikt enligt OSL omfattas av ett straffrättsligt ansvar enligt 20 kap. 3 § brottsbalken, medan så inte är fallet när det gäller personalen hos ett anlitat företag, det är en mycket viktig skillnad. Den som omfattas av tystnadsplikt enligt OSL och röjer sekretesskyddade uppgifter om enskilda som är eller har varit föremål för socialtjänsten kan alltså ställas till ansvar straffrättsligt och dömas för brott mot tystnadsplikt, det kan inte en oberoende granskare i motsvarande situation vid en avtalsreglerad tystnadsplikt. Uppgifter om enskilda som är eller har varit aktuell för socialtjänsten är som regel av mycket integritetskänsligt slag. Risken för att uppgifter felaktigt lämnas ut är större när den personal

som behandlar uppgifterna inte arbetar under en straffsanktionerad tystnadsplikt.¹³ En avtalsreglerad tystnadsplikt innebär följaktligen att uppgifter om enskilda som är eller har varit föremål för socialtjänsten får ett svagare skydd än om personal som har tystnadsplikt enligt OSL genomför granskningen, vilket innebär att sekretesskyddet inte upprätthålls.

Yttrande från kommunjurist " [...] det noteras att bedömningen av om det går att använda förbehåll (10 kap. 14 § OSL) beror på hur uppdraget från fullmäktige tolkas av myndigheten. Om det tolkas likt det gjorts i myndighetens utredning ("den utomstående enskilde själv ska eftersöka och undersöka informationen") delar kommunjurist bedömningen. Om tolkningen däremot är att det är frågan om i förväg bestämda ärenden där det med säkerhet kan bedömas vilken information som kommer att lämnas ut/förmedlas (t.ex. de 20 senaste ärendena gällande umgängesbegränsning enligt LVU, likt den granskning som JO gjorde) kan ett utlämnande med förbehåll vara möjligt se t.ex. JK dnr. 1719-99-22. Sedan gällande ifall förbehåll faktiskt kan användas i de specifika fallen är det en prövning som inte kan ske på befintlig information. T.ex. behöver det i så fall prövas ifall förbehållet kan anses minska men i tillräckligt stor mån, ifall en oberoende utredare skulle vara villig att acceptera ett förbehåll, osv, osv."

Förbehåll kan bara ställas upp när en uppgift lämnas ut, inte i efterhand eller som ett generellt gällande förbehåll i förväg. Förbehåll kan vidare bara göras gällande i förhållande till en enskild person, det är inte tillämpligt i förhållande till andra myndigheter eller juridiska personer. Följaktligen måste det finnas en faktisk person gentemot vilken ett ev. förbehåll kan prövas och ställas upp. Förbehåll får bara ställas upp om förbehållet behövs och det sammanvägt med andra omständigheter, är tillräckligt för att undanröja det "men"- dvs skaderisk -som annars skulle utgöra hinder mot ett utlämnande. Om det handlar om ett material som innehåller många olika typer av uppgifter så måste myndigheten göra en individuell prövning av varje uppgift. För möjligheten att lämna ut annars sekretessbelagda handlingar med förbehåll, är vilken eller vilka sekretessregler som är tillämpliga samt för vilket ändamål och till vem utlämnandet sker.

Ett förbehåll inskränker rätten för en mottagare av uppgifter att förfoga över uppgifterna. Ett förbehåll kan t.ex. gälla förbud mot vidare spridning av handlingens innehåll eller publicering av namn. Några andra omständigheter än skaderisken ska inte ska beaktas. Ett förbehåll kan således tänkas vara godtagbart i en utlämnandesituation men inte i en annan beroende på om det i sammanhanget aktuella sekretessintresset kan tillgodoses genom förbehållet eller inte.

Vilken sekretessregel är tillämplig på fråga om utlämnande?

Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men, 26 kap 1§ OSL. Men kan som tidigare nämnt uppstå på flera olika områden, bl.a. integritet, missaktning, faktumet att förhållandena blir kända, risk att utsättas för våld, trakasserier eller psykiska obehag, osv.

I 10 kap 14§ står det att om en myndighet finner att sådan risk för skada, men eller annan olägenhet som enligt en bestämmelse om sekretess hindrar att en uppgift lämnas till en enskild kan undanröjas genom ett förbehåll som inskränker den enskildes rätt att lämna uppgiften vidare eller utnyttja den, ska myndigheten göra ett sådant förbehåll när uppgiften lämnas till den enskilde. Paragrafen är endast tänkt att användas i angelägna fall och om ett förbehåll kan undanröja den skaderisk som annars skulle utgöra ett hinder mot utlämnande och om förbehållet sammanvägt med andra omständigheter är tillräcklig.

¹³ Jfr JO Dnr 3032-2011

För vilket ändamål ska uppgifterna lämnas ut, och till vem skall uppgifterna lämnas ut?

Som verksamheten förstår det skall handlingar och uppgifter lämnas ut med ändamålet att åstadkomma en oberoende granskning av socialnämnden verksamhet, dvs samma typ av granskning som normalsett antingen kan komma till stånd inom ramen för socialnämndens egen normala verksamhet eller genom de formella kontroll och tillsynsorgan som har som uppgift att granska bl.a. socialnämnder.

Handlingarna och uppgifterna skall sålunda lämnas ut till en oberoende granskare lik JO, men som agerar helt utanför de formella kontroll och tillsynsorganen. Ett utlämnade av uppgifter till någon som inte kan sägas ingå hos eller vara knuten till socialnämnden på så sätt som anges i OSL, kan inte anses vara ett behörigt utlämnande avseende sekretessbelagd information eftersom det skulle handla om att låta någon utomstående behandla nämndens handlingar och information. Frågan är då om förbehåll skulle kunna tillämpas som sekretesshävandebestämmelse för att möjliggöra ett utlämnande.

Det är uppgifterna i handlingarna som skyddas av sekretessen, inte handlingen i sig. Som verksamheten förstår det skall en oberoende granskare likt JO, utifrån nämndens handlingar själv analysera information i dessa handlingar för att komma till vissa slutsatser. Även om ett utlämnande skulle begränsas till de 20 senast ärendena framgår det inte av KF:s protokoll hur urval av underlag skall ske. Det betyder att förbehållet skulle behöva vara generellt för alla uppgifter som skyddas av sekretess och som kan tänkas bli aktuell för en granskning, inte ett utlämnade av uppgifter i ett enskilt fall, eftersom granskaren avgör vilka ärenden och uppgifter av dessa 20 som ev. skall användas och ligga till grund för granskningen, menprövningen kan då svårligen utgå ifrån den som uppgiften angår och hur ett utlämnande kan tänkas påverka denne.

Uppgifterna skall som tidigare beskrivet inte lämnas ut till IVO, JO eller den kommunala revisionen. Inte heller är fråga om att socialnämnden skall genomföra en intern kvalitetskontroll. Då det inte framgår av KF:s protokoll av vem den oberoende granskningen är avsedd att göras så det finns ingen faktisk person att göra en men- och sekretessprövningen gentemot. Detta medför att socialnämnden skulle behöva söka efter någon som är villig att agera oberoende granskare likt JO, men detta förfarande är dock problematiskt i det att en nämnd inte får utöva i lag eller annan författning föreskriven tillsyn över sådan verksamhet som nämnden själv bedriver, och den uppgiften kan då inte heller uppdras till eller avtalas om med någon. Med hänsyn till granskningen inte avser att åstadkomma en intern kvalitetskontroll av socialnämndens verksamhet så skulle en oberoende granskare likt JO därför behöva begära uppgifter till utlämnande från socialnämnden. En sådan begäran skulle på samma sätt som om JO, IVO eller någon annan hade begärt ut handlingar och uppgifter, oavsett syftet med begäran, behöva prövas av socialnämnden. Så länge det inte finns någon att pröva utlämnandefrågan gentemot, så innebär det att förbehållet skall uppställas i förväg innan frågan om utlämnande av en uppgift faktiskt aktualiserats vilket inte är möjlighet. Förutsättningen att besluta om förbehåll är uteslutande inskränkt till de situationer då en förmedling av sekretessbelagda uppgifter faktiskt sker.

Uppgifter om enskilda som är eller har varit aktuell för socialtjänsten är som nämnt i regel av mycket integritetskänsligt slag. "Men" kan som ovan nämnt uppstå på olika områden. Bara det faktum att socialnämnden skulle låta en utomstående person få kännedom om enskildas uppgifter och förhållanden i ärenden enligt LVU vilka omfattas av sekretess enligt 26 kap 1§ OSL, kan innebära skada eller men enligt skaderekvisitet i den aktuella sekretessregeln, och det utan att den gentemot vilken ett förbehåll skulle ha uppställts, exempelvis sprider handlingens innehåll vidare eller publicerar någons namn. Ett förbehåll skulle mot den

bakgrunden, även om det fanns någon att ställa upp ett sådant emot, inte vara tillräckligt för att kunna undanröja det "men"- dvs den skaderisk -som annars skulle utgöra hinder mot ett utlämnande.

Samtycke

Yttrande från kommunjurist " [...] *Verksamheten har i sin utredning analyserat, samtycke (10:1 OSL) och nödvändigt utlämnande (10:2 OSL). I de delarna gör kommunjurist inte någon annan bedömning än verksamheten gjort under de angivna förutsättningarna [...].*"

Rättsligt ställningstagande SKR " [...] *Antingen kan myndigheten hämta in samtycke från berörda personer till att lämna ut uppgifterna. Huruvida detta är en lämplig och praktiskt möjlig lösning får myndigheten ta ställning till [...].*"

Inför kommunfullmäktiges beslut har det inte inhämtats några samtycken till utlämnandet från de personer som skyddas av sekretessen.

Det är fler parter än en som berörs av en LVU-utredning vilket i princip innebär att alla som uppgifterna berör behöver samtycka till att deras uppgifter skall lämnas ut till någon som står utanför socialtjänsten verksamhet och ledning och som ska behandla deras uppgifter. Vidare föreligger inte sällan helt olika inställning till socialtjänsten och LVU-vården mellan vårdnadshavare och barn samtidigt som det föreligger en s.k. beroendeställning i förhållandet mellan socialnämnden och de enskilda liksom en lojalitetssituation mellan barn och vårdnadshavare. Av den anledningen kan man inte med säkerhet avgöra om ett samtycke från de enskilda kan anses reellt eller påtvingat av rädsla för vad som skulle kunna bli konsekvensen av att man säger nej. Ett samtycke riskerar också att uppfattas som påtvingat eftersom en oberoende granskning av socialtjänstens verksamhet kan komma tillstånd på andra sätt tex genom klagomål och anmälan till IVO och JO direkt från enskilda. Med stor sannolikhet skulle ett samtycket vidare riskera att bli partiellt eftersom det inte sällan föreligger helt olika inställning till både socialtjänsten och LVU-vården mellan vårdnadshavare samt barn, vilket i sig skulle begränsa vilka uppgifter som kan lämnas ut. Utöver att det kan anses som direkt olämpligt att efterfråga ett samtycke mot bakgrund av den rådande beroendeställningen och lojalitetssituationen, så utgör detsamma att ett samtycke inte kan säkerställas vara reellt. Mot bakgrund av att ett samtycke inte med säkerhet kan sägas vara reellt står det inte klart att uppgifterna i fråga kan lämnas ut till en oberoende granskare utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Kan handlingarna lämnas ut i avidentifierat skick?

Rättsligt ställningstagande SKR " [...] *Alternativt kan uppgifterna i ärendena avidentifieras så att de inte kan härledas till en enskild. Om det går att genomföra en granskning på ett sådant avidentifierat underlag är en annan fråga. Det är inte bara uppgifter som namn och andra personuppgifter som omfattas av sekretess. Även uppgifter som tillsammans med annan information kan knytas till en identifierbar person omfattas av sekretessen [...].*"

Om man skall utgå från att granskningen skall genomföras utifrån samma typ av handlingar och uppgifter som JO tittat på i beslut daterat 2022-06-28, dnr 822-2022 så kommer uppgifterna att innehålla bl.a. uppgifter om namn och andra personuppgifter som skulle kunna maskeras. Handlingarna kommer likväl innehålla andra uppgifter som tillsammans med annan information inte kan uteslutas att de kan knytas till en identifierbar person bl.a. för att LVU-ärenden som sådana, många gånger ges stor medial uppmärksamhet. Även uppgifter som tillsammans med annan information kan knytas till en identifierbar person är också sådana uppgifter som omfattas av socialtjänstsekreessen. För att det skall stå klart att ingen enskild lider men av ett utlämnande i avidentifierat skick skulle så mycket information

behöva maskeras att något av värde för en utredning och en oberoende granskare inte återstår.

Nödvärdigt utlämnande

Yttrande från kommunjurist " [...] *Verksamheten har i sin utredning analyserat, samtycke (10:1 OSL) och nödvändigt utlämnande (10:2 OSL). I de delarna gör kommunjurist inte någon annan bedömning än verksamheten gjort under de angivna förutsättningarna [...].*"

Enligt 10 kap. 2§ OSL så hindrar inte sekretess att en myndighet eller en verksamhetsgren inom en myndighet lämnar ut uppgifter som de förfogar över till andra myndigheter eller till enskilda, om det är nödvändigt för att myndigheten som förfogar över uppgiften skall kunna fullgöra sin verksamhet, dvs sköta de uppgifter som myndigheten har ett legalt ansvar för. Det är Individ- och familjenämnden som kommunens utsedda socialnämnd som har ansvar för verksamhets bedrivande och för den interna kontrollen. Kvalitetskontroll av socialnämndens verksamhet kan komma tillstånd genom intern kontroll inom ramen för den egna verksamheten, det är sålunda inte nödvändigt att anlita en oberoende utredare. Det föreligger inte heller någon uppgiftsskyldighet gentemot en granskare som nu är i fråga jämlikt den mot kommunal revision, IVO och JO. Den sekretesshävande bestämmelsen "nödvändigt utlämnande" enligt 10 kap 2§ är sålunda inte tillämplig.

Bilagor till grund för utredningen

- Utlåtande från SKR 581939 Rättsligt ställningstagande PM 2024-08-20
- Yttrande från kommunjurist; svar på § 69 IFN-2024/00155 2024-08-23
- Mejl från enhetschef Erica Bålfors Birgersson till IVO 2024-04-16
- Mejl från IVO till enhetschef Erica Bålfors Birgersson 2024-04-25
- Melväxling enhetschef Erica Bålfors Birgersson- byråchef JO 2024-04-25

Maria Sydlén, Jurist

Från: Erica Bålfors Birgersson
Skickat: den 16 april 2024 14:58
Till: registrator@ivo.se
Ämne: fråga om utredning

Hej!

Jag skriver till er på uppdrag av ordförande i Individ- och familjenämnden Umeå kommun, och med anledning av ett beslut fattat i kommunfullmäktige i Umeå kommun i september 2023.

Kommunfullmäktige beslutade då;

- att bifalla motion 14/22: *Utredning av socialtjänstens handläggning i ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU.*

I motionen yrkades att en oberoende utredning motsvarande JO:s utredning (JO dnr 822-2022) genomförs i vår kommun.

Utredningen ska svara på:

- om utredningarna säkerställer att barnets bästa tillgodoses, utredningarna är adekvata i förhållande till omständigheterna i dom enskilda fallen, utredningarna uppfyller formella krav.
- att utgående från ovanstående granskning ska förslag tas fram om vad som bör göras för att förbättra framtida handläggning.

I kommunfullmäktiges beslut framgår även:

- att den oberoende granskningen genomförs på ett sätt som säkerställer att sekretesskyddet för de enskilda som omfattats av socialtjänstens handläggning upprätthålls, samt att granskningen rör ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU.

Som tillägg kan nämnas att beslutet överklagades av en medborgare – Laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen. Överklagandet avslogs, vilket meddelades i dom 2024-04-10.

Det kan även nämnas att förvaltningen som en del i det systematiska kvalitetsarbetet genomfört en intern undersökning, med samma utgångspunkter och frågeställningar som JO's nämnda utredning. Förbättringsåtgärder har vidtagits utifrån detta.

Just nu genomför Stöd- och omsorgsförvaltningen en utredning om verkställandet av kommunfullmäktiges beslut, där den centrala frågan är hur en oberoende utredning ska göras där sekretesskyddet för de enskilda upprätthålls. Vi är väl medvetna om att tillsyn från IVO vanligtvis inte initieras på det här sättet, men frågan behöver ändå ställas som en del i utredningen om verkställandet av KF's beslut – har ni möjlighet att inom ramen för ert tillsynsuppdrag initiera en tillsyn av Umeå kommun där frågeställningarna i nämnda motion utreds?

Hälsningar

Erica Bålfors Birgersson
Enhetschef, enheten för systematiskt kvalitetsarbete
090-16 36 64
070-950 69 65
erica.birgersson@umea.se

Umeå Kommun
Stöd- och omsorgsförvaltningen
901 84 UMEÅ
Besöksadress: Skolgatan 31A
www.umea.se/kommun

Från: Fatima Rouass-Abedian <Fatima.Rouass-Abedian@ivo.se>
Skickat: den 25 april 2024 11:30
Till: Erica Bålfors Birgersson
Ämne: Gällande förfrågan av tillsyn

Du får inte e-post ofta från fatima.rouass-abedian@ivo.se. [Se varför det här är viktigt.](#)

Hej Erica!

IVO har tagit emot en förfrågan om att inleda egeninitierad tillsyn av Umeå kommun. IVO kommer inte att initiera den efterfrågade tillsynen.

Vänligen

Fatima Rouass Abedian

Enhetschef
Direktnummer: 010-788 50 31
Telefonväxel: 010-788 50 00
Inspektionen för vård och omsorg (IVO)
Box 423
701 48 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23, Örebro
www.ivo.se
[Så behandlar IVO personuppgifter](#)

Från: Christina Fredin <Christina.Fredin@jo.se>
Skickat: den 8 maj 2024 16:39
Till: Erica Bålfors Birgersson
Ämne: Sv: fråga om utredning

Du får inte e-post ofta från christina.fredin@jo.se. [Se varför det här är viktigt.](#)

Hej,

Vi har tagit emot ert mejl och informerat JO Thomas Norling om er förfrågan ang. JO:s medverkan i en utredning som ska genomföras enligt ett beslut av kommunfullmäktige i Umeå kommun. JO utövar tillsyn över tillämpningen av lagar och andra föreskrifter i offentlig verksamhet, och den tillsynen bedrivs genom prövning av klagomål från allmänheten och genom egna initiativ. Granskningar genomförs inte på andra grunder, t.ex. på begäran av en myndighet, och JO kommer således inte inleda någon granskning med anledning av denna förfrågan.

Hälsningar,
Christina Fredin
Byråchef

Riksdagens ombudsmän • Box 16327 • Besöksadress Västra Trädgårdsgatan 4 A • 103 26 Stockholm
Telefon 08-786 42 91 • Telefon vxl 08-786 51 00 • Fax 08 21 65 58 • www.jo.se

Riksdagens ombudsmän – JO kommer att hantera dina personuppgifter på sätt som framgår av information på JO:s webbplats, se [Om JO > Behandling av personuppgifter](#)

Från: Erica Bålfors Birgersson <erica.birgersson@umea.se>
Skickat: den 16 april 2024 15:08
Till: Justitieombudsmannen <Justitieombudsmannen@jo.se>
Ämne: fråga om utredning

Hej!

Jag skriver till er på uppdrag av ordförande i Individ- och familjenämnden Umeå kommun, och med anledning av ett beslut fattat i kommunfullmäktige i Umeå kommun i september 2023.

Kommunfullmäktige beslutade då;

- att bifalla motion 14/22: *Utredning av socialtjänstens handläggning i ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU.*

I motionen yrkades att en oberoende utredning motsvarande JO:s utredning (JO dnr 822-2022) genomförs i vår kommun.

Utredningen ska svara på:

- om utredningarna säkerställer att barnets bästa tillgodoses, utredningarna är adekvata i förhållande till omständigheterna i dom enskilda fallen, utredningarna uppfyller formella krav.
- att utgående från ovanstående granskning ska förslag tas fram om vad som bör göras för att förbättra framtida handläggning.

I kommunfullmäktiges beslut framgår även:

- att den oberoende granskningen genomförs på ett sätt som säkerställer att sekretesskyddet för de enskilda som omfattats av socialtjänstens handläggning upprätthålls, samt att granskningen rör ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU.

Som tillägg kan nämnas att beslutet överklagades av en medborgare – Laglighetsprövning enligt 13 kap. kommunallagen. Överklagandet avslogs, vilket meddelades i dom 2024-04-10.

Det kan även nämnas att förvaltningen som en del i det systematiska kvalitetsarbetet genomfört en intern undersökning, med samma utgångspunkter och frågeställningar som JO´s nämnda utredning. Förbättringsåtgärder har vidtagits utifrån detta.

Just nu genomför Stöd-och omsorgsförvaltningen en utredning om verkställandet av kommunfullmäktiges beslut, där den centrala frågan är hur en oberoende utredning ska göras där sekretesskyddet för de enskilda upprätthålls. Vi är väl medvetna om att granskning från JO vanligtvis inte initieras på det här sättet, men frågan behöver ändå ställas som en del i utredningen om verkställandet av KF´s beslut – har ni möjlighet att inom ramen för ert uppdrag initiera en granskning av Umeå kommun där frågeställningarna i nämnda motion utreds?

Hälsningar

Erica Bålfors Birgersson
Enhetschef, enheten för systematiskt kvalitetsarbete
090-16 36 64
070-950 69 65
erica.birgersson@umea.se

Umeå Kommun
Stöd- och omsorgsförvaltningen
901 84 UMEÅ
Besöksadress: Skolgatan 31A
www.umea.se/kommun

Utredning om verkställande av kommunfullmäktiges beslut i ärende KS-2022/00931 "Motion 14/2022: Utredning av socialtjänstens handläggning i ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU; Anna-Karin Sjölander (C)"

Aktuell fråga

I september 2023 beslutade kommunfullmäktige att en utredning av socialtjänstens handläggning i ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU ska göras. I beslutet framkommer att det ska vara en oberoende utredning samt att den ska göras på ett sätt som säkerställer att sekretesskyddet för de enskilda som omfattats av socialtjänstens handläggning upprätthålls.

Individ-och familjenämnden är den myndighet hos kommunen som berörs av kommunfullmäktiges beslut och som har till uppgift att titta på förutsättningarna för genomförandet av en sådan oberoende utredning och verkställande av beslutet.

Bedömning

Efter att ha utrett förutsättningarna bedömer förvaltningen att beslutet inte kan verkställas. Detta på grund av sekretesshinder.

Skälen för bedömningen

Sammanfattningsvis handlar det om att det beslutade inte avser en intern kontroll eller systematiskt kvalitetsarbete som en del av nämndens egen verksamhet. Det avser inte heller föreskriven tillsyn som utövas av IVO eller JO, gentemot vilken socialtjänsten har en uppgiftsskyldighet. Beslutet måste då anses avse att åstadkomma en utredning via ett utomstående privaträttsligt subjekt där nämnden saknar inflytande över det arbete som utredaren ska utföra. För utredningens genomförande krävs att utredaren får tillgång till uppgifter om enskildas personliga förhållanden, och ett sådant utlämnande av uppgifter styrs av OSL. På grund av den sekretess som gäller till skydd för enskild inom socialtjänsten föreligger hinder för utlämnande av uppgifter till i detta fall en enskild, utomstående

utredare. En oberoende utredning enligt beslutet kan därför inte genomföras och beslutet kan inte verkställas.

Nedan följer ett utvecklat resonemang.

Intern kontroll och systematiskt kvalitets- och förbättringsarbete inom den egna verksamheten

Den oberoende utredning som beslutet avser utgör inte en intern kontroll eller ett systematiskt kvalitets- och förbättringsarbete som en del av nämndens egna verksamhet.

Individ- och familjenämnden har i yttrande över motion 14/2022 - Utredning av socialtjänstens handläggning i ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU meddelat bl.a. att "som ett led i det ständiga förbättringsarbetet har ett internt arbete initierats och är i uppstartsfas, som syftar till att säkerställa att barnets bästa beaktas i handläggningen och att det går att utläsa i dokumentationen. Detta görs med innehållet i och resultatet av JO:s utredning som underlag. Det blir en del av det systematiska kvalitetsarbete som nämnden är ålagd att genomföra, till vilket det också finns särskilda funktioner kopplat. Mot bakgrund av ovanstående avslår nämnden motionen om en oberoende utredning, med hänvisning till att det interna systematiska kvalitetsarbetet kan möta de frågeställningar som anges i motionen."

Nämnden gjorde bedömningen i yttrandet att det pågående systematiska kvalitetsarbetet inom den egna verksamheten var tillräckligt för att säkra kvaliteten. I enlighet med 6 kap. 6§ 2st kommunallagen (KL) ska nämnderna se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt. Det är nämnderna själva som bestämmer hur de ska se till att få den information som de behöver för att kunna kontrollera sin verksamhet.

Efter att yttrandet skrevs har det interna arbetet genomförts, och förbättringsåtgärder har vidtagits. Nämnden har tagit del av den interna utredningen, och i juni sker en uppföljning.

Det har inte bedömts finnas skäl att anlita någon utomstående fysisk person på uppdrag, till exempel en konsult, för att utföra socialtjänstens uppgifter inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, vilket en socialtjänst har möjlighet att göra. I en sådan situation blir uppdragstagaren knuten till och agerar på uppdrag av nämnden, och skulle då stå under ledning av ansvarig tjänsteman vid förvaltningen. Uppdragstagaren skulle då kunna sägas delta i nämndens "normala" verksamhet. Beskrivet förfarande möjliggör för uppdragstagaren att få tillgång till nödvändiga uppgifter om enskilda för att kunna utföra sitt uppdrag åt socialtjänsten.

Eftersom nämnden bedömt och påtalat att det interna systematiska kvalitetsarbetet är tillräckligt och att det inte är nödvändigt att anlita någon utomstående hjälp att utföra sina egna uppgifter, måste det beslutade anses avse något annat än en utredning inom ramen för den interna kontrollen och det systematiska kvalitetsarbetet som hör till socialtjänstens uppgifter.

För sakens skull kan nämnas att även om nämnden skulle beslutat annorlunda, och bedömt att det var nödvändigt att anlita någon utomstående att utföra socialtjänstens uppgifter, torde det inte kunna anses vara en oberoende utredning i enlighet med aktuellt beslut, då uppdragstagaren skulle vara knuten till och agera på uppdrag av nämnden.

Tillsyn över socialtjänst

Nämnden får själva inte utöva tillsyn över sin egen verksamhet, vilket framgår av 6 kap. 7§ 2st KL. Den uppgiften kan då inte heller uppdras till eller avtalas om med någon. Det är IVO som utövar den föreskrivna tillsynen över specifikt socialtjänsten, i enlighet med 13 kap. 1 § Socialtjänstlagen (SoL). JO utövar tillsyn över tillämpningen av lagar och andra föreskrifter i offentlig verksamhet.

Nämnden har uppgiftsskyldighet gentemot tillsynsmyndigheterna, vilket möjliggör för IVO och JO att ta del av uppgifter om enskilda. Detta beskrivs i 13 kap. 5§ SoL, och i 10 kap. 28§ offentlighet- och sekretesslagen (OSL).

Tillsyn från ovanstående myndigheter kan initieras på olika sätt. En begäran från en nämnd om tillsyn över den egna verksamheten hör inte till dessa. Frågan har ändå ställts till IVO och JO. Svaret från båda myndigheterna är att de inte kommer inleda någon tillsyn.

Utredning av en oberoende utredare som agerar självständigt

Det av kommunfullmäktige beslutade avser således en oberoende utredning där utredare agerar självständigt, utanför socialtjänstens verksamhet, utan uppdrag av nämnden och utanför de formella tillsynsorganen.

Det finns inga sekretesshävande bestämmelser för den aktuella situationen som tillåter nämnden att på eget initiativ lämna ut nödvändiga uppgifter till en utomstående utredare. Den utomstående utredaren skulle då behöva begära ut uppgifter och en sån begäran skulle prövas utifrån OSL.

Uppgifter om enskilda till utredningen

I enlighet med beslutet som kommunfullmäktige fattat skulle den oberoende utredningen motsvara en utredning som JO tidigare gjort (JO 822-2022). För genomförandet av den utredningen granskade JO beslut, utredningar och journalanteckningar under en viss tidsperiod i aktuella ärenden för frågan. Dessa handlingar består av uppgifter om enskildas personliga förhållanden.

Som nämnts tidigare är JO en tillsynsmyndighet gentemot vilken socialtjänsten har en uppgiftsskyldighet, vilket möjliggjort för JO att ta del av dessa handlingar.

Sekretess till skydd för enskild inom socialtjänst

Av 26 kap. 1 § OSL framgår att sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

De uppgifter som omfattas av sekretesskyddet är uppgifter om den enskildes personliga förhållanden, det vill säga i princip alla uppgifter som går att spåra till den enskilde individen. Genom socialtjänstsekretessen skyddas inte bara den som de personliga uppgifterna berör, utan även dennes närstående. OSL saknar en definition av personliga förhållanden, vad som avses med detta bestäms med ledning av vanligt språkbruk. Exempel på personliga förhållanden är namn, adress, ålder, familjesituation, hälsotillstånd, funktionsnedsättning, missbruk, anställning, ekonomisk situation m.m.

Utlämnande av uppgifter om enskilds personliga förhållanden

Inför allt utlämnande av uppgifter som skyddas av socialtjänstsekretess i enlighet med 26 kap. 1 § OSL måste nämnden alltid göra en prövning för att ta reda på om uppgifterna kan lämnas ut eller inte. En prövning görs gentemot den som begär uppgiften.

Menprövning

Socialtjänstsekretessen har ett omvänt skaderekvisit, vilket innebär att det råder presumtion för sekretess för uppgifter om enskilda och deras närstående. Utgångsläget för själva menprövningen skall vara den enskildes egen upplevelse, inte vad personalen hos myndigheten tycker eller upplever. Menbegreppet har en vidsträckt innebörd, men avser framför allt olika kränkningar av den personliga integriteten. Om uppgifterna lämnas ut kan det som exempel innebära att någon blir utsatt för andras missaktning om individens personliga förhållanden blir kända. Bara det faktum att någon känner till en känslig uppgift om en person kan i många fall vara tillräckligt för att men ska föreligga.

Nämnden kan bara lämna ut uppgifter om den enskilde, till annan än den enskilde själv, om det står helt klart att den enskilde inte skulle lida men av ett utlämnande.

För det fall en begäran skulle inkomma till socialtjänsten från någon utomstående utredare så behöver en sedvanlig men- och sekretessprövning göras i varje enskilt fall. Konstruktionen av det omvända skaderekvisitet innebär att uppgifter om en enskilds personliga förhållanden som förekommer hos socialtjänsten i princip bara kan lämnas ut med den enskildes samtycke enligt 10 kap. 1 § OSL eller i övrigt med stöd av OSL eller en lag eller förordning som OSL hänvisar till i enlighet med 8 kap. 1 § OSL.

Sekretessbrytande bestämmelser och bestämmelser om undantag från sekretess

Det finns inga samtycken till utlämnande i varje enskilt fall från enskilda som gäller för den enligt motionen s.k. oberoende utredningen, något utlämnande av uppgifter om enskildas personliga förhållanden skulle därför inte ske med stöd av samtycke i enlighet med 10 kap. 1 § OSL.

Något som redan nämnts är uppgiftsskyldighet till tillsynsmyndigheter och att ett utlämnande inte kan ske med stöd av 10 kap. 28 § OSL.

Ett utlämnande av sekretessbelagda uppgifter kommer inte kunna ske med stöd av nödvändigt utlämnande enligt 10 kap. 2 § OSL, då ett utlämnande i fråga inte är nödvändigt för att socialtjänsten ska kunna fullgöra de uppgifter som ankommer på dem som nämnd.

I 10 kap. 14 § OSL finns en väg för att i vissa fall undanröja sekretesshinder genom att en uppgift lämnas ut med ett förbehåll som inskränker den enskildes (den utomstående utredaren i det här fallet) rätt att lämna uppgiften vidare eller utnyttja den. Nämnden måste då kunna göra bedömningen att förbehållet undanröjer den risk för men eller skada som utan förbehållet skulle hindra att uppgiften lämnas ut.

För att en uppgift som omfattas av sekretess ska bedömas kunna lämnas ut med förbehåll måste utlämnandet i varje särskilt fall föregås av ett beslut i saken, vilket ska dokumenteras i ärendet. Ett sådant beslut ska ange vilken uppgift det är fråga om, till vem handlingen lämnas ut till och vem som därmed är bunden av förbehållet beträffande just den uppgiften och vad förbehållet har för innebörd.

Eftersom det i den här situationen torde handla om att låta någon utomstående enskild få tillgång till socialtjänstens samlade sekretessbelagda information för vissa ärendetyper, i vilken den utomstående enskilde själv ska eftersöka och undersöka informationen, blir det fråga om ett generellt utlämnande av uppgifter och inte ett utlämnande i ett enskilt fall.

Bestämmelsen är inte tillämplar på aktuell situation eftersom det saknas möjlighet för generella förbehåll.

Bakgrund

Kommunfullmäktiges beslut

Kommunfullmäktige beslutade i september 2023;

- att bifalla motion 14/22: Utredning av socialtjänstens handläggning i ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU.

I motionen yrkades att en oberoende utredning motsvarande JO:s utredning (JO dnr 822-2022) genomförs i vår kommun.

Utredningen ska svara på:

- om utredningarna säkerställer att barnets bästa tillgodoses, utredningarna är adekvata i förhållande till omständigheterna i dom enskilda fallen, utredningarna uppfyller formella krav.
- att utgående från ovanstående granskning ska förslag tas fram om vad som bör göras för att förbättra framtida handläggning.

I kommunfullmäktiges beslut framgår även:

- att den oberoende granskningen genomförs på ett sätt som säkerställer att sekretesskyddet för de enskilda som omfattats av socialtjänstens handläggning upprätthålls, samt att granskningen rör ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU.

Laglighetsprövning

Kommunfullmäktiges beslut har laglighetsprövats genom mål nr 1682-23, av Förvaltningsrätten i Umeå genom dom den 2024-04-10. Förvaltningsrätten avslog överklagan och fastställde beslutet som lagligt. Förvaltningsrätten har endast prövat lagligheten av kommunfullmäktiges beslut, och har alltså inte tagit ställning till huruvida beslutet är genomförbart eller inte.

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2024-06-05

§ 69

Diariennr: IFN-2024/00155

Oberoende granskning av umgängesbegränsning

Beslut

Individ- och familjenämndens arbetsutskott beslutar att återremittera ärendet för fortsatt beredning och att underlaget kompletteras i enlighet med Lundin Jernbergs (L) yrkande.

Ärendebeskrivning

I september 2023 beslutade kommunfullmäktige att en utredning av socialtjänstens handläggning i ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU ska göras. I beslutet framkommer att det ska vara en oberoende utredning samt att den ska göras på ett sätt som säkerställer att sekretesskyddet för de enskilda som omfattats av socialtjänstens handläggning upprätthålls.

Individ- och familjenämnden är den myndighet hos kommunen som berörs av kommunfullmäktiges beslut och som har till uppgift att titta på förutsättningarna för genomförandet av en sådan oberoende utredning och verkställande av beslutet.

Efter att ha utrett förutsättningarna bedömer förvaltningen att beslutet inte kan verkställas. Detta på grund av sekretesshinder.

Sammanfattningsvis handlar det om att det beslutade inte avser en intern kontroll eller systematiskt kvalitetsarbete som en del av nämndens egen verksamhet. Det avser inte heller föreskriven tillsyn som utövas av IVO eller JO, gentemot vilken socialtjänsten har en uppgiftsskyldighet. Beslutet måste då anses avse att åstadkomma en utredning via ett utomstående privaträttsligt subjekt där nämnden saknar inflytande över det arbete som utredaren ska utföra. För utredningens genomförande krävs att utredaren får tillgång till uppgifter om enskildas personliga förhållanden, och ett sådant utlämnande av uppgifter styrs av OSL. På grund av den sekretess som gäller till skydd för enskild inom

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2024-06-05

socialtjänsten föreligger hinder för utlämnande av uppgifter till i detta fall en enskild, utomstående utredare. En oberoende utredning enligt beslutet kan därför inte genomföras och beslutet kan inte verkställas.

Arbetsutskottet beslutsordning**Yrkande**

Hanna Lundin Jernberg (L) yrkar att underlaget ska kompletteras med vad SKR och kommunjurist anser i frågan gällande utlämnande av sekretessuppgifter enligt beslut från kommunfullmäktige.

Andreas Lundgren (S) yrkar att ärendet återremitteras för fortsatt beredning samt bifall till Lundin Jernbergs (L) yrkande.

Arbetsutskottets beslutsgång

Ordförande frågar om yrkande är rätt uppfattade och finner så.

Ordförande ställer bifall mot avslag avseende Lundgren (S) och Lundin Jernbergs (L) yrkande och finner att båda yrkandena bifalles. Ordförande finner att arbetsutskottet har beslutat om att återremittera ärendet för fortsatt beredning och att underlaget kompletteras i enlighet med Lundin Jernbergs (L) yrkande.

Beslutsunderlag

Utredning om verkställande av kommunfullmäktiges beslut i ärende KS-2022/00931

Beredningsansvariga

Jurist Maria Sydlén

Enhetschef systematiskt kvalitetsarbete Erica Bålfors Birgersson

Beslutet ska skickas till

Jurist Maria Sydlén

Enhetschef Erica Bålfors Birgersson

SAS Kristina Halleröd

Kvalitetschef Ulrika Gustafsson

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2024-06-05

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

2024-08-20

Ylva Lindblom
Avdelningen för juridik

Rättsligt ställningstagande om möjligheten att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en oberoende granskare av socialtjänsten

Bakgrund

Kommunfullmäktige i Umeå kommun beslutade om en utredning av socialtjänstens handläggning i ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU.

I beslutet anges att utredningen ska vara oberoende och att den ska göras på ett sätt som säkerställer att sekretesskyddet för de enskilda som omfattats av socialtjänstens handläggning upprätthålls.

Individ- och familjenämnden är den myndighet hos kommunen som berörs av kommunfullmäktiges beslut och som har till uppgift att titta på förutsättningarna för genomförandet av en sådan oberoende utredning och verkställande av beslutet. Efter att ha utrett förutsättningarna bedömde förvaltningen att beslutet inte kan verkställas på grund av sekretess.

Individ- och familjenämnden beslutade att inhämta ett ställningstagande från SKR om möjligheterna att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en oberoende granskare.

Rättslig reglering

Enligt 26 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (OSL) gäller sekretess inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men.

Med personliga förhållanden avses alla uppgifter som går att härleda till någon enskild individ, t.ex. namn, personnummer, adress, hälsotillstånd, släktskap, beviljade insatser och ekonomiska förhållanden.

Sekretessen gäller för alla anställda vid en myndighet, men också för uppdragstagare, förtroendevalda och andra likställda (2 kap. 1 § OSL). En uppdragstagare är en person som har uppdrag hos en myndighet och som

har en sådan anknytning till myndigheten att han eller hon kan sägas delta i dennas verksamhet. Med en myndighets verksamhet avses den egentliga verksamheten, dvs. den som framgår eller kan utläsas av myndighetens instruktion eller av någon annan reglering. OSL är därmed inte tillämplig på självständiga uppdragstagare, som visserligen har blivit anförtrodda uppgifter av en myndighet, men som handlar i eget namn och som utåt framstår som utrustade med egen kompetens.

Sekretess gäller i princip inte mot den enskilde själv. Den enskilde har därmed möjlighet att samtycka till att sekretessen helt eller delvis efterges (12 kap. 2 § första stycket OSL).

De kommunala revisorerna har enligt 12 kap. 9 § kommunallagen rätt att inhämta de upplysningar som behövs för revisionsarbetet. Uppgiftsskyldigheten bryter eventuell sekretess (10 kap. 28 § OSL) och om sekretessbelagda uppgifter lämnas till revisionen överförs sekretessen (11 kap. 1 § OSL).

SKR:s bedömning

Enligt SKR:s bedömning omfattas de aktuella uppgifterna av sekretess då det inte står klart att de kan lämnas ut utan att en enskild eller någon närstående till denne lider men.

En person som har till uppgift att utföra en oberoende granskning av socialnämndens verksamhet kan inte anses delta i myndighetens ordinarie verksamhet och är därmed inte en uppdragstagare i OSL:s mening.

Det finns ingen sekretessbrytande bestämmelse som träffar ett uppgiftslämnande till en sådan oberoende granskare av socialnämndens verksamhet (jfr. 10 kap. 17 § OSL som möjliggör utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till en tillsyns- eller revisionsmyndighet).

Om socialnämnden vill genomföra den oberoende granskningen finns enligt SKR:s uppfattning således två olika alternativ.

Antingen kan myndigheten hämta in samtycke från berörda personer till att lämna ut uppgifterna. Huruvida detta är en lämplig och praktiskt möjlig lösning får myndigheten ta ställning till.

Alternativt kan uppgifterna i ärendena avidentifieras så att de inte kan härledas till en enskild. Om det går att genomföra en granskning på ett sådant avidentifierat underlag är en annan fråga. Det är inte bara uppgifter som namn och andra personuppgifter som omfattas av sekretess. Även uppgifter som tillsammans med annan information kan knytas till en identifierbar person omfattas av sekretessen.

Ett annat alternativ är att anställa en person som utför granskningen inom ramen för sin anställning. Eftersom personen i fråga kommer att ha en anställning hos myndigheten är det inte fråga om en oberoende granskning, men väl ett par nya ögon som tittar på handläggningen i de aktuella ärendena.

SKR vill också påminna om att det ingår i den kommunala revisionens uppdrag att granska all verksamhet som bedrivs inom bl.a. nämndernas verksamhetsområden, vilket inkluderar socialnämndens verksamhet. För att kunna utföra detta uppdrag har de kommunala revisorerna rätt att inhämta de upplysningar som behövs. Revisionens granskning omfattar som huvudregel inte ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild, men en granskning av sådana ärenden kan bl.a. ske utifrån allmänna utgångspunkter. Om de kommunala revisorerna finner det motiverat att genomföra en granskning av den aktuella verksamheten kan en allmän granskning av exempelvis handlägningsrutiner, standardfrågor etc. ske.

Umeå kommun 2024-08-23
Dnr. KS-2024/00661

Skickas till: Individ- och familjenämndens
arbetsutskott.

Yttrande från kommunjurist; svar på § 69 IFN-2024/00155

Bakgrund

Individ- och familjenämndens arbetsutskott har i § 69 IFN-2024/00155 bl.a. beslutat att återremittera och komplettera verksamhetens **"Utredning om verkställande av kommunfullmäktiges beslut i ärende KS-2022/00931 "Motion 14/2022: Utredning av socialtjänstens handläggning i ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU; Anna-Karin Sjölander (C)"** med ett yttrande från kommunjurist.

Komplettering ska enligt beslutet bl.a. ske med *"vad ... kommunjurist anser i frågan gällande utlämnande av sekretessuppgifter enligt beslut från kommunfullmäktige."*

Av kommunfullmäktiges (KF) beslut § 156, KS-2022/00931 framgår att KF beslutat att bifalla motion 14/22 *"Utredning av socialtjänstens handläggning i ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU att den oberoende granskningen genomförs på ett sätt som säkerställer att sekretesskyddet för de enskilda som omfattats av socialtjänstens handläggning upprätthålls, samt att granskningen rör ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU."* Av ärendebeskrivningen framgår bl.a. att, *"Utredningen ska svara på: om utredningarna säkerställer att barnets bästa tillgodoses, utredningarna är adekvata i förhållande till omständigheterna i dom enskilda fallen, utredningarna uppfyller formella krav."* och att *"en oberoende utredning motsvarande JO:s utredning genomförs i vår kommun."*, i beslutsunderlaget finns vidare en hänvisning till JOs beslut dnr. 822-2022.

Avgränsning

Frågan från nämndens arbetsutskott som ska besvaras är *"vad kommunjurist anser i frågan gällande utlämnande av sekretessuppgifter enligt beslut från kommunfullmäktige?"*

Det ska påtalas att sekretessprövningen slutligen är upp till utlämnande myndighet att pröva/avgöra. Kommunjurist kan endast agera rådgivande i aktuell fråga.

Yttrande

Då det är frågan om ett utlämnande av uppgifter till en part (utredaren) utanför Individ- och familjenämnden (myndigheten) måste uppgifterna först sekretessprövas innan utlämnande får ske (se t.ex. analogt JO dnr. 3032-2011).

Det första som ska prövas är ifall sekretess föreligger enligt 26 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (OSL). 26 kap. 1 § OSL utgör s.k. ”stark sekretess” (omvänt skaderekvisit) där utgångspunkten är att sekretess föreligger om det inte går att visa att enskild eller närstående till enskild inte skulle lida skada av utlämnandet. Utgångsläget är alltså att det råder sekretess för informationen.

Utan att ha tillgång till de faktiska uppgifterna som ska lämnas ut till utredaren är det omöjligt att göra någon faktisk sekretessprövning. Generellt kan dock sägas att utgångspunkten är att sekretess råder för uppgifterna och myndigheten behöver kunna peka på något som gör att det står klart att enskild, eller anhörig, inte lider men av ett utlämnande. Det är inte angivet, av frågande myndighet, vad som ev. gör att det skulle kunna stå klart att enskild eller närstående inte skulle lida men vid ett utlämnande. I en sådan situation måste utgångsläget råda, d.v.s. att sekretess föreligger.

Det som då återstår att pröva, fortfarande hypotetiskt, är ifall det finns någon relevant sekretessbrytande grund som kan tillämpas på utlämnandet till utredaren. Verksamheten har i sin utredning analyserat, samtycke (10:1 OSL) och nödvändigt utlämnande (10:2 OSL). I de delarna gör kommunjurist inte någon annan bedömning än verksamheten gjort under de angivna förutsättningarna.

Däremot ska det noteras att bedömningen av om det går att använda förbehåll (10 kap. 14 § OSL) beror på hur uppdraget från fullmäktige tolkas av myndigheten. Om det tolkas likt det gjorts i myndighetens utredning (*”den utomstående enskilde själv ska eftersöka och undersöka informationen”*) delar kommunjurist bedömningen. Om tolkningen däremot är att det är frågan om i förväg bestämda ärenden där det med säkerhet kan bedömas vilken information som kommer att lämnas ut/förmedlas (t.ex. de 20 senaste ärendena gällande umgängesbegränsning enligt LVU, likt den granskning som JO gjorde) kan ett utlämnande med förbehåll vara möjligt se t.ex. JK dnr. 1719-99-22. Sedan gällande ifall förbehåll faktiskt kan användas i de specifika fallen är det en prövning som inte kan ske på befintlig information. T.ex. behöver det i så fall prövas ifall förbehållet kan anses minska men i tillräckligt stor mån, ifall en oberoende utredare skulle vara villig att acceptera ett förbehåll, osv, osv.

Eric Lindström
Kommunjurist

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2024-09-11

§ 92

Diariennr: IFN-2024/00155

Oberoende granskning av umgängesbegränsning

Beslut

Individ- och familjenämndens arbetsutskottet enas om att låta ärendet gå utan eget yttrande till individ- och familjenämnden.

Ärendebeskrivning

Genom kommunfullmäktiges (KF) beslut § 156 diariennr: KS-2022/00931 är det beslutat att det skall genomföras en oberoende utredning av socialtjänstens handläggning motsvarande JO:s utredning i beslut daterat 2022-06-28 dnr 822-2022. Beslutet säger att den oberoende granskningen skall genomföras på ett sätt som säkerställer att sekretesskyddet för de enskilda som omfattas av socialtjänstens handläggning upprätthålls, samt att granskningen ska avse ärenden om umgängesbegränsning enligt LVU.

Utredningen ska vidare svara på:

- om utredningarna säkerställer att barnets bästa tillgodoses, utredningarna är adekvata i förhållande till omständigheterna i dom enskilda fallen, utredningarna uppfyller formella krav.
- att utgående från ovanstående granskning ska förslag tas fram om vad som bör göras för att förbättra framtida handläggning.

Kommunfullmäktiges beslut har laglighetsprövats genom mål nr 1682-23, av Förvaltningsrätten i Umeå genom dom den 2024-04-10.

Förvaltningsrätten avslog överklagan och fastställde beslutet som lagligt. Förvaltningsrätten har endast prövat lagligheten av kommunfullmäktiges beslut, och har alltså inte tagit ställning till huruvida beslutet är genomförbart eller inte.

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2024-09-11

Individ – och familjenämnden ska verkställa KF:s beslut om sekretesskyddet för de enskilda som omfattas av socialtjänstens handläggning kan upprätthållas.

Förvaltningen har utrett förutsättningarna för att verkställa beslutet. Efter att ärendet återremitterats för fortsatt beredning enligt beslut i nämndens arbetsutskott i juni (protokoll 2024-06-05 § 69) har utredningen kompletterats med ett rättsligt ställningstagande från SKR samt yttrande från kommunjurist, och en men- och sekretessprövning har genomförts inom ramen för utredningen. Bedömningen är att det inte står klart att uppgifter kan lämnas ut till en oberoende granskare utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men. En oberoende granskning kan sålunda inte genomföras på ett sätt som säkerställer att sekretesskyddet för de enskilda som omfattas av socialtjänstens handläggning upprätthålls. Det föreligger därmed hinder för att verkställa beslutet.

Arbetsutskottets beslutsordning

Arbetsutskottet enas om att ärendet går utan eget yttrande till individ- och familjenämnden.

Beslutsunderlag

Utredning om verkställande av kommunfullmäktiges beslut i ärende KS-2022-00931 2024-08-30

Mejl från enhetschef Erica Bålfors Birgersson till IVO 2024-04-16

Mejl från IVO till enhetschef Erica Bålfors Birgersson 2024-04-25

Melväxling enhetschef Erica Bålfors Birgersson- byråchef JO 2024-04-25

Utredning om verkställande av kommunfullmäktiges beslut i ärende KS-2022-00931 2024-05-15

Protokollsutdrag AU § 69 2024-06-05

Utlåtande från SKR 581939 Rättsligt ställningstagande PM 2024-08-20

Yttrande från kommunjurist; svar på § 69 IFN-2024/00155 2024-08-23

Beredningsansvariga

Jurist Maria Sydlén

Enhetschef Erica Bålfors Birgersson

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2024-09-11

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Kvalitetschef Ulrika Gustafsson

Tjänsteskrivelse

2024-09-03

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariennr: IFN-2024/00140

Yttrande över Omställningsuppdraget, tilläggsuppdrag 2023:1

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner informationen.

Paragrafen direktjusteras.

Ärendebeskrivning

En skriftlig rapport ska upprättas där prognos beskriver nämndens personalförsörjning 2024-2034 och där en bedömning görs av prognosens konsekvenser. Den sammanfattande bedömningen ska säga huruvida nämnden ser behov av att utifrån prognos över personalförsörjning ställa om verksamhet/verksamhetsområden.

Beslutsunderlag

Yttrande 2024-09-03

Beredningsansvarig

HR strateg Marie Eriksson

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Karolina Lundkvist
Socialdirektör

Marie Eriksson
HR strateg

Bild: Copilot

Stöd och omsorgsförvaltningen – Analys personalförsörjning 2024-2034, Tilläggsuppdrag 2023:1

Innehåll

Stöd- och omsorgsförvaltningen - Analys personalförsörjning 2024-2034.....	2
Inledning.....	2
Steg 1 - Problemförståelse	2
Metod	2
Individ- och familjenämnden	3
Prognos individ- och familjenämnden	4
Funktionshinderomsorgen.....	5
Prognos över personalbehov inom funktionshinderomsorgen.....	6
Gapanalys personalbehov/personaltillgång inom funktionshinderomsorgen	6
Slutsatser/bedömning av personalförsörjning funktionshinderomsorgen	8
Myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg.....	8
Prognos över personalbehov inom myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg	8
Prognos över personaltillgång inom myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg	9
Gapanalys personalbehov/personaltillgång myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg.....	9
Slutsatser/bedömning av personalförsörjning myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg.....	10
Stöd och omsorgsnämndens sammanfattande slutsatser	11

Stöd- och omsorgsförvaltningen

- Analys personalförsörjning 2024-2034

Inledning

Såväl nationella som regionala prognoser visar på att den demografiska utvecklingen kan leda till personalbrist. Enligt dessa prognoser bedöms olika sektorer av arbetsmarknaden påverkas i olika omfattning och i olika tid. Om inte underliggande förutsättningar på arbetsmarknaden förändras väsentligt bedöms situationen med personalbrist accelerera under kommande år och vara påtaglig under lång tid framåt (2040).

Kommunfullmäktige har därför i planeringsdirektiv för 2024 gett kommunstyrelsen och samtliga nämnder i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar (Tilläggsuppdrag 2023:1). Uppdraget är indelat i olika steg.

- Steg 1 – Problemförståelse (mar-sep 2024)
- Steg 2 – Identifiera lösningar och hinder för omställning av verksamhet (okt 2024-mar 2025)
- Steg 3 – Formulera inriktning för framtida omställning (okt 2024-mar 2025)
- Steg 4 – Inleda inställning i enlighet med av kommunfullmäktige fastställd inriktning

Steg 1 - Problemförståelse

Nämnden ska i detta första steg, till kommunfullmäktige, upprätta en skriftlig rapport där nämnden beskriver prognos för nämndens personalförsörjning 2024–2034 och bedömning av prognosens konsekvenser (analys). Den skriftliga rapporten ska beskriva prognos för de verksamheter/verksamhetsområden nämnden bedömer som väsentliga för att kunna verkställa sitt grunduppdrag. Rapporten ska avslutas med en sammanfattande bedömning där det framgår om nämnden ser behov av att utifrån prognos över personalförsörjning ställa om verksamhet/verksamhetsområden.

Avgränsning: Nämnden ska i detta skede ej ange hur omställningen ska ske eller ge förslag till inriktning för eventuell omställning.

Metod

Rapporten har sin utgångspunkt från det prognosverktyg som stadsledningskontoret tagit fram. Den är baserad på SCB:s rapport "Trender och prognoser 2023. Befolkning, utbildning, arbetsmarknad – med sikte på år 2040" samt den prognos för behov av tillsvidareanställda som förvaltningarna i Umeå kommun tagit fram. Umeå kommuns data utgår från tillsvidareanställd personal, januari 2024.

SCB:s prognos beskriver framtidsutsikter för 63 utbildningsgrupper vilket täcker 65 av Umeå kommuns 154 yrkesgrupper. Vilket i sin tur täcker 83 % av kommunens yrkesgrupper.

SCB:s rapport tar inte hänsyn till regionala skillnader i tillgång av kompetens. Man tar alltså inte hänsyn till den låga arbetslöshet som råder i Västerbotten eller den konkurrens offentlig sektor ställs inför den industrialiseringsvåg som växer fram i Norrland.

Prognosverket ger en sammantagen bild över nuläget för stöd- och omsorgsförvaltningens större yrkesgrupper med information om beräknade pensionsavgångar och övriga avgångar, med en allt för försiktig bild av förvaltningens kommande personalbehov. I dagsläget har inte hänsyn tagits till de förändringar målgruppen står inför gällande sammansättning och behov på sikt. Prognosen som presenteras i verket gällande antal anställda 2034 kan därför komma att förändras med beaktande av aktuell befolkningsprognos.

Underlag för rapport har tagits fram av förvaltningens HR-enhet med underlag från enheten Kvalité och i samråd med verksamheterna.

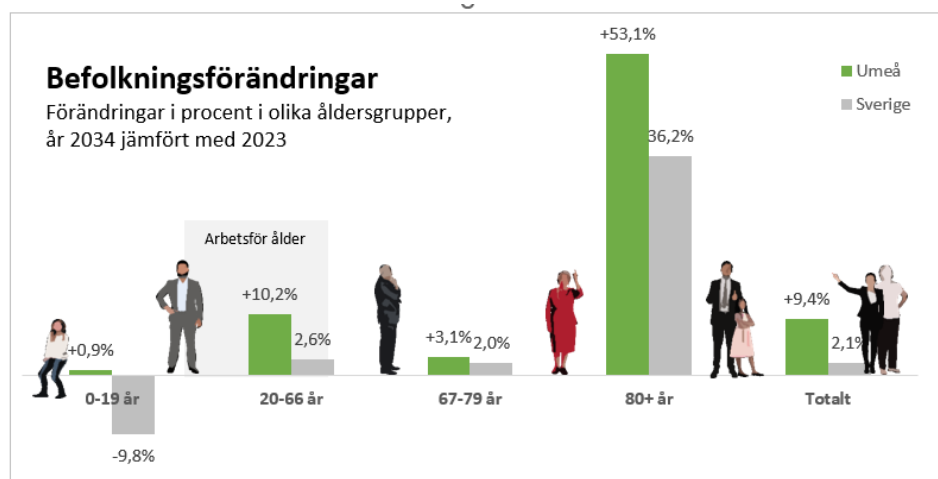
Individ- och familjenämnden

Individ- och familjenämndens grunduppdrag är att tillgodose behov av stöd och omsorg inom socialtjänstens lagstadgade ansvarsområde för att stärka och trygga den enskilde att leva ett självständigt liv.

Socialtjänsten arbetar för att främja jämlika levnadsvillkor för alla medborgare i Umeå, under livets alla skeenden. Det arbetet handlar både om att förebygga att man ska behöva socialtjänstens stöd, och om att aktivt kompensera för det som människor inte har fötts med samma förutsättningar kring.

Målet är att alla människor i Umeå kommun ska ha möjlighet att leva ett självständigt liv.

Umeå kommuns befolkningsprognos, P24, visar att andelen personer i Umeå kommun som är 80 år och äldre, kommer att öka med 53,1% eller ungefär 3 300 personer till 2034. Samtidigt beräknas andelen i arbetsför ålder öka med 10,2% eller ca 8 400 personer.

Figur 1. Befolkningsförändringar i procent i olika åldersgrupper år 2034 jämfört med 2023

I följande analys kommer de större yrkesgrupperna i stöd- och omsorgsförvaltningen att belysas utifrån de tre verksamhetsområdena funktionshinderomsorgen, myndighetsutövning och individ och familjeomsorg.

Prognos individ- och familjenämnden

Nedan presenteras en övergripande nulägesbild från prognosverktyget över stöd- och omsorgs prognos över kompetensbehovet 2024-2034. Sammanlagt beräknas förvaltningens rekryteringsbehov uppgå till 1 677 personer tom 2034. Denna beräkning utgör grunden för nämndens rekryteringsbehov. Bilden bör läsas som att behovet av anställda 2034 sannolikt kommer att vara ännu större än vad som redovisas med anledning av vad som nämnts ovan (förändringar i målgruppen inför gällande sammansättning och behov på sikt).

Förvaltningen ser över frågan, men den är komplex då många aspekter behöver tid för att analyseras. Flera olika samhällsförändringar påverkar medborgarna som i sin tur kan få påverkan på våra verksamheter och i förlängningen personalförsörjningen. I Västerbotten finns ett högt arbetskraftsdeltagande, vilket innebär färre andel personer att tillgå till olika tjänster. Att andelen personer i arbetsför ålder minskar medför också en större matchingsproblematik, det vill säga det blir allt svårare att rekrytera personer med rätt utbildning/kompetens för uppdraget.

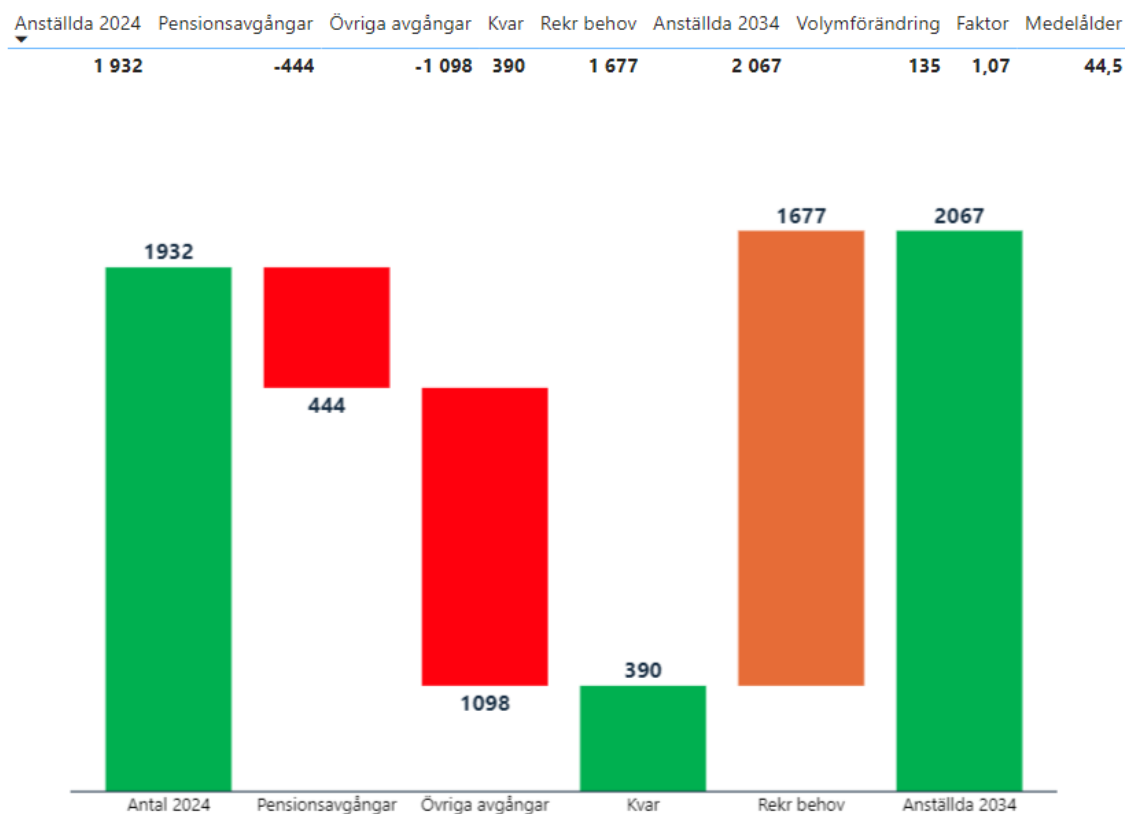
En annan aspekt är digitaliseringen. Om AI och andra digitala lösningar i framtiden kan stötta våra brukare/klienter kanske behovet av våra insatser minskar och öppnar upp möjligheterna till annat arbete och arbetssätt.

Ytterligare en aspekt gällande samhällsförändringar är den omställning socialtjänsten behöver göra för att ställa om till att bli mer förebyggande, tillgänglig, tillitsskapande, jämställt och med ett kunskapsbaserat arbetssätt – både utifrån den nya socialtjänstlagen men också för att möta samhällets olika utmaningar.

En verksamhetsspecifik analys är därför nödvändig för att prognostisera behov av brukar/klientinsatser framöver kopplat till olika insatser och personalgrupper. På grund av frågans komplexitet och den alltmer ökande förändringstakten, behöver denna prognos och kommande prognoser ses som en fingervisning och inte som en sanning.

Diagram 1. Prognos över kompetensbehov 2024-2034, stöd- och omsorg

Prognos över kompetensbehov 2024-2034

I diagrammet ovan kan utläsas att 1 542 av den tillsvidareanställda personalen inom stöd- och omsorgsförvaltningen kommer att sluta sin anställning inom en 10-årsperiod. Omräknat i procent är det 80 %. Tittar man enbart på övriga avgångar är siffran 57 %.

Tabell 1 ger en bild över hur andelen övriga avgångar sett ut för åren 2014, 2019 och 2023. Andelen övriga avgångar ökar och det är ingenting unikt för stöd- och omsorgsförvaltningen utan så här ser det ut i många av Umeå kommuns verksamheter. Människor är alltså mer rörliga på arbetsmarknaden idag än tidigare och byter arbetsgivare oftare.

Tabell 1. Andel avgångar stöd- och omsorg som helhet

År	Anställda		Andel avgångar	
	Antal	Pension	Övriga avgångar	
2014	1 596	2,0%	4,5%	
2019	1 788	1,4%	6,9%	
2023	1 927	1,5%	9,4%	

Funktionshinderomsorgen

Förvaltningens största verksamhetsområde är funktionshinderomsorgen och sysselsätter flest personal. Funktionshinderomsorgen har 82 LSS-boenden för både vuxna och barn, 23

dagliga verksamheter enligt LSS, hemtjänst/boendestöd, korttidsboenden och personliga assistenter. Inom funktionshinderomsorgen arbetar ca 1 400 personer (januari 2024). De stora yrkesgrupperna inom funktionshinderomsorgen är stödassistent, stödpersonal och personlig assistent.

Prognos över personalbehov inom funktionshinderomsorgen

Rekryteringsbehovet är stort de kommande 10 åren inom funktionshinderomsorgen. Som man kan se av tabell 1 är rekryteringsbehovet stort för områdets samtliga stora yrkesgrupper. 30 % av de anställda stödassistenterna kommer att ha gått i pension till år 2034. Det stora bekymret är dock det höga antalet övriga avgångar där 62 % förväntas sluta i förtid. Funktionshinderomsorgen är inte unik med dessa siffror utan det är något man även kan se i många andra yrkesgrupper i Umeå kommun. Människor är alltså mer rörliga på arbetsmarknaden idag än tidigare och byter arbetsgivare oftare. De övriga avgångarna har ökat de senaste fem åren i Umeå kommun.

Tabell 2. Kompetensförsörjningsprognos 2024-2034 funktionshinderomsorg

	Anställda 2024	Pensionsavgångar	Övriga avgångar	Kvar	Rekr behov	Anställda 2034
Stödassistent	595	-181	-370	44	588	632
Stödpersonal	429	-68	-180	181	283	464
Personlig assistent	269	-67	-202	0	296	296

Gapanalys personalbehov/personaltillgång inom funktionshinderomsorgen

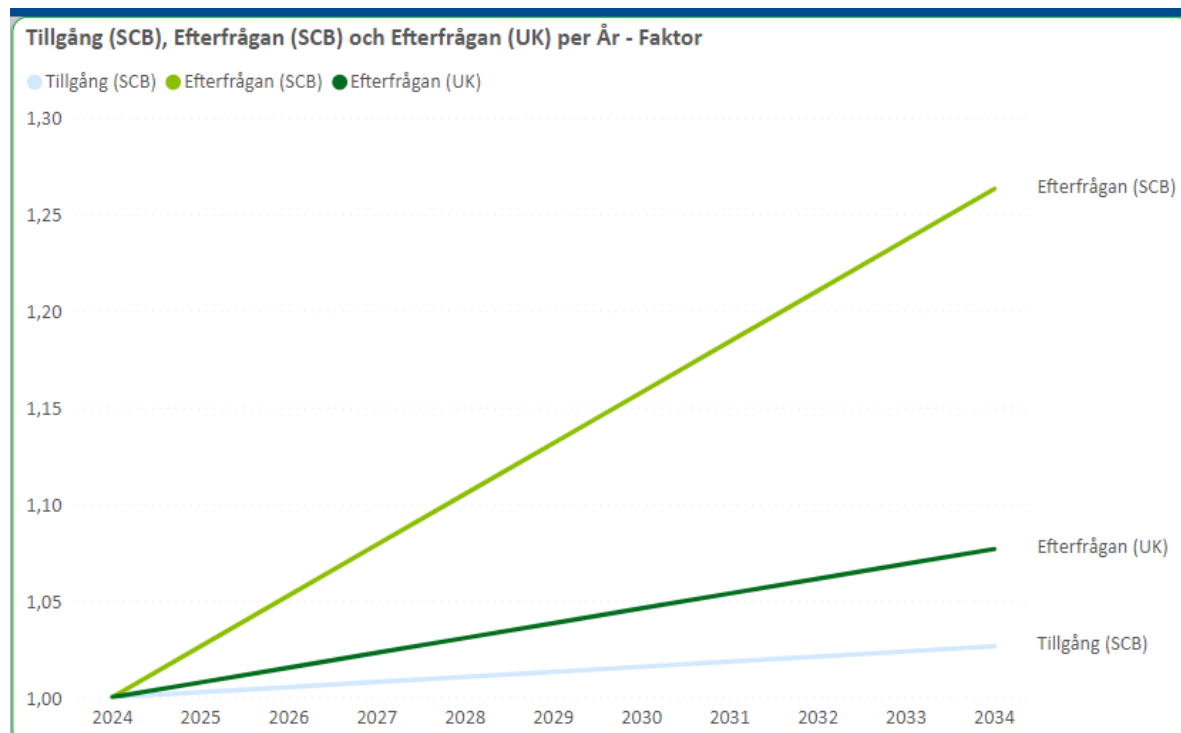
Prognosen från SCB visar tillgång och efterfrågan av vård- och omsorgspersonal för riket. Här ser man tydligt att efterfrågan är större än tillgången. Redan 2025 står Sverige inför en bristsituation och efterfrågan på utbildad personal kommer öka fram till år 2040. Denna brist på utbildad personal är kännbar redan idag inom funktionshinderomsorgen och som kan utläsas ur diagram 3.

Efterfrågan på utbildad personal inom vård- och omsorg kommer fram till år 2034 öka och SCB bedömer att hälften av tillväxten beror på de ökade personalbehoven inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård då antalet äldre blir fler. En faktor som spelar in är att undersköterska nu är en skyddad yrkestitel vilket ställer krav på ökad formell utbildning inom just yrket undersköterska.

Diagram 2. Tillgång och efterfrågan på arbetskraft 16-74 år för vård och omsorgsutbildning

Diagram 3. Tillgång och efterfrågan, de tre stora yrkesgrupperna inom funktionshinderomsorgen

Slutsatser/bedömning av personalförsörjning funktionshinderomsorgen

När det gäller vård- och omsorgspersonal konkurrerar funktionshinderomsorgen inte bara internt med äldreomsorgen utan även med andra kommuner och regioner, privata vårdgivare och även med den industrialisering som växer fram i Norrland.

Såväl verksamhet som Bemanning stöd och omsorg (som hjälper verksamheterna inom bland annat funktionshinderomsorgen med korttidsbemanning) signalerar att det redan idag är svårt att rekrytera utbildad personal med rätt kompetens. Särskilt utmanande är det att lösa nattjänster och vakanta tjänster utanför Umeå centrum.

Mot bakgrund av ovanstående är bedömningen att det finns behov av att ställa om funktionshinderomsorgen.

En grundligare analys behöver göras över det stora antalet övriga avgångar som finns inom funktionshinderområdet.

Myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg

Myndighetsutövningen tar emot och behandlar alla ansökningar och anmälningar och utreder och fattar beslut på ett samordnat sätt. Inom myndighetsutövningen arbetar ca 240 personer (januari 2024). De flesta är socionomer och anställda som socialsekreterare eller biståndshandläggare. I det här materialet ingår biståndshandläggarna i gruppen socialsekreterare.

Individ- och familjeomsorgen arbetar med insatser för barn och familjer, både förebyggande och behandlande arbete mot droger och kriminalitet. Här återfinns även öppna förskolor, Fältgruppen, familjerådgivning, föräldrastöd, Centrum mot våld och rekrytering av familjehem. Inom individ- och familjeomsorgen arbetar ca 140 personer (januari 2024).

I prognosverktyget är statistiken kopplad till yrkesgrupper och inte verksamhetsområde vilket innebär att vi i det verktyget inte kan ta fram prognoserna för myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg separat eftersom båda verksamhetsområdena har yrkesgrupper som återfinns i respektive verksamhet. De stora grupperna är socialsekreterare samt fältsekreterare, familjerådgivare och behandlingsassistent/socialpedagog och tillhör utbildningsgruppen socionomer.

Prognos över personalbehov inom myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg

Tabell 2 visar ett stort rekryteringsbehov inom myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg. Precis som inom funktionshinderomsorgen är andelen övriga avgångar bekymmersamt höga.

I gruppen övrigt socialt kurativt arbete ingår fältsekreterare, familjerådgivare och behandlingsassistent/socialpedagog.

Tabell 3. Kompetensförsörjningsprognos 2024-2034 myndighetsutövning och individ och familjeomsorg

	Anställda 2024	Pensions-avgångar	Övriga avgångar	Kvar	Rekr behov	Anställda 2034
Socialsekreterare	298	-60	-178	60	259	319
Övrigt socialt kurativt arbete	61	-13	-41	7	54	61

Prognos över personaltillgång inom myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg

SCB:s prognos visar att det kommer att finnas ett överskott av socionomutbildade på marknaden de kommande åren fram till 2040. Inom såväl myndighetsutövning som individ- och familjeomsorg krävs det dock erfarenhet av arbetet för att kunna hantera de komplexa ärenden som finns inom dessa verksamhetsområden. Umeå kommun konkurrerar om erfarna socionomer med såväl andra kommuner som andra myndigheter som behöver erfarna utredare.

Tabell 4. Tillgång och efterfrågan år 2030, socionomutbildning

Tillgång och efterfrågan på arbetskraft per Utbildningsgrupp - valt år (Prognos SCB)

Utbildningsgrupp	Tillgång	Efterfrågan	Skillnad (Tillgång - Efterfrågan)	Skillnad (Tillgång - Efterfrågan) %	Bedömning av arbetsmarknadsläget år 2040	Bedömning av arbetsmarknadsläget vid prognosens början
Socionomutbildning	57 000	49 900	7 100	12,46 %	Överskott år 2040	Varierat arbetsmarknadsläge år 2022
Totalt	57 000	49 900	7 100	12,46 %		

Tabell 5. Tillgång och efterfrågan år 2040, socionomutbildning

Tillgång och efterfrågan på arbetskraft per Utbildningsgrupp - valt år (Prognos SCB)

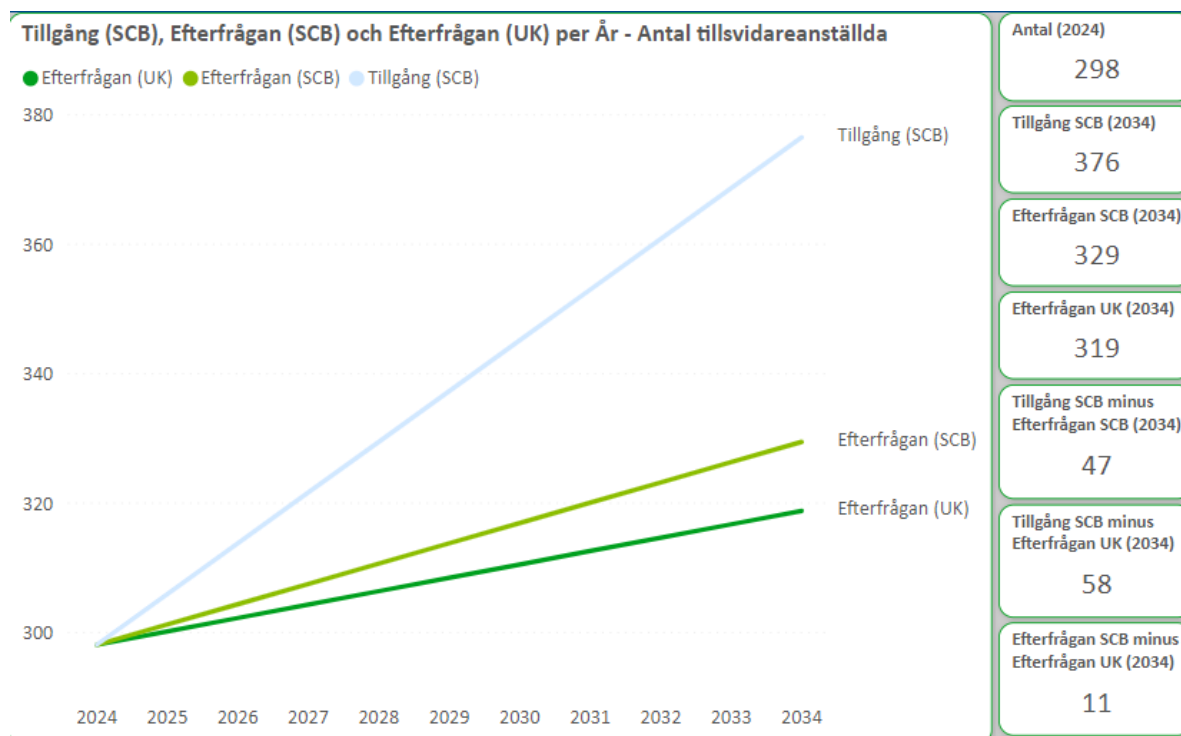
Utbildningsgrupp	Tillgång	Efterfrågan	Skillnad (Tillgång - Efterfrågan)	Skillnad (Tillgång - Efterfrågan) %	Bedömning av arbetsmarknadsläget år 2040	Bedömning av arbetsmarknadsläget vid prognosens början
Socionomutbildning	69 000	55 000	14 000	20,29 %	Överskott år 2040	Varierat arbetsmarknadsläge år 2022
Totalt	69 000	55 000	14 000	20,29 %		

Gapanalys personalbehov/personaltillgång myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg

Mot bakgrund av SCB:s prognos bedöms både myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg generellt sett ha goda förutsättningar till personalförsörjning de kommande åren.

Svårigheten som tidigare nämns är att behålla och rekrytera erfaren personal med rätt kompetens och där ser verksamheterna redan idag en svårighet. Det är allt färre sökande per tjänst som har den erfarenheten och kompetensen som tjänsten kräver.

Diagram 4. Tillgång och efterfrågan år 2040, socionomutbildning

Slutsatser/bedömning av personalförsörjning myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg

Att arbeta inom myndighetsutövning är komplicerat och kräver hög kompetens hos personalen liksom en egen personlig utveckling för att klara arbetet och hålla länge i yrket. Även om det examineras många socionomer är konkurrensen hög då socionomer har en bred arbetsmarknad och konkurrensen är framför allt hög om erfaren personal.

Då arbetet är komplext och tonen i samhället hårdnat har socialsekreteraryrket blivit en alltmer utsatt grupp för hat och hot. Det kan vara en anledning till att det höga antalet övriga avgångar ökat de senaste åren. En situation som även övrig socialtjänst i Sverige instämmer i.

Individ- och familjeomsorgen arbetar med förebyggande arbete och en omställning har påbörjats där man vill komma in i ett tidigare skede i människors liv. Man har också sett att man behöver nå ungdomar tidigt, i större utsträckning än man gör idag.

Det är i dagsläget inte problematiskt att rekrytera ny personal till individ- och familjeomsorgen däremot har man samma problem som övriga förvaltningen i att ersättningsrekrytera erfaren personal. Det är allt svårare att hitta personal med rätt kompetens till de tjänster man har vakanta. Ett beaktande man måste göra i en verksamhet som individ- och familjeomsorg är att det här kan finnas ett antal tjänster som inte är många till antal vilket gör det extra märkbart om en erfaren medarbetare slutar och som i sin tur kan drabba klienterna.

Om samhällsutvecklingen fortsätter som den gör idag kommer individ- och familjeomsorgen att behöva utöka inom sitt område samtidigt som vissa enheter kommer att flytta över till andra huvudmän. Det kommer nu och framåt att behövas en nära samverkan mellan skola,

fritid, socialtjänst, polis samt civilsamhället för att möta upp behoven och arbeta mer förebyggande inom alla stadsdelar vilket ställer högre krav på medarbetarna att de har rätt kompetens för uppdraget.

Stöd och omsorgsnämndens sammanfattande slutsatser

Nämnden har en utmanande personalförsörjningssituation att hantera under perioden 2024-2034. Nuvarande prognos påvisar omfattande brist på undersköterskor på nationell och regional nivå där kommunen konkurrerar om kompetensen från såväl andra kommuner och regioner som privat sektor. När det gäller gruppen socialsekreterare som helhet bedöms Umeå kommun ha en god tillgång till socionomer om än det är svårt att rekrytera erfaren personal vilket kan få särskilda konsekvenser för klient/medborgare.

Det finns flera utmanande faktorer att ha i beaktning vid ett sådant här typ av arbete och nedan följer några av dessa.

- Hög andel övrig avgång
- LSS-behoven har ökat med 27 procent från 2010 till 2023 och Umeå kommun har en större andel av befolkningen med LSS-insatser än liknande kommuner eller större städer.
- Inflationens påverkan på medborgare
- Arbetskraftsbrist i Umeå och Norrland
- Industrialiseringens utveckling i Norrland
- Frånvaro (sjukfrånvaro, tjänstledighet)
- Samhällsförändring (hot och hat)

Mot bakgrund av ovanstående finns ett behov av att arbeta fram förslag till inriktning för omställning av funktionshinderomsorgen för att möta prognosticerad brist bland verksamhetsområdets stora yrkesgrupper. En omställning av myndighetsutövning och individ- och familjeomsorg behövs dels på grund av svårigheterna att rekrytera inom vissa yrkesgrupper och dels på grund av den nya socialtjänstlagens påverkan på nya arbetssätt.

Stöd och omsorgsförvaltningen – analys personalförsörjning 2024-2034, Tilläggsuppdrag 2023:1

2024-09-02

Kontaktuppgifter:

Marie Eriksson, HR strateg
Stöd och omsorg
marie.eriksson.2@umea.se

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag

2024-09-11

§ 89

Diariennr: IFN-2024/00140

2023:1 Omställningsuppdraget

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner informationen och att underlaget revideras inför nämndens sammanträde med siffror om hur personalförsörjningen tidigare har sett ut.

Individ- och familjenämnden beslutar att paragrafen direktjusteras.

Ärendebeskrivning

En skriftlig rapport ska upprättas där prognos beskriver nämndens personalförsörjning 2024-2034 och där en bedömning görs av prognosens konsekvenser. Den sammanfattande bedömningen ska säga huruvida nämnden ser behov av att utifrån prognos över personalförsörjning ställa om verksamhet/verksamhetsområden.

Arbetsutskottets beslutsordning

Individ- och familjenämndens arbetsutskott enas om att godkänna informationen och att underlaget revideras inför nämndens sammanträde med siffror om hur personalförsörjningen tidigare har sett ut.

Beslutsunderlag

Yttrande 2024-09-03

Beredningsansvarig

HR strateg Marie Eriksson

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse

2024-08-28

Individ- och
familjenämndens
arbetsutskott

Diariennr: IFN-2023/00143

Stöd till personer i utsatthet

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner uppföljningen av ärende Stöd till personer i utsatthet.

Förvaltningen föreslår att individ- och familjenämnden fortsättningsvis följer frågan om stöd till personer i utsatthet inom den etablerade samverkan som finns genom nämndens avtal med sociala föreningar i kommunen och inom aktuella delprocesser i pågående effektiviseringsarbete. Utöver det kan en avstämning/information i nämnd om hur samverkan kring tandvård utvecklats förslagsvis äga rum under 2025.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden gav i juninämnden 2023 förvaltningen i uppdrag att återkomma med slutrapport avseende ärendet stöd till personer i utsatthet inom sex månader. På nämnden i januari 2024 beslutades det om ytterligare en uppföljning som skulle färdigställas till nämnden i september.

Ärendet stöd till personer i utsatthet består av följande delar:

- Att ge förvaltningen i uppdrag att se över och säkerställa att ett uppsökande arbete bedrivs gentemot personer som befinner sig i utsatthet och akut hemlöshet i samband med framtagandet av boendemodellen Bostad först.
- Att uppdra till förvaltningen att återuppta dialogen med ideella organisationer och regionen om det tidigare lagda uppdraget att utforma en modell kring tandvård till personer som befinner sig i utsatthet och akut hemlöshet.

Uppsökande arbete bedrivs idag genom Stadsmissionens arbete inom IOP-avtalet med individ- och familjenämnden samt att uppsökande arbete ska

Tjänsteskrivelse

Dnr: IFN-2023/00143

utredas ytterligare i det pågående effektiviseringsarbetet med start hösten 2024. Där ligger också boendemodellen Bostad först som en del.

Arbetet med att ta fram ett gemensamt arbetssätt kring tandvård är nu ett pågående arbete, där parterna i huvudsak inriktat sig på att hitta en form som skulle kunna stärka målgruppens väg till tandvård och förbättrad tandhälsa och några aktiviteter kopplat till samverkan är planerade i närtid. Fokus har legat på att dela kunskap och erfarenheter med varandra och skapa en egen samverkansyta, som även skulle kunna utvecklas genom att involvera fler aktörer allt eftersom.

Beslutsunderlag

Stöd till personer i utsatthet - uppföljning

Beredningsansvariga

Utredare Lena Bolin

Beslutet ska skickas till

Kvalitetschef Ulrika Gustafsson

Karolina, Lundqvist
Socialdirektör

Lena Bolin
Utredare

Stöd till personer i utsatthet - uppföljning

Dokumentnamn: Stöd till personer i utsatthet - uppföljning	
Dokumentansvarig: Ulrika Gustafsson, kvalitetschef stöd och omsorg	Beslutsdatum: [20XX-XX-XX]
Beslutad av: [Förnamn Efternamn, organisatorisk enhet vid behov]	DNR: IFN-2023/00143-11

Uppföljning av ärende stöd till personer i utsatthet

Bakgrund

Individ- och familjenämnden gav i juninämnden 2023 förvaltningen i uppdrag att återkomma med slutrapport avseende ärendet stöd till personer i utsatthet inom sex månader. På nämnden i januari 2024 beslutades det om ytterligare en uppföljning som skulle färdigställas till nämnden i september.

Ärendet stöd till personer i utsatthet består av följande delar:

- Att ge förvaltningen i uppdrag att se över och säkerställa att ett uppsökande arbete bedrivs gentemot personer som befinner sig i utsatthet och akut hemlöshet i samband med framtagandet av boendemodellen Bostad först.
- Att uppdra till förvaltningen att återuppta dialogen med ideella organisationer och regionen om det tidigare lagda uppdraget att utforma en modell kring tandvård till personer som befinner sig i utsatthet och akut hemlöshet.

Uppsökande arbete

Sedan 2021-04-01 finns ett idéburet offentligt partnerskap mellan individ- och familjenämnden och Umeå Stadsmission. Syftet med partnerskapet är att i långsiktig och fördjupad samverkan utveckla arbetet med att stötta och förbättra livsvillkoren för Umeås mest utsatta och medel utgår årligen från nämnden för att stötta de olika delar som utgör Stadsmissionens verksamhet.

Umeå Stadsmission uppger att de utför ett uppsökande arbete under dagtid för att fånga in människor som befinner sig i hemlöshet och utsatthet och där både medarbetare och volontärer är involverade för att nå så många som möjligt. Verksamheten har även haft fokus på att utveckla det uppsökande arbetet gentemot kvinnor i utsatthet, där många befinner sig i ett skadligt bruk och beroende. Utifrån aktuellt avtal och för att stärka stödet till personer i utsatthet, är det även viktigt med god kommunikation mellan berörda parter och utöver avtalsuppföljning har Umeå Stadsmission även avstämningar kring gemensamma frågor med Vuxenenheten, Försörjningsstöd och Mottagningsenheten.

Inom nuvarande IOP mellan nämnden och Umeå Stadsmission finns även ett mål hos parterna att hitta fungerande boendelösningar till utsatta i kommunen. Genom att införa boendemodellen Bostad först har ett sådant arbete kommit i gång och medel har sökts och beviljats från Socialstyrelsen för ändamålet även för 2024. Syftet med Bostad först är att erbjuda långsiktigt hållbara boendelösningar för hemlösa personer med skadligt bruk och beroende och/eller psykisk ohälsa. Deltagarna ska erbjudas bostad utan att krav ställs på att de ska vara redo för att bo. Personen bor kvar i sin lägenhet på samma villkor som andra

hyresgäster utifrån hyreslagen och får ta del av ett flexibelt, individanpassat stöd kopplat till boendet. Det uppsökande arbete som finns med som en del i Bostad först koordineras utifrån behov och riktas till de personer som får ta del av boendeinsatsen och är inte kopplat till "generellt uppsökande arbete". Införandet av boendemodellen är ett arbete som pågår under 2024 och där en återkoppling till individ- och familjenämnden ägde rum i augusti.

Utredning av uppsökande arbete inom delprocess - Ge stöd, omsorg och skydd till vuxna enligt SoL och LVM

Förvaltningen har fått i uppdrag av individ- och familjenämnden att ta fram åtgärder i form av effektiviseringar och förändrade servicenivåer som nämnden behöver vidta för att klara sitt grunduppdrag. Inom delprocess; *Ge stöd, omsorg och skydd till vuxna enligt SoL och LVM* är uppdraget från 2024 att minska placeringar inom området vuxen SoL. Målsättningen är att tidigare fånga in personer som riskerar att fara illa och för att förebygga placering har förvaltningen arbetat fram fyra åtgärder, med tillhörande aktiviteter som syftar till att minska behovet av placering. En av dessa åtgärder är att utveckla insatser på hemmaplan för att undvika LVM och förebygga placeringar och där en aktivitet handlar om att utreda behov av att skapa en uppsökande verksamhet för personer som inte aktivt söker stöd hos socialtjänsten samt vilken funktion en sådan verksamhet skulle ha. Huvuddragen för uppdraget följs av processteam Vuxen SoL/LVM, där uppstart sker under hösten 2024 och där avstämning och rapportering av effektiviseringsarbetet löpande sker till nämnden.

Modell kring tandvård

Inom de avtal som finns mellan individ- och familjenämnden och de idéburna verksamheterna (Umeå Stadsmission, Personalkooperativ Kärngården och IOGT NTO Medmänniska Bakfickan), så finns beslut om att ta fram ett gemensamt arbetssätt för att utsatta i behov av tandvård snabbt ska få hjälp. Föreningarna erbjuder i sitt dagliga arbete olika typer av stöd till utsatta och där ingår även stöd med myndighetskontakter. Stödet är behovsanpassat och utformas utifrån det som personen behöver hjälp med i sin livssituation. Föreningarna stöttar målgruppen genom motivationshöjande arbete och informationsinsatser inom området. Det kan även handla om att bistå personen med att beställa tid hos och följa med till tandläkaren eller hjälp med att söka tandvårdsstöd.

Under 2024 har möten ägt rum utifrån uppdraget och deltagit har representanter från samtliga föreningar som nämnden har avtal med om samverkan kring tandvård. Från stöd och omsorg har enhetschefer från Försörjningsstöd och Vuxenenheten funnits med samt ansvarig utredare.

Det inledande mötet i år handlade om att få en lägesbild utifrån föreningarnas perspektiv och ett tillfälle att ta del av synpunkter, erfarenheter och identifiering av möjliga fokusområden inför fortsatt arbete rörande stöd till utsatta i behov av tandvård. Det som bland annat uppkom på mötet från föreningarna var att de försöker motivera personer ur målgruppen till tandvård och bättre tandhälsa, men att det idag finns en osäkerhet kring ärendegången mellan socialtjänsten och tandvården samt den enskildes roll och att de

därför önskar en större tydlighet runt det praktiska för att kunna stötta den enskilde på ett optimalt sätt. I sammanhanget uttrycktes också att det vore fördelaktigt med en mer enkel väg till tandvård. Föreningarna uppgav även att de har personer ur målgruppen som upplever sig ha mer negativa erfarenheter av socialtjänsten och som av den anledningen inte vill ta kontakt, vilket är en utmaning.

På den andra samverkansträffen deltog berörda enhetschefer från socialtjänsten som på mötet förtydligade och beskrev:

- Socialtjänstens ärendegång kring tandvård.
- Skillnaden mellan akut och planerad tandvård
- Att ekonomiskt bistånd kan ges till skäliga kostnader för nödvändig tandvård
- Vad referenspris innebär
- Upplägget med socialtjänstens förtroendetandläkare.

På mötet uppgav stöd och omsorg att för de personer som är i behov av tandvård bör rutinen vara att i första hand ta kontakt med socialtjänsten för att boka in ett möte. På så sätt får personen ta del av den mest uppdaterade informationen. I sammanhanget lyftes föreningarnas viktiga stöttande roll fram, där de i mån av tid och möjlighet kan följa med den enskilde på träffen. Närvaron av ytterligare en person kan även vara värdefull då denne kan lyssna in och säkerställa att den information som ges uppfattas rätt. Föreningarna ställde sig positiva till rutinen som ett upplägg framåt.

För att minska motståndet mot socialtjänsten hos vissa ur målgruppen, kom även ett ”brobyggarinitiativ” upp på mötet kopplat till samverkan kring tandvård. Det bestämdes att ett informationstillfälle ska äga rum i höst där socialsekreterare besöker föreningarna för att informera om socialtjänstens roll och där målgruppen har möjlighet att ställa frågor.

Det bestämdes också att en lättläst informationsbroschyr kring tandvårdskostnader och socialtjänstens regelverk ska tas fram och delas ut vid olika tillfällen till målgruppen. Utöver det bedriver föreningarna fortsatt sitt motivationsarbete med att sprida ordet och uppmuntra till tandvård så att fler blir redo att ta hand om sina tänder. Övrigt som beslutades är att en till samverkansträff mellan parterna ska bokas in i höst för planering av fortsatt arbete.

Vad som även framkom är att föreningarna möter många låginkomsttagare i behov av tandvård, men att det är något som dessa personer prioriterar bort på grund av kostnaderna. Dialog hölls om värdet att motivera till tandhälsa och förklara vikten av att personen försöker lägga undan lite pengar varje månad. Ett gemensamt mål hos både stöd och omsorg och Stadsmissionen är att stärka den enskildes självständighet och egenmakt i tillvaron, där planering och ansvar för den egna ekonomin är en del.

Något som också lyftes i sammanhanget är hur det skulle kunna gå att involvera regionen i samverkan, en fråga som fortsatt ligger öppen.

Sammanfattande synpunkter

Uppsökande arbete bedrivs idag genom Stadsmissionens arbete inom IOP-avtalet med individ- och familjenämnden samt att uppsökande arbete ska utredas ytterligare i det pågående effektiviseringsarbetet med start hösten 2024 och där regelbundna rapporteringar sker till nämnd. Där ingår också Bostad först som en del och ett införande av boendemodellen äger rum under 2024.

Arbetet med att ta fram ett gemensamt arbetssätt kring tandvård är nu ett pågående arbete, där parterna i huvudsak inriktat sig på att hitta en form som skulle kunna stärka målgruppens väg till tandvård och förbättrad tandhälsa och några aktiviteter kopplat till samverkan är planerade i närtid. Fokus har legat på att dela kunskap och erfarenheter med varandra och skapa en egen samverkansyta, som skulle kunna utvecklas genom att involvera fler aktörer allt eftersom.

När det gäller uppsökande arbete ligger det inom nuvarande avtal med Stadsmissionen där regelbunden avtalsuppföljning sker på halvårsbasis samt att uppsökande arbete finns med som en del i återrapporteringen av pågående effektiviseringsarbete, varpå fortsatt uppföljning och dokumentation med fördel kan äga rum inom ramen för dessa. När det gäller tandvård ligger detta också lagt som en punkt att reglera inom de avtal nämnden har med de sociala föreningarna och inom avtalsuppföljningen.

Umeå kommun

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

Protokollsutdrag2024-09-11

§ 90

Diariernr: IFN-2023/00143

Stöd till personer i utsatthet

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden beslutar att godkänna uppföljningen av ärendet stöd till personer i utsatthet.

Individ- och familjenämnden ger förvaltningen i uppdrag att i enlighet med tidigare lagt uppdrag, att färdigställa inrättandet av en modell för samverkan med ideella organisationer och tandläkare kring tandvård till människor i utsatthet. Detta innefattar rutiner för att stötta människor till tandvård, en snabb handläggning från socialtjänsten i att bevilja stöd om man är berättigad till det, samt tillgång till tandläkare.

Inrättande av denna modell ska slutredovisas senast maj 2025 till Individ- och familjenämnden.

Individ- och familjenämnden ger förvaltningen i uppdrag att återkomma och avrapportera införandet av ett uppsökande arbetet gentemot personer som befinner sig i utsatthet och akut hemlöshet i samband med framtagande av boendemodellen Bostad först.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden gav i juninämnden 2023 förvaltningen i uppdrag att återkomma med slutrapport avseende ärendet stöd till personer i utsatthet inom sex månader. På nämnden i januari 2024 beslutades det om ytterligare en uppföljning som skulle färdigställas till nämnden i september.

Ärendet stöd till personer i utsatthet består av följande delar:

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Individ- och familjenämndens arbetsutskott 2024-09-11

- Att ge förvaltningen i uppdrag att se över och säkerställa att ett uppsökande arbete bedrivs gentemot personer som befinner sig i utsatthet och akut hemlöshet i samband med framtagandet av boendemodellen Bostad först.
- Att uppdra till förvaltningen att återuppta dialogen med ideella organisationer och regionen om det tidigare lagda uppdraget att utforma en modell kring tandvård till personer som befinner sig i utsatthet och akut hemlöshet.

Uppsökande arbete bedrivs idag genom Stadsmissionens arbete inom IOP-avtalet med individ- och familjenämnden samt att uppsökande arbete ska utredas ytterligare i det pågående effektiviseringsarbetet med start hösten 2024. Där ligger också boendemodellen Bostad först som en del.

Arbetet med att ta fram ett gemensamt arbetssätt kring tandvård är nu ett pågående arbete, där parterna i huvudsak inriktat sig på att hitta en form som skulle kunna stärka målgruppens väg till tandvård och förbättrad tandhälsa och några aktiviteter kopplat till samverkan är planerade i närtid. Fokus har legat på att dela kunskap och erfarenheter med varandra och skapa en egen samverkansyta, som även skulle kunna utvecklas genom att involvera fler aktörer allt eftersom.

Arbetsutskottets beslutsordning**Yrkande**

Andreas Lundgren (S) yrkar att:

Individ- och familjenämnden godkänner uppföljningen av ärendet stöd till personer i utsatthet.

Individ- och familjenämnden ger förvaltningen i uppdrag att i enlighet med tidigare lagt uppdrag, att färdigställa inrättandet av en modell för samverkan med ideella organisationer och tandläkare kring tandvård till människor i utsatthet. Detta innefattar rutiner för att stötta människor till tandvård, en snabb handläggning från socialtjänsten i att bevilja stöd om man är berättigad till det, samt tillgång till tandläkare.

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Individ- och familjenämndens arbetsutskott

2024-09-11

Inrättande av denna modell ska slutredovisas senast maj 2025 till Individ- och familjenämnden.

Individ- och familjenämnden ger förvaltningen i uppdrag att återkomma och avrapportera införandet av ett uppsökande arbetet gentemot personer som befinner sig i utsatthet och akut hemlöshet i samband med framtagande av boendemodellen Bostad först.

Igor Hell (M) och Liv Zetterberg (V) yrkar bifall Andreas Lundgrens (S) yrkande.

Arbetsutskottets beslutsgång

Ordförande frågar om yrkande är rätt uppfattade och finner så.

Ordförande frågar om utskottet kan bifalla det egna yrkandet och finner så.

Beslutsunderlag

Stöd till personer i utsatthet - uppföljning

Beredningsansvariga

Utredare Lena Bolin

Beslutet ska skickas till

Kvalitetschef Ulrika Gustafsson

Tjänsteskrivelse

2024-09-09

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2024/00028

Patientsäkerhetsberättelse individ- och familjenämnden 2024

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner informationen.

Ärendebeskrivning

Nämnden får en halvårsuppföljning av patientsäkerhetsarbetet.

Beslutsunderlag

Halvårsuppföljning av patientsäkerhetsarbetet 2024

Beredningsansvariga

Sandra Scherman, MAR

Lars Isaksson-Jonsson MAS

Beslutet ska skickas till

Enheten för systematiskt kvalitetsarbete

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Lars Isaksson-Jonsson
MAS

Halvårsuppföljning patientsäkerhetsarbete

Sommarutvärdering

- God kompetens generellt hos vikarierande HSL-personal
- Till stor del god kompetens hos omsorgspersonal, men vissa brister.
- Under sommaren har delegering till omsorgspersonal fungerat bra.
- Följsamhet till ordinationer och instruktioner har varit delvis otillfredsställande
- Brister i samverkan kring hjälpmedel

Hälsofrämjande och förebyggande arbete

- Uppsökande munhälsa
- Västerbottens hälsoundersökningar
- Enkät hälsofrämjande och förebyggande insatser
- Workshop förebyggande arbete oktober

Patienter och närståendes delaktighet i vården

- Enkät om delaktighet
- Workshop om delaktighet
- Brukarenkät HSL

Följsamhet till ordinationer och instruktioner från hälso- och sjukvårdspersonal

- Kvarstående brister gällande följsamhet till ordinerade insatser.
- Brister gällande avvikelserapportering inom området.
- PPM genomförd under våren.
- Åtgärder vidtas i samarbete med ansvarig enhetschef på boendet.
- Försiktigt positivt med minskade läkemedelsavvikelser under sommaren

Denna behandling '208/24 Återkoppling från kurser och konferenser' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '209/24 Övriga frågor' har inget tjänsteutlåtande.

Tjänsteskrivelse

2024-08-28

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2024/00025

Halvårsuppföljning av dataskyddsarbete 2024

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner informationen.

Ärendebeskrivning

Individ- och familjenämnden får en halvårsuppföljning av dataskyddsarbetet i enlighet med nämndens uppdrag 2021-04-28 § 98.

Beslutsunderlag

Halvårsuppföljning av dataskyddsarbetet 2024

Beredningsansvarig

Personuppgiftskoordinator Kerstin Bergsten

Beslutet ska skickas till

Personuppgiftskoordinator Kerstin Bergsten

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Kerstin Bergsten
Personuppgiftskoordinator

Halvårsuppföljning av dataskyddsarbetet 2024

Inledning

En dataskyddsberättelse upprättas årligen av individ- och familjenämnden. Individ- och familjenämnden får därtill en halvårsuppföljning av dataskyddsarbetet i enlighet med nämndens uppdrag 2021-04-28 § 98.

Halvårsuppföljning

Halvårsuppföljningen bygger på de tre prioriterade områdena för dataskyddsarbetet under 2024.

- inventering, registrering och uppföljning i RegIT av personuppgiftsbehandlingar utanför avsedda IT-system/digitala tjänster
- säker kommunikation (mejl och digital signering)
- införande nytt process- och planeringsverktyg (POP)

Inventering, registrering och uppföljning i RegIT av personuppgiftsbehandlingar utanför avsedda IT-system/digitala tjänster

Enligt GDPR ska personuppgiftsansvarig, individ- och familjenämnden, föra register över samtliga personuppgiftsbehandlingar. Registreringarna ska vara skriftliga, tillgängliga i elektroniskt format och hållas uppdaterade. På begäran ska registret göras tillgängligt för Integritetsskyddsmyndigheten (IMY).

Hos funktionshinder- samt individ- och familjeomsorg är arbetet pågående och i slutfasen, bör vara genomfört under 2024.

Verksamhetsområdena Myndighetsutövning, Kvalitet, Ekonomi och HR har genomfört aktiviteten.

Säker kommunikation (mejl och digital signering)

Systemen för säkra meddelanden, SEFOS, och elektronisk underskrift, Signport, är införda inom förvaltningen stöd och omsorg och används. Användarna har fått utbildning. Information om systemen och lathundar finns på intranätet.

Arbete pågår med att införa E-faxar för de verksamheter som påverkas av Telias nedsläckning av kopparnätet, vilket medför att de traditionella faxarna kommer sättas ur funktion (ca 10 faxar). E-faxar är en funktionalitet inom säkra meddelande SEFOS.

Införande av säker digital kommunikation (SDK) kommer inledas under hösten 2024. SDK kommer vara en funktionalitet inom SEFOS. SDK är en tjänst som möjliggöra att kunna sända känslig och sekretessklassad information mellan den offentliga sektorns olika aktörer.

När det gäller dataskydd och teknisk säkerhet har införandeprojektet följt den uppställda kravspecifikationen.

Införande av nytt process- och planeringsverktyg (POP)

Idag används Treserva för handläggning och dokumentation i samband med utredningar, beslut och genomförande av bistånd/insatser enligt bl. a socialtjänstlag och LSS.

Införandet av nya processtödet Viva från leverantören Cambio är pausat och individ- och familjeomsorgen som införde stödet i februari i år har i juni återgått till det tidigare systemet Treserva. Orsaken till återgången beror främst på ett antal tekniska fel som medfört allt för omfattande risker som påverkat såväl arbetsmiljön för medarbetare samt förmågan till att hantera ärenden. Felsökning, åtgärder och dialoger pågår med Cambio men någon ny tidsplan för återupptaget införande finns ännu inte utan står i beroende till tidigare nämnda aktiviteter.

Planering för införandet av nytt planeringsverktyg, Intraphone, fortgår med ambitionen att systemet först införs inom äldreomsorg ordinärt boende under våren 2025, varpå delar av utförarverksamheten hos såväl stöd- och omsorg som äldreomsorg följer.

Denna behandling '211/24 Socialdirektören informerar' har inget tjänsteutlåtande.

Tjänsteskrivelse

2024-09-18

Individ- och familjenämnden

Diariennr: IFN-2024/00016

Anmälan av delegerade beslut/anmälningssärenden individ- och familjenämnden 2024

Förslag till beslut

Individ- och familjenämnden godkänner redovisningen av delegationsbeslut och anmälningssärenden.

Ärendebeskrivning

Redovisning av ärenden beslutade med stöd av nämndens fastställda delegationsordning samt redovisning av anmälningssärenden.

Övriga beslut

Delegerade beslut för perioden 2024-08-01 t o m 2024-08-31 inom lagområdena SoL, LSS, LVU, LVM och övrig lagstiftning anmäls i enlighet med nämndens beslut 2024-01-24.

Anmälningssärenden

IFN-2024/00109 Minnesanteckningar delegationen för social välfärd och hälsa 2024-09-05

IFN-2024/00046 Protokoll Länssamverkansgruppen 2024-06-11
Protokoll Länssamverkansgruppen 2024-09-06

IFN-2023/00304 Dom från Förvaltningsrätten i Umeå mål 512-24

IFN-2023/00307 Dom från Förvaltningsrätten i Umeå mål 630-24

Anmälningssärenden med sekretess

IFN-2024/00138 Tillsynsärende 2024/021858, Beslut avslut från Arbetsmiljöverket

Beredningsansvarig

Nämndsekreterare Rose-Marie Lång Bäckström

Karolina Lundqvist
Socialdirektör

Rose-Marie Bäckström
Nämndsekreterare

Underlag för information och beslut
Regional samverkan

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

Protokoll Länssamverkansgruppen

Dnr: HSN 49-3-2024

Datum och tid: 20240611 kl 8.00-8.30

Plats: Teams

Ärenden: 25 -26

Närvarande

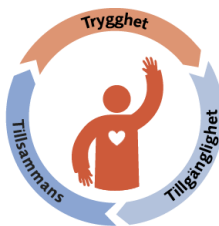
Isabell Zemrén, Region Västerbotten, ordförande
Pernilla Henriksson, vice ordförande tillika justerare
Gaby Bisping, Dorotea kommun
Camilla Andersson, Region Västerbotten
Hanna Mattsson, Norsjö kommun
Carolina Forssell, Region Västerbotten, ordförande Hjälpmedelsrådet
Christer Wilhelmsson, Region Västerbotten
Andreas Witt, Nordmalings kommun
Pernilla Ahlström, Lycksele kommun
Ida Lestander, Region Västerbotten
Katarzyna Wikström, Skellefteå kommun
Jhonas Nilsson, Robertsfors kommun
Jim Lindberg, Vindelns kommun
John Olsson, Malå kommun
Helena Steen, Storumans kommun
Sara Johansson, Sorsele kommun
Ulrica Westerlund, Vännäs kommun
Anna-Maria Stridsberg Deliv, Skellefteå kommun
Gabriella Skantz Eikelboom, Region Västerbotten, ordförande Beredning vuxna och äldre

Frånvarande

Jenny Örnberg, Vilhelmina kommun
Anna-Maria Stenlund, Region Västerbotten
Ingela Pettersson, Bjurholms kommun
Karolina Lundqvist, Umeå kommun
David Isaksson, Lycksele kommun, ordförande Beredning barn och unga
Gunilla Larsson, Region Västerbotten, ständigt adjungerad

Övriga tjänstepersoner

Monica Wahlström, FoU Socialtjänst, ständigt adjungerad
Lena Karlsson, SKR
Ulrika Vestin, SKR
Britta Edström, regional samverkanskoordinator
Katarina Lindahl, regional samverkanskoordinator

Underlag för information och beslut
Regional samverkan

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

25. Hantering och ansvarsfördelning gällande vaccinationer av personer med hemsjukvård och i särskilt boende

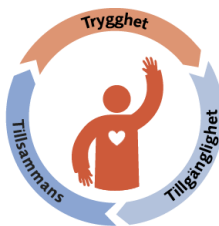
Det råder sedan en längre tid oklarheter mellan länets kommuner och Region Västerbotten angående ansvarsfördelning vid säsongsvaccinationerna (inklusive Covid-19) för personer inom hemsjukvård och särskilda boenden. Kommunens sjuksköterskor utför i dagsläget vaccinationerna men det råder oenighet huruvida detta omfattas av avtalet om övertagande av hemsjukvård eller inte. I samband med pandemin slöts avtal om att kommunerna skulle överta denna hälso- och sjukvårdsuppgift, och det gjordes också en överenskommelse med samtliga kommuner och regionen angående ersättning. Från och med 2024 utgår inte någon statlig ersättning för Covid-19 vaccinationer till regionerna. Med bakgrund av detta beslutade Regionstyrelsen att ingen ersättning skulle utgå till kommunerna heller. Frågan har lyfts i flera forum både på tjänstepersonsnivå och politisk nivå och det har konstaterats att dialog inte har förts på det sätt som är överenskommet i den regionala samverkansstrukturen. Vid det senaste mötet inom Länssamverkansgruppen konstaterades att frågan om vaccinationer behöver omfattas av den större översynen av avtal och överenskommelser som arbetet med gemensam primärvårdsplan innebär. Då vaccinationsfrågan behöver en skyndsam lösning kommer arbetet med den att påbörjas före andra delar i avtal och överenskommelser. Rådgivare från SKR ska utgöra stöd och bollplank i processen.

AU presenterade ett förslag på fortsatt process. En arbetsgrupp tillsätts bestående av: Andreas Witt, socialchef Nordmalings kommun, Helene Mikko, MAS Skellefteå kommun, Dan Thorn, vaccinsamordnare Region Västerbotten och en verksamhetschef från Region Västerbotten. Regionala samverkanskoordinatorer tillsammans med enhetschef FoU Socialtjänst och Regionens samordnare för Nära vård ansvarar för att hålla ihop processen och är sammankallande.

Arbetet ska ta sin utgångspunkt i framtidsbilden och färdplanen, samt tydlig ha västerbottningsfokus. Arbetsgruppen får själva lägga upp organisationen för arbetet, men deadline för att leverera ett förslag till beslut är senast fredag 30 augusti. Fredag den 6 september hålls ett extra möte i Länssamverkansgruppen för att fatta beslut i frågan.

SKR har erfarenhet av att vara stöd i denna typ av frågor, och det är inte ovanligt att frågor skaver i samverkan. Avtal som ligger till grund för samverkan kan ibland upplevas som statiska i omställningen till Nära vård, som kräver nya sätt att tänka, arbeta och samverka. Även om man behöver förhålla sig till de avtal som ligger i grunden, så erfar SKR att en framgångsfaktor är att blicka framåt och ha individens bästa som utgångspunkt. Man behöver enas om vad man vill uppnå och hitta lösningar först, och hantera resursfrågan sedan.

I Dorotea pågår ett utvecklingsarbete med ett samägt system med sjukstugan som nav. Frågan ställdes vilka framgångsfaktorer som har identifierats i arbetet. Att utgå från doroteabons behov och titta på gemensamma lösningar, inte starta i gränsdragning eller ekonomiska diskussioner. Tillit och dialog är grundläggande för att få samverkan att fungera. Oavsett om det handlar om en stor eller liten kommun, är det viktigt att ständigt ha kommuninvånarnas behov i fokus.

Underlag för information och beslut
Regional samverkan

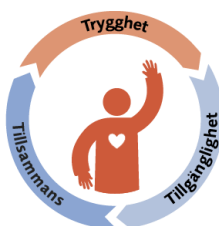
Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

Länssamverkansgruppen beslutade att godkänna förslaget på fortsatt arbetsprocess.

26. Nästa möte

Fredag den 6 september kl 8.00 - 8.30

Fredag den 20 september 8 – 14 (tiden kan justeras när dagordningen är fastställd)

UNDERSKRIFTSSIDA

**Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska
underskrifter:**

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ**

DOM
2024-09-17
Meddelad i Umeå

Mål nr
630-24

SÖKANDE

Inspektionen för vård och omsorg
Avdelning sydöst

MOTPART

Umeå kommun

SAKEN

Ansökan om särskild avgift enligt 28 a § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten ålägger Umeå kommun att betala en särskild avgift om 824 400 kr till staten.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ****DOM**

630-24

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Individ- och familjenämnden i Umeå kommun beviljade den 3 maj 2022 en enskild insats i form av bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS. Insatsen har ännu inte verkställts.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO)

IVO yrkar i ansökan att förvaltningsrätten beslutar att Umeå kommun ska betala en särskild avgift enligt 28 a § första stycket LSS om 824 400 kr.

Till stöd för ansökan anför IVO bl.a. följande.

Det kan inte utläsas att den enskilde haft särskilda behov eller krav som går utöver vad som bör kunna tillgodoses i bostad med särskild service. Det är anmärkningsvärt att kommunen inte haft något boende att erbjuda den enskilde under dröjsmålet. Med hänvisning till den tid som den enskilde fått vänta kan dröjsmålet inte bedömas som ringa. IVO bedömer därför att endast sex månaders dröjsmål är skäligt.

Det saknas journalanteckningar för merparten av dröjsmålet och det framgår inte att kommunen har arbetat aktivt och regelbundet med ärendet i den utsträckning som krävs. Kommunen har en skyldighet att så långt det är möjligt vidta åtgärder för att verkställa gynnande beslut. Om kommunen vidtagit åtgärder för att verkställa beslutet vill påtalas även kommunens skyldighet att dokumentera beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse, 21 a § LSS.

Det är förståeligt att byggplaner är utanför aktuell nämnds kontroll, men kommunen har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver. En kommun är skyldig att hålla sig informerad om och tillgodose behov hos de personer inom kommunen som omfattas av LSS. Kommunen är

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ****DOM**

630-24

även skyldig att planera för att tillgodose framtida behov, så långt som det går att förutse dessa. Det är nödvändigt att i planeringen utgå från ett längre perspektiv. Detta är särskilt tydligt i fråga om planering av insatser som inte kan tillhandahållas med kort varsel såsom, bostad med särskild service.

Umeå kommun

Kommunen anser att ansökan ska avslås och uppger bl.a. att, trots att beslut fattats och arbetet satts igång, planeringen och byggnationerna har försenats flera år på grund av bl.a. brist på tomtmark, entreprenörer och hyresrätter, ständiga överklagningar, kriget i Ukraina samt konjunkturen. Enligt kommunen har man arbetat aktivt för att kunna verkställa beslut inom rimlig tid, men att det sker fördröjningar på grund av sådant som kommunen inte kunnat råda över.

Kommunen uppger vidare att det under väntetiden har arbetats för att tillgodose den enskildes behov genom andra insatser i form av boendestöd samt att den enskilde den 11 juni 2024 fått ett erbjudande om ett specifikt boende och ska lämna besked efter genomfört studiebesök.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Vad målet gäller**

Ett beslut om insats enligt LSS gäller omedelbart, vilket innebär att insatsen i princip ska tillhandahållas utan dröjsmål. Ett visst dröjsmål måste dock kunna accepteras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Särskild avgift ska bara åläggas om dröjsmålet har varit oskäligt.

Frågan i målet är om det finns grund för att ålägga Umeå kommun att betala en särskild avgift om 824 400 kr. Detta förutsätter dels att kommunen inte inom skälig tid har tillhandahållit den beviljade insatsen, dels att det finns grund för

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ****DOM**

630-24

att bestämma avgiften i enlighet med vad IVO anfört i ansökan samt att det varken finns synnerliga skäl för eftergift eller är fråga om ringa fall.

Oskäligt dröjsmål

En kommun som inte inom skälig tid tillhandahåller en insats enligt 9 § LSS som någon är berättigad till enligt ett beslut av en kommunal nämnd, ska enligt 28 a § första stycket LSS åläggas att betala en särskild avgift.

I förarbetena till bestämmelsen (prop. 2007/08:43 s. 18 f.) anges att det inte kan anses rimligt att kommunen alltid ska kunna tillhandahålla en viss insats omedelbart. Det anges också att den tid som en nämnd skäligen bör få på sig alltid måste avgöras utifrån en individuell bedömning. Vid bedömningen av om ett dröjsmål med att verkställa ett beslut om insats enligt LSS ska hänsyn tas till bl.a. kommunens planeringsskyldighet och hur den enskildes situation varit under väntetiden (jfr RÅ 2007 ref. 36 och 37 samt HFD 2011 not. 91).

I målet är ostridigt att den enskilde beviljades insatsen den 3 maj 2022 och att den ännu inte har verkställts. Enligt kommunen har dröjsmålet med att verkställa beslutet berott på bl.a. brist på tomtmark, entreprenörer och hyresrätter, ständiga överklagningar, kriget i Ukraina samt konjunkturen. Såvitt framkommit har den enskilde under tiden som beslutet inte varit verkställt beviljats hemtjänst i form av bl.a. hjälp med olika hushållssysslor, ringstöd, socialt stöd och promenader.

Förvaltningsrätten har förståelse för att det kan ta tid att ordna ett lämpligt boende. Enligt förvaltningsrätten ger vad som har framkommit i kommunens dokumentation dock inte stöd för att kommunen i detta individuella fall har arbetat på ett tillräckligt aktivt sätt med att verkställa beslutet. Något godtagbart skäl till dröjsmålet med att verkställa beslutet har inte heller förts fram av kommunen.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ****DOM**

630-24

Mot bakgrund av ovanstående anser förvaltningsrätten att det saknas skäl att frångå IVO:s bedömning att det är fråga om oskäligt dröjsmål och att detta uppstått från och med den 4 november 2022. Det finns därmed grund för att ålägga kommunen att betala en särskild avgift.

Avgiftens storlek och eftergift

Enligt 28 b § LSS ska den särskilda avgiften fastställas till lägst tio tusen kronor och högst en miljon kronor. När avgiftens storlek fastställs ska det särskilt beaktas hur lång tid dröjsmålet har pågått och hur allvarligt det i övrigt kan anses vara. Avgiften får efterges om det finns synnerliga skäl för det. I ringa fall ska inte någon avgift tas ut.

Det är kommunens ansvar att tillse att det finns tillgång till bostäder med särskild service för vuxna. Det är av stor betydelse att personer med funktionsnedsättning som beviljas insatser enligt LSS också får dessa verkställda så fort som möjligt. Särskild avgift tas normalt ut med ett belopp motsvarande den besparing som kommunen gjort under det oskäligen dröjsmålet med tillägg för en repressiv del om 25 procent (se Kammarrätten i Sundsvalls dom den 3 april 2020 i mål nr 3045-18).

IVO har, efter avdrag för kostnader för beviljad hemtjänst, beräknat den särskilda avgiften till i genomsnitt 34 953 kr per månad. Det oskäligen dröjsmålet med att verkställa insatsen uppgår till 585 dagar. Med tillägg för avgiftens repressiva del, dvs. 25 procent av kostnaden, ska den särskilda avgiften enligt IVO:s beräkning uppgå till avrundat 824 400 kr (34 953 kr / 31 dagar x 1,25 x 585 dagar). Det har inte framkommit några skäl att frångå IVO:s beräkning och det har heller inte framkommit några synnerliga skäl för att efterge avgiften. IVO:s ansökan ska därmed bifallas och kommunen ska åläggas att betala en särskild avgift om 824 400 kr till staten.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ**

DOM

630-24

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (FR-03)

Lena Bergsdorf

I avgörandet, som är enhälligt, har rådmannen Lena Bergsdorf samt nämndemännen Egon Andersson, Anders Dahlén och Per-Erik Sundqvist deltagit. Målet har föredragits av föredragande juristen Kristin Persson.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ**

DOM
2024-09-17
Meddelad i Umeå

Mål nr
512-24

SÖKANDE

Inspektionen för vård och omsorg
Avdelning sydöst

MOTPART

Umeå kommun

SAKEN

Ansökan om särskild avgift enligt 28 a § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten ålägger Umeå kommun att betala en särskild avgift om 979 000 kr till staten.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ****DOM**

512-24

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Individ- och familjenämnden i Umeå kommun beviljade den 19 april 2022 en enskild insats i form av förhandsbesked om bostad med särskild service enligt 9 § 9 LSS. Insatsen har ännu inte verkställts.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO)

IVO yrkar i ansökan att förvaltningsrätten beslutar att Umeå kommun ska betala en särskild avgift enligt 28 a § första stycket LSS om 50 000 kr i månaden till den dag beslutet verkställs, avslutas eller den dag domstolen slutligen avgör målet.

Till stöd för ansökan anför IVO bl.a. följande.

En kommun är skyldig att hålla sig informerad om och tillgodose behov hos de personer inom kommunen som omfattas av LSS. Kommunen är även skyldig att planera för att tillgodose framtida behov, så långt som det går att förutse dessa. Det är nödvändigt att i planeringen utgå från ett längre perspektiv. Detta är särskilt tydligt i fråga om planering av insatser som inte kan tillhandahållas med kort varsel såsom bostad med särskild service. Vad kommunen anført om platsbrist medför inte att dröjsmålet kan anses vara mindre allvarligt.

Den enskilde har beviljats bostad med särskild service genom ett förhandsbesked. Den enskildes behov har därför inte varit känt av kommunen före ansökan. Oskäligt dröjsmål bedöms mot den bakgrunden ha uppstått efter nio månader, från och med den 20 januari 2023.

Enligt bifogade journalanteckningar efterfrågar den enskildes förvaltare insatsen regelbundet under dröjsmålet. Det framkommer även att hemsituationen för den enskilde och familjen är ohållbar. Från beslutsdatum till dagens datum har det gått mer än 23 månader och det har inte framkommit

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ****DOM**

512-24

några försvårande omständigheter som kan göra ett längre dröjsmål än nio månader godtagbart. Den enskilde är i stort behov av insatsen och har vid dagens datum inte fått något erbjudande om bostad.

Kommunen har angett vissa skäl till dröjsmålet. Uppgifterna synes vara av mer övergripande karaktär och det framgår inte tydligt varför en fördröjning har skett i det aktuella fallet. Uppgifterna bedöms därför inte vara tillräckliga för att göra avsteg från kommunens planeringsansvar.

Umeå kommun

Kommunen anser att ansökan ska avslås och uppger bl.a. att, trots att beslut fattats och arbetet satts igång, planeringen och byggnationerna har försenats flera år på grund av bl.a. brist på tomtmark, entreprenörer och hyresrätter, ständiga överklagningar, kriget i Ukraina samt konjunkturen. Enligt kommunen har man arbetat aktivt för att kunna verkställa beslut inom rimlig tid, men att det sker fördröjningar på grund av sådant som kommunen inte kunnat råda över.

Nämnden påtalar även hemkommunens ansvar att erbjuda och tillgodose den enskildes behov genom andra insatser eftersom beslutet avser ett förhandsbesked och den enskilde är boende i en annan kommun. Enligt kommunen är dröjsmålet utifrån beskrivna omständigheter inte av så allvarlig art att det utgör skäl att utdöma särskild avgift.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Vad målet gäller**

Ett beslut om insats enligt LSS gäller omedelbart, vilket innebär att insatsen i princip ska tillhandahållas utan dröjsmål. Ett visst dröjsmål måste dock kunna accepteras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Särskild avgift ska bara åläggas om dröjsmålet har varit oskäligt.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ****DOM**

512-24

Frågan i målet är om det finns grund för att ålägga Umeå kommun att betala en särskild avgift om 50 000 kr i månaden till den dag beslutet verkställs, avslutas eller den dag domstolen slutligen avgör målet. Detta förutsätter dels att kommunen inte inom skälig tid har tillhandahållit den beviljade insatsen, dels att det finns grund för att bestämma avgiften i enlighet med vad IVO anført i ansökan samt att det varken finns synnerliga skäl för eftergift eller är fråga om ringa fall.

Oskäligt dröjsmål

En kommun som inte inom skälig tid tillhandahåller en insats enligt 9 § LSS som någon är berättigad till enligt ett beslut av en kommunal nämnd, ska enligt 28 a § första stycket LSS åläggas att betala en särskild avgift.

I förarbetena till bestämmelsen (prop. 2007/08:43 s. 18 f.) anges att det inte kan anses rimligt att kommunen alltid ska kunna tillhandahålla en viss insats omedelbart. Det anges också att den tid som en nämnd skäligen bör få på sig alltid måste avgöras utifrån en individuell bedömning. Vid bedömningen av om ett dröjsmål med att verkställa ett beslut om insats enligt LSS ska hänsyn tas till bl.a. kommunens planeringsskyldighet och hur den enskildes situation varit under väntetiden (jfr RÅ 2007 ref. 36 och 37 samt HFD 2011 not. 91).

När en ansökan görs från en person bosatt i en annan kommun har Högsta förvaltningsdomstolen i RÅ 2010 ref. 81, gällande särskilt boende enligt 2 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453), uttalat att särskilt kommuner som har en växande befolkning med mycket in- och utflyttning behöver ha en viss beredskap för att kunna möta oförutsedda behov. En sådan beredskap kan dock inte sträcka sig så långt att en kommun tvingas hålla tomma platser att använda vid behov. Det får därför accepteras att det kan ta något längre tid för en kommun att tillgodose ett behov av särskilt boende för en person som inte tidigare varit känd för kommunen.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I UMEÅ****DOM**

512-24

I målet är ostridigt att den enskilde beviljades insatsen den 19 april 2022 och att den ännu inte har verkställts. Enligt kommunen har dröjsmålet med att verkställa beslutet berott på bl.a. brist på tomtmark, entreprenörer och hyresrätter, ständiga överklagningar, kriget i Ukraina samt konjunkturen. Såvitt framkommit har den enskilde inte beviljats några andra insatser i sin hemkommun under tiden som beslutet inte varit verkställt.

Av utredningen i målet framgår att den enskilde hela tiden haft ett stort behov av insatsen men att kommunen, eftersom insatsen beviljats i form av ett förhandsbesked, inte haft kännedom om den enskildes behov innan den aktuella ansökan inkom till kommunen.

Förvaltningsrätten har förståelse för att det, mot bakgrund av insatsens karaktär, kan ta tid att ordna ett lämpligt boende. Enligt förvaltningsrätten ger vad som har framkommit dock inte stöd för att kommunen i detta individuella fall har arbetat på ett tillräckligt aktivt sätt med att verkställa beslutet. Något godtagbart skäl till att beslutet ännu inte har verkställts har inte heller förts fram av kommunen.

Mot bakgrund av ovanstående anser förvaltningsrätten att det saknas skäl att frångå IVO:s bedömning att det är fråga om oskäligt dröjsmål. Mot bakgrund av att insatsen beviljats genom ett förhandsbesked instämmer förvaltningsrätten även i IVO:s bedömning om att oskäligt dröjsmål uppstått den 20 januari 2023, dvs. 9 månader efter beslutsdatum. Det finns därmed grund för att ålägga kommunen att betala en särskild avgift.

Avgiftens storlek och eftergift

Enligt 28 b § LSS ska den särskilda avgiften fastställas till lägst tio tusen kronor och högst en miljon kronor. När avgiftens storlek fastställs ska det särskilt beaktas hur lång tid dröjsmålet har pågått och hur allvarligt det i övrigt

Dok.Id 154930

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

Regional samverkan

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

Protokoll Länssamverkansgruppen

Datum och tid: 20240906 kl. 08.00-08.30

Plats: Teams

Ärenden: 27-31

Närvarande

Isabell Zemrén, Region Västerbotten, ordförande
Pernilla Henriksson, vice ordförande tillika justerare
Andreas Witt, Nordmalings kommun, representerar även Bjurholms kommun
Camilla Andersson, Region Västerbotten
Christer Wilhelmsson, Region Västerbotten
Eva-Lena Johansson, Åsele kommun
Gaby Bisping, Dorotea kommun
Hanna Mattsson, Norsjö kommun
Helena Steen, Storumans kommun
Ida Lestander, Region Västerbotten
Jenny Örnberg, Vilhelmina kommun
Jhonas Nilsson, Robertsfors kommun
Katarzyna Wikström, Skellefteå kommun
Pernilla Ahlström, Lycksele kommun
Sabina Sjölund, Sorsele kommun, ersätter Sara Johansson
Ulrica Westerlund, Vännäs kommun

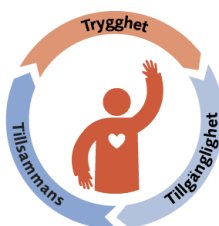
Frånvarande

Anna-Maria Stridsberg Deliv, Skellefteå kommun
Anna-Maria Stenlund, Region Västerbotten
Jim Lindberg, Vindelns kommun
John Olsson, Malå kommun
Karolina Lundqvist, Umeå kommun
Gabriella Skantz Eikelboom, Region Västerbotten, ordförande Beredning vuxna och äldre
Carolina Forssell, Region Västerbotten, ordförande Hjälpmedelsrådet
David Isaksson, Lycksele kommun, ordförande Beredning barn och unga
Sara Johansson, Sorsele kommun

Övriga tjänstepersoner

Gunilla Larsson, Region Västerbotten, ständigt adjungerad
Monica Wahlström, FoU Socialtjänst, ständigt adjungerad
Katarina Lindahl, regional samverkanskoordinator
Ulrika Westman Yttergren, Region Västerbotten

27. Godkännande av dagordning

Regional samverkan

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

28. Hantering och ansvarsfördelning gällande vaccinationer av personer med hemsjukvård och i särskilt boende

Beslutsärende

Föredragande: Andreas Witt, Nordmalings kommun och Ulrika Westman Yttergren, Region Västerbotten

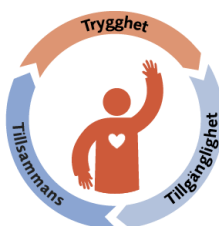
Det har funnits behov av att förtydliga ansvarsfördelning mellan kommunerna och Regionen vid säsongsvaccinationerna (inklusive Covid-19) för personer inom hemsjukvård och särskilda boenden. En arbetsgrupp bestående av representanter från Regionen och kommunerna har tagit fram ett förslag.

En stor eloge gavs på mötet till arbetsgruppen för att ha hanterat ett komplext uppdrag med pressad tidsram på ett bra sätt i samverkan. Synpunkten lyftes att skrivningarna bör kompletteras med att möjligheten finns till vaccination på hälsocentralen även för personer med hemsjukvård, om det överensstämmer med personens behov. En annan synpunkt var att det behöver tydliggöras att om förutsättningarna förändras avseende frågor som berör samverkan, behöver detta aktualiseras i samverkansstrukturen. Även vikten av en ömsesidig dialog behöver tydliggöras. Andreas Witt, Ulrika Westman Yttergren och Monica Wahlström justerar skrivningarna enligt ovanstående synpunkter.

Länssamverkansgruppen beslutade att ställa sig bakom arbetsgruppens förslag enligt nedan, men med vissa kompletteringar som presenteras på Länssamverkansgruppens möte den 20 september.

1. Arbetsgruppen föreslår en lösning gällande innevarande år, där en ekonomisk ersättning ska gå ut till kommunerna för covidvaccinationerna 2024. Innan det ensidiga beslutet att upphöra med ersättning fattades, utan dialog i Länssamverkansgruppen, låg ersättningen på 130 kr/stick. En kompromiss föreslås vidare avseende summan, där Region Västerbotten och länets kommuner enas kring att i stället för 130 kr per stick, ska Region Västerbotten utge 65 kronor per stick för 2024 beträffande covidvaccinationerna.
2. Från 2025 enas Region Västerbotten och länets kommuner om att ha ett koncept som fokuserar på de gemensamma strategierna i Färdplan för nära vård. Kommunerna kommer att genomföra vaccinationer inom ramen för primärvårdsuppdraget som den kommunala hälso- och sjukvården ansvarar för och ersättning utgår ej.

Region Västerbotten åtar sig att samlat säkra att det för hela länet finns förutsättningar för god planering som garanterar kommunernas möjlighet att låta vaccineringskunna bli såväl patientsäkra som planerbara. Gällande möjlighet att ta del av och registrera vaccinationer pågår ett upphandlingsarbete avseende att ömsesidigt kunna hantera gemensamma data avseende vaccinationer, mellan Region Västerbotten och länets kommuner.

Regional samverkan

Ett samarbete mellan kommunerna
i Västerbotten och Region Västerbotten

Förslaget innebär att Region Västerbotten tillser att ordination avseende vaccination görs av läkare i god tid, med ca två veckors framförhållning, så att uppgiften kan planeras på ett bra sätt av respektive sjukvårdshuvudman i kommunen.

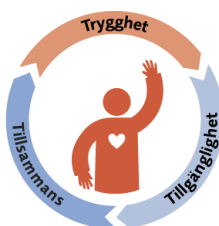
Vidare tillser Region Västerbotten att såväl vaccin som förbrukningsartiklar tillhandahålls så att kommunerna kan planera för vaccinationerna med framförhållning. Region Västerbotten tillhandahåller vaccinet och förbrukningsartiklar å kommunernas räkning. Detta gäller för såväl 2024 som framåt.

29. Ärenden till Samråd hälsa, vård och omsorg

30. Genomgång och sammanfattning av beslut

31. Nästa möte

Länssamverkansgruppen 20 september

UNDERSKRIFTSSIDA

**Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska
underskrifter:**

Minnesanteckningar

1 (10)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2024-09-05

Plats och tid	Medborgarhuset, Lycksele kl. 09:30-15:30
Minnesanteckningarna omfattar	§§ 28-35
Beslutande ledamöter	Carin Nilsson (S) (ordförande) Anette Lindgren (M) (vice ordförande) Carina Kostet (L) Iosif Karambotis (S) Bo-Anders Johansson (S) Annika Wibrell (S) Henrik Jacobsson (S) Matz Jonsson (S)
Övriga närvarande	Linn Nilsson, nämndsekreterare Mona-Lisa Fjellström, samordnare regional utveckling stab Monica Wahlström enhetschef FoU Socialtjänst Jonathan Lundberg, nämndsekreterare Jonas Karlgren (V), regionråd Region Västerbotten §§ 28–30
Sekreterare	Linn Nilsson
Ordförande	Carin Nilsson (S)
Justerande	Iosif Karambotis (S)

Minnesanteckningar

2 (10)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2024-09-05

ÄRENDELISTA

§ 28	Fastställande av ärendelistan
§ 29	Anmälan av protokoll
§ 30	Information om SKR:s huvudmannagrupp
§ 31	Delegationen för social välfärd och hälsas sammanträdesdatum 2025
§ 32	Utvärdering av överenskommelsen om samverkan för regional utveckling 2023–2026
§ 33	Information om ny socialtjänstlag
§ 34	Meddelanden
§ 35	Övriga frågor

Utdragsbestyrkande

Minnesanteckningar

3 (10)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2024-09-05

§ 28 Fastställande av ärendelistan

Sammanfattning

Delegationen för social välfärd och hälsa har att fastställa ärendelistan.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa fastställer ärendelistan.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa fastställer ärendelistan.

Utdragsbestyrkande

Minnesanteckningar

4 (10)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2024-09-05

§ 29 Anmälan av protokoll

Sammanfattning

Aktuella protokoll och minnesanteckningar anmäls från det senaste sammanträdet för delegationen för utbildning samt primärkommunala delegationen.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar protokollen och lägger dem till handlingarna.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar protokollen och lägger dem till handlingarna.

Utdragsbestyrkande

Delegationen för social välfärd och
hälsa

Sammanträdesdatum
2024-09-05

§ 30 Information om SKR:s huvudmannagrupp

Sammanfattning

Jonas Karlberg (V), regionråd, sitter med i SKR:s Huvudmannagrupp. Huvudmannagruppen arbetar för att hälso- och sjukvården och socialtjänsten ska få tillgång till en samlad och behovsanpassad statlig kunskapsstyrning. Arbetet leds av Rådet för styrning med kunskap, och Huvudmannagruppen informerar rådet om områden där huvudmännen har behov av kunskap. Huvudmannagruppen består av sex ledamöter från regioner och 10 ledamöter från kommuner.

Jonas Karlberg informerar delegationen för social välfärd och hälsa om Huvudmannagruppen och dess arbete.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Delegationen för social välfärd och
hälsa

Sammanträdesdatum
2024-09-05

**§ 31 Delegationen för social välfärd och hälsas sammanträdesdatum
2025**

Sammanfattning

Delegationen för social välfärd och hälsa har att fastställa delegationens
sammanträdesdatum för 2025. Förslaget ser ut som följer:

19 februari
29 april
10 september
12 november

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa fastställer föreslagna sammanträdesdatum.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa fastställer föreslagna sammanträdesdatum.

Delegationen för social välfärd och
hälsa

Sammanträdesdatum
2024-09-05

§ 32 Utvärdering av överenskommelsen om samverkan för regional utveckling 2023–2026

Sammanfattning

I överenskommelsen om samverkan för regional utveckling 2023–2026 anges det att den ska följas upp genom löpande utvärdering. Överenskommelsen ska aktualiseringsprövas under 2024 och 2026. Vid prövningen ska det föras dialog kring överenskommelsen i sin helhet, vad gäller arbetsformer och resultat samt dess finansiering och struktur.

Primärkommunala delegationens arbetsutskott godkände 2024-02-08, § 12 genomförandet av utvärdering 2024 av överenskommelsen om samverkan för regional utveckling 2023–2026. Arbetsutskottet beslutade att aktualiseringsprövningen 2024 genomförs genom fokusgrupper.

Resultatet samlas i en rapport, en halvtidsutvärdering, som sammanfattar fokusgruppernas svar på frågorna och sammanfattar bilden av nuvarande överenskommelse. Rapporten innehåller också beskrivningar över sådant som bedöms behöva ingå eller förändras i eventuellt kommande överenskommelse. Rapporten antas av primärkommunala delegationen den 21 november.

Under dagens sammanträde ska delegationen för social välfärd och hälsas ledamöter genomföra utvärderingen genom dialog i fokusgrupper med hjälp av en sekreterare och en samtalsledare per grupp.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa genomför utvärderingen av överenskommelsen om samverkan för regional utveckling 2023–2026.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa genomför utvärderingen av överenskommelsen om samverkan för regional utveckling 2023–2026.

Beslutsunderlag

- Överenskommelse om samverkan för regional utveckling 2023–2026

Minnesanteckningar

8 (10)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2024-09-05

§ 33 Information om ny socialtjänstlag

Sammanfattning

Monica Wahlström, enhetschef FoU Socialtjänst, ger en lägesuppdatering om arbetet med ny socialtjänstlag.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa tackar för informationen.

Utdragsbestyrkande

Delegationen för social välfärd och
hälsa

Sammanträdesdatum
2024-09-05

§ 34 Meddelanden

Sammanfattning

Meddelanden består av skriftlig information till delegationen för social välfärd och hälsa.

Följande meddelande bifogas:

- Skrivelse till Socialdepartementet och Finansdepartementet om omställningsmedel ny socialtjänstlag

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar bifogade meddelanden.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar bifogade meddelanden.

Beslutsunderlag

- Skrivelse till Socialdepartementet och Finansdepartementet om omställningsmedel ny Socialtjänstlag

Minnesanteckningar

10 (10)

Delegationen för social välfärd och hälsa

Sammanträdesdatum
2024-09-05

§ 35 Övriga frågor

Sammanfattning

Delegationens ledamöter har möjlighet att anmäla övriga frågor till dagens sammanträde, alternativt till kommande sammanträden. Frågan ska anmälas inledningsvis vid fastställande av dagordningen.

Förslag till beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar eventuella övriga frågor.

Beslut

Delegationen för social välfärd och hälsa noterar eventuella övriga frågor.

Utdragsbestyrkande

UNDERSKRIFTSSIDA

**Detta dokument har undertecknats med avancerade elektroniska
underskrifter:**

Denna fil är sekretess skyddad

Titel : Avslutsbrev från Arbetsmiljöverket 2024/021858

Skyddskod : Allmän handling - skyddad enligt sekretess

Paragraf : Sekretess

Denna behandling '213/24 Anmälan av ordförandebeslut' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '214/24 Beslut enligt FB' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '215/24 Beslut enligt FB' har inget tjänsteutlåtande.

Denna behandling '216/24 Beslut enligt FB' har inget tjänsteutlåtande.